

2013•2014
FACULTEIT BEDRIJFSECONOMISCHE WETENSCHAPPEN
master in de toegepaste economische wetenschappen

Masterproef
Samenvoeging van gemeenten: vloek of zegen.

Promotor :
Prof. dr. Johan ACKAERT

Hans Thaens
*Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste
economische wetenschappen*

2013•2014

FACULTEIT BEDRIJFSECONOMISCHE
WETENSCHAPPEN

master in de toegepaste economische wetenschappen

Masterproef

Samenvoeging van gemeenten: vloek of zegen.

Promotor :
Prof. dr. Johan ACKAERT

Hans Thaens

*Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste
economische wetenschappen*

Woord vooraf

Deze masterproef vormt het sluitstuk van mijn opleiding Toegepaste Economische Wetenschappen, optie Beleidsmanagement, aan de Universiteit Hasselt. Graag zou ik in dit voorwoord enkele mensen willen bedanken die mij hebben bijgestaan gedurende deze opleiding, en in het bijzonder bij het schrijven van deze masterproef.

Ten eerste wil ik mijn promotor, prof. Dr. Johan Ackaert, bedanken voor zijn ondersteuning en deskundig advies gedurende de totstandkoming van deze masterproef.

Ten tweede wil ik mijn ouders bedanken om mij de kans te geven deze opleiding te mogen doorlopen. Zonder hun financiële en morele steun zou dit wellicht niet mogelijk geweest zijn.

Ten derde wil ik alle Limburgse gemeenteraadsleden bedanken die mijn enquête ingevuld hebben. Zonder hun inbreng zou het onmogelijk geweest zijn deze masterproef te voltooien.

Ten vierde wil ik Sven Ector bedanken voor de vruchtbare samenwerking bij het opstellen van de enquête.

Hans Thaens

Mei 2014

Samenvatting

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Geert Bourgeois pleitte in 2009 in zijn Beleidsnota Binnenlands Bestuur 2009 – 2013 voor een interne staatshervorming. Deze interne staatshervorming zou twee problemen moeten oplossen waar het Vlaamse gewest momenteel mee te kampen heeft, namelijk enerzijds een bestuurlijke verrommeling en anderzijds gemeenten met een gebrek aan bestuurskracht. Deze twee problemen wou men aanpakken door middel van een samenvoeging van gemeenten. Deze samenvoeging van gemeenten zou op een vrijwillige basis moeten gebeuren op 1 januari 2013. Er hebben zich toen echter geen samenvoegingen van gemeenten voltrokken in Vlaanderen. Bijgevolg blijft het Vlaamse gewest met de problemen van een bestuurlijke verrommeling en gemeenten met een gebrek aan bestuurskracht zitten.

In deze masterproef heb ik trachten te achterhalen of er al dan niet een draagvlak bestaat onder de Limburgse gemeenteraadsleden voor een samenvoeging van gemeenten. Dit heb ik onderzocht door middel van een enquête onder Limburgse gemeenteraadsleden. Daaruit blijkt dat de meningen van de Limburgse gemeenteraadsleden verdeeld zijn betreffende een samenvoeging van gemeenten: 46% van de Limburgse gemeenteraadsleden is tegenstander van een samenvoeging van gemeenten, 38% is een voorstander van een samenvoeging van gemeenten en 16% van de Limburgse gemeenteraadsleden staat hier neutraal tegenover. Op basis van deze percentages kunnen we stellen dat er geen draagvlak bestaat onder de Limburgse gemeenteraadsleden voor een samenvoeging van gemeenten: een samenvoeging van gemeenten wordt door de grootste groep gemeenteraadsleden als een vloek beschouwd.

Vier kenmerken bleken te bepalen waarom iemand een voor- of een tegenstander van een samenvoeging van gemeenten blijkt te zijn. Het eerste kenmerk is dat een samenvoeging van gemeenten gepaard gaat met een dalende tevredenheid bij de bevolking. Gemeenteraadsleden die akkoord zijn met deze variabele hebben een sterkere attitude contra een samenvoeging van gemeenten dan gemeenteraadsleden die hier niet akkoord mee zijn. Het tweede kenmerk is dat een samenvoeging van gemeenten leidt tot professionelere gemeenten. Gemeenteraadsleden die akkoord zijn met dit kenmerk hebben een sterkere attitude pro een samenvoeging van gemeenten dan gemeenteraadsleden die hier niet akkoord mee zijn. Het derde kenmerk is de gepercipieerde bestuurskracht van de gemeente. Gemeenteraadsleden die de bestuurskracht van hun gemeente als hoog percipiëren hebben een sterkere attitude contra een samenvoeging van gemeenten dan gemeenteraadsleden die de bestuurskracht van hun gemeente als laag percipiëren.

Het vierde kenmerk is het feit of het gemeenteraadslid al dan niet in de meerderheid zit. Gemeenteraadsleden die in de meerderheid zitten hebben een sterkere attitude contra een samenvoeging van gemeenten dan gemeenteraadsleden die in de oppositie zitten. Dit vierde kenmerk bepaalde ook de attitude van het raadslid voor de eerste drie kenmerken: oppositieleden zijn er minder sterk van overtuigd dan raadsleden die zetelen in de meerderheid dat een samenvoeging van gemeente zal leiden tot een daling van de tevredenheid bij de bevolking. Ook percipiëren oppositieleden de bestuurskracht van hun gemeente lager dan raadsleden van de meerderheid. Oppositieleden zijn er meer van overtuigd dat een samenvoeging van gemeenten zal leiden tot professionelere gemeenten dan leden van de meerderheid.

Hieruit kunnen we dus besluiten dat iemands houding ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten niet enkel door rationele overwegingen (kenmerken 1,2 en 3) , maar ook door een politiek motief (kenmerk 4) wordt bepaald. Gemeenteraadsleden die in de meerderheid zetelen staan immers veel afkeriger tegenover een fusie dan oppositieleden. Daaruit kunnen we afleiden dat een vrijwillige samenvoeging van gemeenten er wellicht niet van zal komen gezien de attitude van de (Limburgse) gemeenteraadsleden die in de meerderheid zetelen ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	1
Samenvatting.....	3
1. Probleemstelling.....	7
1.1 Het voorstel van de Vlaamse regering tot een vrijwillige samenvoeging van gemeenten	7
1.2 Bestuurlijke verrommeling	8
1.3 Lokale besturen hebben een gebrek aan bestuurskracht.....	9
1.3.1 Bestuurskracht: geen eenduidig begrip	9
1.3.2 De schaal van de Vlaamse gemeenten.....	10
1.3.3 De financiën van de Vlaamse gemeenten	11
1.3.4 Het personeel van de Vlaamse gemeenten	12
2. Centrale Onderzoeksvraag	15
3. Literatuurstudie.....	17
3.1 Samenvoeging van gemeenten: case studies.....	17
3.1.1 Samenvoeging van gemeenten in België: een beknopte historie	17
3.1.2 Samenvoeging van gemeenten in Denemarken	17
3.1.3 Samenvoeging van gemeenten in Nederland	18
3.2 Welke bevoegdheden moet men decentraliseren en welke niet?	19
3.2.1 Het subsidiariteitsbeginsel	19
3.2.2 De fiscal federalism theory.....	19
3.3 De voor- en nadelen van een samenvoeging van gemeenten.....	24
3.3.1 De voordelen van een samenvoeging van gemeenten	24
3.3.2 De nadelen van een samenvoeging van gemeenten	30
3.4 Leidt een samenvoeging van gemeenten tot besparingen?	31
3.5 Provincie Limburg.....	32
3.5.1 De Limburgse gemeenten	32
3.5.2 De Limburgse gemeenteraadsleden.....	33
4. Onderzoek	39
4.1 Methodologie	39
4.2 De respondenten van het onderzoek.....	40
A. Politieke partijen	40
B. Geslacht.....	41
C. Leeftijd.....	42
D. Meerderheid of oppositie	43

E. Hoogste politieke functie binnen de gemeente	43
F. Grootte van de gemeente	44
G. Politieke anciënniteit	45
H. Opleidingsniveau.....	46
4.3 Resultaten.....	47
4.3.1 Invloed van enkele kenmerken van een gemeenteraadslid op de attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten	47
4.3.2 Hoe percipiëren de gemeenteraadsleden de bestuurskracht van hun gemeente?	55
4.3.3 Is een samenvoeging van gemeenten de oplossing voor de bestuurlijke verrommeling? ..	66
4.3.4 Voordelen van een samenvoeging van gemeenten	67
4.3.5 Nadelen van een samenvoeging van gemeenten	70
4.3.6 Waarom is een gemeenteraadslid pro of contra een samenvoeging van gemeenten?	71
5. Conclusie	79
Lijst van geraadpleegde werken.....	81
Lijst van grafieken.....	85
Lijst van tabellen.....	87
Bijlagen	89
Bijlage 1: Aantal gemeenteraadsleden en schepenen per gemeente (naar inwonersaanta).....	89
Bijlage 2: Verloning van de burgemeester en schepenen.....	89
Bijlage 3: Aantal gemeenteraadsleden per gemeente	90
Bijlage 4: Enquête.....	91

1. Probleemstelling

1.1 Het voorstel van de Vlaamse regering tot een vrijwillige samenvoeging van gemeenten

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Geert Bourgeois pleitte in 2009 in zijn beleidsnota Binnenlands Bestuur 2009 – 2013 voor een interne staatshervorming. Deze interne staatshervorming zou twee problemen moeten oplossen waar het Vlaamse gewest momenteel mee te kampen heeft, namelijk enerzijds een bestuurlijke verrommeling en anderzijds gemeenten met een gebrek aan bestuurskracht. (Vlaamse Regering, 2011). Deze twee problemen wou men aanpakken door middel van een samenvoeging van gemeenten. De datum waarop deze samenvoeging van gemeenten moest plaatsvinden was 1 januari 2013.

Naar aanleiding van deze beleidsnota Binnenlands Bestuur 2009 – 2013 besliste de Vlaamse regering op 30 april 2010 om de Vlaamse gemeenten te stimuleren om vrijwillig met elkaar te fuseren (Bourgeois, 2010). De keuze voor een vrijwillige fusie, in plaats van een gedwongen fusie, werd de Vlaamse regering ingegeven op basis van hun ervaringen met de grote fusiegolf van 1976, die het aantal Belgische gemeenten reduceerde van 2359 tot 596 (De Ceuninck & Steyvers, 2012). Die ervaring leerde hen dat een draagvlak voor een fusie zeer belangrijk is, wat in 1976 ontbrak omwille van het feit dat deze fusies door de centrale overheid waren opgelegd.

De Vlaamse regering wilde de Vlaamse gemeenten stimuleren voor een vrijwillige samenvoeging van gemeenten door hen financieel en inhoudelijk te steunen. Deze ondersteuning bestond uit drie delen, namelijk een fusiebonus, een garantieregeling voor het Gemeentefonds en een ondersteuningsteam die de fusieoperatie van de gemeente zou begeleiden.

Een eerste vorm van (financiële) ondersteuning die de Vlaamse regering de gemeenten zou aanbieden die vrijwillig wilden fuseren was een fusiebonus. De fusiegemeente zou deze fusiebonus gespreid over de zes jaren van een lokale bestuursperiode ontvangen. De hoogte van dit (totale) fusiebedrag zou berekend worden op basis van de helft van het bedrag dat de gemeente met het kleinste aantal inwoners ontvangt uit het Gemeentefonds in het jaar 2011 (ABB, 2010). Dit bedrag zou indien nodig aangepast worden zodat dit minimaal 500.000 euro en maximaal 1.500.000 euro zou bedragen. In het eerste jaar zou de fusiegemeente 100% van dit bedrag ontvangen, in het tweede en derde jaar telkens 50% van dit bedrag en in het vierde, vijfde en zesde jaar telkens 25% van de helft van het bedrag dat de gemeente met het kleinste aantal inwoners ontvangt uit het Gemeentefonds voor het jaar 2011. De minimale fusiebonus die een nieuwe samengestelde gemeente over een periode van zes jaar zou ontvangen bedroeg dus €1.375.000 ($€500.000 \times (1 + 0,5 + 0,5 + 0,25 + 0,25 + 0,25)$), de maximale fusiebonus bedroeg €4.125.000 ($€1.500.000 \times (1 + 0,5 + 0,5 + 0,25 + 0,25 + 0,25)$). Het doel van deze fusiebonus was om de kosten die gepaard zouden gaan met een fusie op te vangen.

Daarnaast voorzag de Vlaamse regering ook in een garantieregeling voor het Gemeentefonds. Concreet betekende dit dat het aandeel van de nieuwe gefusioneerde gemeente uit het gemeentefonds minstens zo groot geweest zou zijn als de som van de aandelen die de gemeenten voor de fusie in het gemeentefonds hadden. Deze regeling zou tijdens de eerste lokale bestuursperiode van de nieuwe fusiegemeente gelden (ABB, 2010).

Tot slot zou de Vlaamse regering ook in inhoudelijke ondersteuning voorzien in de vorm van een ondersteuningsteam die de fusieoperatie van de gemeenten zou begeleiden. Dit

ondersteuningsteam, dat zou bestaan uit afgevaardigden van de betrokken gemeenten en hun OCMW, experts van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur (ABB), de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de provinciegouverneur en eventueel enkele externe experts, zou de fusie organisatorisch en juridisch begeleiden (ABB, 2010).

Naast de bovenstaande drie ondersteuningsten ontwikkelde het consultancybedrijf KPMG, op vraag van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, een modeldossier voor gemeenten die overwogen te fuseren. Dit modeldossier bestond uit een testcase voor een vrijwillige fusie, waaraan de gemeenten Beveren en Kruibeke meewerkten. Deze gemeenten waren namelijk initieel bereid om verkennende gesprekken over een fusie te voeren (Bourgeois, 2011). Het doel van dit dossier was om gemeenten die overwogen te fuseren een idee te geven hoe het fusieproces precies zou verlopen.

Gemeenten die vrijwillig wensten te fuseren moesten, door middel van een principiële beslissing, hun intentie tot fusie ten laatste op 30 april 2011 kenbaar maken aan de Vlaamse regering. Het definitieve fusievoorstel moest ten laatste op 31 december 2011 worden ingediend, precies één jaar voor de geplande datum waarop de samenvoeging van gemeenten zou plaatsvinden, namelijk 1 januari 2013. De keuze voor 1 januari 2013 schuilde in het feit dat er op 14 oktober 2012 lokale verkiezingen zouden plaatsvinden. Bijgevolg zou men geen extra verkiezingen moeten uitschrijven voor nieuwe fusiegemeenten, maar deze op dezelfde dag laten plaatsvinden als in de rest van Vlaanderen.

De Vlaamse regering had op 30 april 2011 echter geen enkel voorstel tot een vrijwillige fusie van gemeenten ontvangen. Er hebben dus op 1 januari 2013 geen samenvoegingen van gemeenten plaatsgevonden. Bijgevolg blijft het Vlaamse bestuurlijk landschap opgescheept met enerzijds een bestuurlijke verrommeling en anderzijds met gemeenten met een gebrek aan bestuurskracht.

1.2 Bestuurlijke verrommeling

Het Vlaams bestuurlijk landschap bestaat uit drie democratisch verkozen bestuursniveaus: de Vlaamse regering, de provincies en de gemeenten. Daarnaast bestaan er echter nog vele bestuurlijke structuren die gelegen zijn tussen deze drie democratisch verkozen bestuursniveaus. Deze bestuursniveaus worden intermediaire structuren genoemd. De laatste vijftien jaar zijn deze structuren als paddenstoelen uit de grond geschoten (ABB, 2012). De hoofdreden hiervoor is dat de Vlaamse lokale besturen de laatste jaren geconfronteerd worden met enerzijds complexere beleidsvraagstukken en anderzijds met de toegenomen verwachtingen van hun inwoners. Vele gemeenten proberen aan deze verwachtingen te voldoen door samen te werken met andere gemeenten via zulke intermediaire structuren, om zo hun bestuurskracht te verhogen (Heyse, K., 2013).

De wildgroei van deze structuren op het intermediaire niveau noemt men bestuurlijke verrommeling (Vlaamse Regering, 2011). Het bestaan van deze bestuurlijke verrommeling kan men het beste illustreren aan de hand van het feit dat men tot 2011 niet eens exact wist hoeveel intermediaire structuren er in Vlaanderen bestonden (Vlaamse Regering, 2011). De Vlaamse regering zag in dat dit een probleem vormde en besloot daarom over te gaan tot een Regioscreening. Een van de doelen van deze Regioscreening was het inventariseren van alle intermediaire structuren (Vlabest, 2010). Uit deze inventarisatie blijkt dat er in Vlaanderen maar liefst 2.229 intermediaire structuren bestaan (ABB, 2012). Deze structuren, zeker in zulke groten

getale, brengen echter ook enkele problemen met zich mee. Het Witboek Interne Staatshervorming (2011) haalt de volgende vijf problemen aan betreffende intermediaire structuren:

- Onvoldoende democratische controle op deze structuren
- Verkokering bij de Vlaamse overheid
- Gebrek aan transparantie
- Bestuurlijke – en operationele inefficiëntie
- Onduidelijkheid op vlak van bevoegdheden en taakverdeling

Het is een utopie om te denken dat een interne staatshervorming alle bovenstaande problemen zal oplossen. Een interne staatshervorming zal wellicht wel het aantal intermediaire structuren doen verlagen en (enkele van) bovenstaande problemen verkleinen omdat gemeenten, ten gevolge van de interne staatshervorming, over meer bestuurskracht zullen beschikken en bijgevolg een aantal zaken zelf kunnen verwezenlijken die voorheen in een intermediaire structuur werden gedaan. De huidige bestuurlijke verrommeling is ook de reden waarom ik in deze masterproef meer intergemeentelijke samenwerking niet zal bespreken als vehikel om de gemeentelijke bestuurskracht te verhogen.

1.3 Lokale besturen hebben een gebrek aan bestuurskracht

1.3.1 Bestuurskracht: geen eenduidig begrip

Een gemeenschappelijke argumentatie achter bijna alle fusies was dat de gemeentelijke bestuurskracht verhoogd moest worden (Korsten et al., 2007). Het is echter frappant dat men de verhoging van de gemeentelijke bestuurskracht zeer vaak als argumentatie aanhaalt in het fusiedebat terwijl er geen eensgezindheid bestaat over het begrip bestuurskracht zelf. Het begrip bestuurskracht is de laatste decennia echter zeker en vast het onderwerp geweest van academisch onderzoek, maar zelden of nooit kwamen de auteurs van deze onderzoeken tot dezelfde definiëring ervan. Omwille van dit gebrek aan consensus zal ik in het onderstaande enkele recente definities van het concept bestuurskunde weergeven.

Muskee (2011) stelt dat bestuurskracht betekent dat een gemeente in staat is zelfstandig al haar wettelijke taken uit te voeren. Een gelijkaardige definitie vinden we bij Verbeken (2002), die bestuurskracht definieert als het totale vermogen van een gemeente om haar taken tot een goed einde te brengen. Het consultancybureau Capgemini (2005) breidt deze definities van Muskee en Verbeken uit door te stellen dat een bestuurskrachtige gemeente voldoende in staat is om de door zichzelf en anderen opgelegde taken en ambities alleen of in samenwerking met anderen op te pakken en te realiseren. De Peuter et al. (2012) formuleren bestuurskracht dan weer als de verhouding tussen capaciteit enerzijds en opdracht anderzijds.

Naast het formuleren van definities omtrent het begrip bestuurskracht zijn enkele auteurs ook op zoek gegaan naar de indicatoren die de bestuurskracht van lokale besturen bepalen. Deschouwer et al. (2001) stellen bijvoorbeeld dat de bestuurskracht van een gemeente bepaald wordt door (de interactie tussen) vijf indicatoren:

- Omgevingsfactoren (Oppervlakte, aantal inwoners, ...)
- De financiële mogelijkheden en beperkingen
- De kwaliteit van het personeel
- De wijze waarop een gemeente functioneert
- De communicatieve processen in de gemeentelijke organisatie

Het witboek interne staatshervorming (2011) beschrijft eveneens het begrip bestuurskracht aan de hand van zes indicatoren:

- De schaalgrootte
- De financiële draagkracht
- De mogelijkheid om binnen een lokaal bestuur aan slagkracht te winnen door de samenwerking tussen gemeente en OCMW te versterken
- De werking van de gemeenteraad
- De efficiëntie van het politieke apparaat
- De versterking van de democratische legitimiteit van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden

De gemeentelijke profielschets (2014) beschrijft de bestuurskracht van gemeenten aan de hand van een twintigtal indicatoren. Deze indicatoren kunnen we echter in twee grote categorieën opdelen, namelijk in financiële indicatoren (bijvoorbeeld de ontvangsten, de uitgaven, de schuld, ... van de desbetreffende gemeente) en indicatoren betreffende het gemeentelijk personeel.

Daarnaast wordt er in de gemeentelijke profielschets ook telkens de vergelijking gemaakt met gelijkaardige gemeenten. Deze gelijkenis stoelt (onder andere) op de schaal van gemeenten (en andere factoren die in het kader van deze masterproef minder relevant zijn). Bijgevolg zal ik in deze masterproef de bestuurskracht van een gemeente beschouwen als een combinatie van schaalgrootte, financiële capaciteit en personeel.

1.3.2 De schaal van de Vlaamse gemeenten

België telt vandaag de dag 589 gemeenten (Belgium, 2012). Deze 589 gemeenten zijn verdeeld over de drie gewesten: het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het Vlaams Gewest telt 308 gemeenten, het Waals Gewest telt 262 gemeenten en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 19 gemeenten.

Het gemiddeld aantal inwoners dat een gemeente in het Vlaamse gewest in 2012 telde was 20.619 (FOD Economie, 2013). De gemiddelde oppervlakte van een Vlaamse gemeente bedraagt 43,9 km². (FOD Economie, 2013). Indien we deze cijfers vergelijken met Denemarken, het typevoorbeeld van een land met sterke lokale besturen, zijn onze Vlaamse gemeenten daar niet tegen opgewassen. De gemiddelde Deense gemeente telde in 2012 immers 56.987 inwoners, met een gemiddelde oppervlakte van 440 km² per gemeente (Denmark, 2012). Maar zelfs indien we Vlaanderen niet vergelijken met Denemarken maar met Nederland zien we dat de Vlaamse gemeenten klein uitvallen. Een gemeente in Nederland telde in 2012 immers gemiddeld 40.314 inwoners en had een oppervlakte van 81,2 km² (CBS, 2012). De Nederlandse gemeenten zijn dus ongeveer dubbel zo groot en tellen dubbel zoveel inwoners dan de Vlaamse gemeenten, terwijl de bevoegdheden van de gemeenten vergelijkbaar zijn (Benelux, 2011). Bijgevolg kunnen we ons de

vraag stellen of de huidige schaal van de Vlaamse gemeenten wel voldoende groot is om haar bevoegdheden op een efficiënte en effectieve manier uit te voeren.

1.3.3 De financiën van de Vlaamse gemeenten

De financiën van de Vlaamse gemeenten ogen momenteel niet rooskleurig. Alle Vlaamse gemeenten samen hadden, volgens toenmalig Vlaams parlements lid Lode Vereeck, in 2012 een schuld van 7,87 miljard euro (HBVL, 2014). Daarnaast staan de Vlaamse gemeenten ook nog borg voor de schuld van hun OCMW's, die in 2012 1,95 miljard euro bedroeg. Ook beschikte de gemiddelde Vlaamse gemeente in het jaar 2013 over een financieel tekort van 51 euro per inwoner (Belfius, 2013). Deze slechte financiële cijfers hebben tot gevolg dat 71% van de gemeenten verwacht dat de retributies in de huidige legislatuur zullen stijgen, 36% van de gemeenten verwacht een toename van de algemene belastingsdruk, 51% van de gemeenten verwacht te moeten snoeien in het personeel en 41% van de gemeenten verwacht de dienstverlening te moeten verlagen (VVSG, 2013).

De Vlaamse steden en gemeenten staan dus onder financiële druk. Deze druk heeft diverse oorzaken: de economische crisis, de toenemende pensioenbijdragen als gevolg van de vergrijzing, de personeelskosten die jaarlijks verhogen door de indexering, ... (BDO, 2013). Sinds 1 januari 2014 is deze druk zelfs nog wat toegenomen door de verplichte uitvoering van de beleids- en beheerscyclus, kortweg BBC. Deze BBC verplicht de lokale besturen immers om een financieel evenwicht te behalen.

Het " Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de beleids- en beheerscyclus van de gemeenten, provincies en openbare centra voor maatschappelijk welzijn" werd door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 25 juni 2010. Dit besluit bevat een aantal regels voor de jaarrekening, de boekhouding, het budget, het meerjarenplan, de inhoudelijke planning en de uitvoering en evaluatie van de lokale besturen en de provincies (Leroy, 2010). Zoals de titel van het besluit reeds zegt is de BBC van toepassing op alle Vlaamse lokale besturen. In 2013 pasten reeds 119 Vlaamse steden en gemeenten de BBC toe, de overige lokale besturen moesten ten laatste op 1 januari 2014 starten met de uitvoering hiervan (Belfius, 2013).

De beleids- en beheerscyclus verplicht de Vlaamse steden en gemeenten om over een financieel evenwicht te beschikken. Dit financieel evenwicht bestaat uit twee onderdelen (Leroy, 2010). Het eerste onderdeel bestaat erin dat de besturen ieder jaar een positief resultaat op kasbasis moeten voorleggen. Hierbij mag men rekening houden met eventuele kasoverschotten van de voorbije jaren. Het tweede onderdeel houdt in dat de besturen over een structureel evenwicht moeten beschikken. Slechts 1 op 4 lokale overheden kon in 2013 zo een financieel evenwicht voorleggen (BDO, 2013).

In de toekomst zal het omwille van de BBC voor vele lokale besturen een uitdaging worden om een kwaliteitsvolle dienstverlening aan te bieden en tegelijk over een budgettair evenwicht te beschikken. Om dit te kunnen realiseren zullen de lokale besturen bijgevolg efficiënter moeten gaan werken: aan de inkomstzijde is er immers zeer weinig speelruimte meer omwille van de hoge belastingsdruk in België. Ook is het onwenselijk om de investeringen van de lokale besturen terug te schroeven. Ten eerste omdat het investeringsniveau van de lokale besturen internationaal

gezien al aan de lage kant zijn, ten tweede omdat investeringen voor toekomstige economische groei zorgen (VOKA, 2012). Uit een rondvraag bij secretarissen van gemeenten en OCMW's blijkt echter dat 62% van de Vlaamse gemeenten in de periode 2014 – 2019 lagere investeringen verwacht dan in de vorige legislatuur (VVSG, 2013).

1.3.4 Het personeel van de Vlaamse gemeenten

Het personeel van de Vlaamse gemeenten kunnen we indelen in twee groepen, namelijk het politiek personeel enerzijds en het ambtelijk personeel anderzijds. In het onderstaande zal ik deze twee personeelsgroepen bespreken aan de hand van het aantal personeelsleden enerzijds en de kwaliteit van deze personeelsleden anderzijds.

1.3.4.1 Het politiek personeel

A. Het aantal politieke personeelsleden

De Vlaamse gemeenten kunnen zelf niet beslissen hoeveel politiek personeel in hun gemeente actief is. Dit is namelijk vastgelegd in het gemeentedecreet. Dit gemeentedecreet bepaalt, op basis van het inwoneraantal van de desbetreffende gemeente, exact hoeveel gemeenteraadsleden en schepenen een gemeente mag tellen. De lijst met het aantal gemeenteraadsleden en schepenen naar grootte van een gemeente kan u terugvinden in bijlage 1.

B. De kwaliteit van het politiek personeel

België is een democratische staat. Bijgevolg is het de kiezer die bepaalt wie er in de gemeenteraad zal zetelen en bijgevolg bepaalt de kiezer ook de kwaliteit van het politieke personeel. Wie van deze verkozen gemeenteraadsleden uiteindelijk tot burgemeester en schepenen benoemd worden bepalen de verkozen gemeenteraadsleden.

1.3.4.2 Het ambtelijk personeel

A. Het aantal ambtelijke personeelsleden

In tegenstelling tot het politiek personeel kunnen de Vlaamse gemeenten wel zelf het aantal ambtelijke personeelsleden bepalen. In het jaar 2011 telde een Vlaamse gemeente gemiddeld 163 personeelsleden (Gemeentelijke profielschets, 2014). Ten gevolge van de huidige precaire situatie van de Vlaamse gemeenten zullen velen onder hen in deze legislatuur echter gaan snoeien in het aantal personeelsleden. Uit een rondvraag van het VVSG bij 181 gemeentesecretarissen blijkt namelijk dat 51% van de Vlaamse gemeenten het aantal personeelsleden deze legislatuur zal laten dalen ten opzichte van de vorige legislatuur. Deze personeelsdaling zal voornamelijk gebeuren bij de groendienst, de technische dienst en de diensten die instaan voor vrije tijd (VVSG, 2013). Deze personeelsdaling zal volgens dezelfde enquête in 41% van de gemeenten leiden tot een daling in de dienstverlening.

B. De kwaliteit van het ambtelijk personeel

Lokale besturen moeten, net als andere besturen en bedrijven, op de arbeidsmarkt op zoek naar geschikt personeel. Gezien de precaire financiële situatie van de lokale besturen hebben zij het tegenwoordig steeds moeilijker om voor bepaalde functies bekwaame, gekwalificeerde medewerkers aan te trekken, omdat zij hen noch een ambitieus carrièreperspectief (De Rynck, 2013), noch een

marktconforme verloning kunnen aanbieden (Verbeken, 2002). Vanzelfsprekend heeft dit negatieve gevolgen op de dienstverlening die deze gemeenten aanbieden.

2. Centrale Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag van deze masterproef bestaat eruit of er al dan niet een draagvlak bestaat voor een (nieuwe) samenvoeging van gemeenten onder Limburgse gemeenteraadsleden. Ook wil ik graag onderzoeken waarom dit zo is. Deze centrale onderzoeksvraag zal ik beantwoorden aan de hand van de volgende zes deelvragen.

In de eerste deelvraag zal ik nagaan wat de invloed is van enkele persoonlijke kenmerken van een gemeenteraadslid op zijn / haar attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten. De kenmerken die in het kader van deze masterproef onderzocht zullen worden zijn de volgende:

- Politieke partij
- Geslacht
- Leeftijd
- Meerderheid of oppositie
- Hoogste politieke functie binnen de gemeente
- Grootte van de gemeente
- Politieke anciënniteit
- Opleidingsniveau

In de tweede deelvraag zal ik nagaan hoe de Limburgse gemeenteraadsleden de bestuurskracht van hun eigen gemeente percipiëren. Dit zal ik doen door hen te bevragen naar factoren die de bestuurskracht van een gemeente beïnvloeden, namelijk de schaalgrootte, de financiële situatie, het aantal personeelsleden en de kwaliteit van dit personeel. Deze antwoorden betreffende de gepercipieerde bestuurskracht zal ik ook koppelen aan zowel de attitude van het raadslid betreffende een samenvoeging van gemeenten als aan de grootte van de gemeente waarin het raadslid zetelt. Daarnaast zal ik ook peilen of zij van mening zijn dat een samenvoeging van gemeenten de gemeentelijke bestuurskracht zal verhogen.

In de derde deelvraag zal ik onderzoeken of de Limburgse gemeenteraadsleden de samenvoeging van gemeenten als een adequate oplossing beschouwen voor de huidige bestuurlijke verrommeling in Vlaanderen. Ook zal ik nagaan of er een verschil bestaat tussen de voor- en tegenstanders van samenvoegingen van gemeenten betreffende het al dan niet akkoord gaan met deze stelling.

In de vierde deelvraag zal ik nagaan in welke mate de Limburgse gemeenteraadsleden akkoord gaan met de in de literatuur beschreven voordelen van een samenvoeging van gemeenten. Ook zal ik kijken of er een verschil bestaat tussen de voor- en tegenstanders van samenvoegingen van gemeenten betreffende het al dan niet akkoord gaan met deze voordelen.

In de vijfde deelvraag zal ik nagaan in welke mate de Limburgse gemeenteraadsleden akkoord gaan met de in de literatuur beschreven nadelen van een samenvoeging van gemeenten. Ook zal ik kijken of er een verschil bestaat tussen de voor- en tegenstanders van samenvoegingen van gemeenten betreffende het al dan niet akkoord gaan met deze nadelen.

In de zesde deelvraag zal ik nagaan wat nu de factoren zijn die bepalen of een gemeenteraadslid al dan niet voor een samenvoeging van gemeenten is. Zijn het persoonlijke kenmerken die de

doorslag geven? Bepaalt de gepercipieerde bestuurskracht de attitude ten aanzien van een fusie? Of zijn de voor- en nadelen van een samenvoeging van gemeenten doorslaggevend?

Samengevat heeft deze masterproef dus als doel te onderzoeken of er onder de Limburgse lokale politici een draagvlak bestaat voor een (nieuwe) samenvoeging van gemeenten. Ook wil ik graag weten waarom dit het geval is. Als het blijkt dat de Limburgse gemeenteraadsleden hier een voorstander van zijn, zal ik concluderen dat de Limburgse gemeenteraadsleden de samenvoeging van gemeenten als een zegen zien. Indien het blijkt dat zij hier tegen zijn zal ik echter concluderen dat de Limburgse lokale politici de samenvoeging van gemeenten als een vloek beschouwen.

3. Literatuurstudie

3.1 Samenvoeging van gemeenten: case studies

De discussie over de samenvoeging van gemeenten is geen nieuw, uniek gegeven. Het is geen nieuw gegeven omdat er in België al enkele samenvoegingen van gemeenten hebben plaatsgevonden, met als hoogtepunt de fusiegolf van 1 januari 1977. Toen verminderde het aantal Belgische gemeenten plotsklaps van 2359 tot 596 (Liefoghe & Uyttenhoven, 2008). Het schaaldebat is ook geen uniek gegeven in België / Vlaanderen. Schaalvergrotingen van lokale besturen hebben recentelijk op meerdere plaatsen in Europa plaatsgevonden. Het aantal Nederlandse gemeenten vermindert bijvoorbeeld (bijna) jaarlijks in kleine getale, terwijl Denemarken in 2007 een ware paleisrevolutie kende door hun 275 gemeenten te verminderen tot slechts 98. In het onderstaande zal ik deze drie cases beknopt bespreken.

3.1.1 Samenvoeging van gemeenten in België: een beknopte historie

Bij het ontstaan van België telde het maar liefst 2739 gemeenten (Belgium, 2012). Door het afstaan van gemeenten aan Nederland en Luxemburg enerzijds en de oprichting van enkele nieuwe gemeenten anderzijds evolueerde België naar 2675 gemeenten in 1929 (De Ceuninck & Steyvers, 2012). Dit aantal bleef de volgende dertig jaar constant tot in 1960, wanneer de toenmalige regering onder leiding van Gaston Eyskens een procedure creëerde voor de samenvoeging van gemeenten. Een aantal gemeenten maakte de volgende tien jaar van deze procedure gebruik en zo telde België in 1971 nog 2359 gemeenten (De Ceuninck & Steyvers, 2012). In die periode ontstond ook de wens om enkele bevoegdheden over te hevelen naar de gemeenten. Een noodzakelijke vereiste voor deze decentralisatie bleek de opschaling van gemeenten, die met 'de wet van 23 juli 1971 betreffende de samenvoeging van gemeenten en de wijziging van hun grenzen' mogelijk werd gemaakt. Onder leiding van de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Joseph Michel resulteerde deze wet in een grootschalige fusiegolf onder Belgische gemeenten, die door de centrale overheid werd opgelegd. Op 1 januari 1977 telde België als gevolg van deze fusiegolf nog maar 596 gemeenten (De Ceuninck & Steyvers, 2012). Dit aantal daalde in 1983 tot 589 gemeenten, omwille van de integratie van enkele randgemeenten in de stad Antwerpen. Dit aantal is sindsdien ongewijzigd gebleven.

3.1.2 Samenvoeging van gemeenten in Denemarken

Het schaaldebat speelt uiteraard niet enkel in België. Ook in andere landen van Europa tracht men via schaalvergrotingen de lokale bestuurskracht te verhogen. Een eerste case die we gaan bekijken is Denemarken.

Denemarken is een koninkrijk met een oppervlakte van 43 098 km². Het land telde in 2012 iets meer dan 5,5 miljoen inwoners (Denmark, 2012). Denemarken kende twee grote schaalhervormingen: de eerste in 1970 en de tweede in 2007. De eerste schaalhervorming (1970) bestond uit een forse daling van het aantal gemeenten en provincies: het aantal gemeenten daalde van 1389 tot 275, het aantal provincies van 24 tot 14 (De Ceuninck & Steyvers, 2012). De tweede schaalhervorming (2007) bestond uit een daling van het aantal gemeenten tot 98 (met een gemiddeld inwonersaantal van 55 500), de afschaffing van de provincies en de creatie van 5 regio's, namelijk Noord – Jutland, Midden – Jutland, Zuid – Denemarken, Seeland en regio

hoofdstad (Tratsaert, 2011). De evolutie van het aantal gemeenten, provincies en regio's in Denemarken kan terugvinden in tabel 1.

Periode	Voor 1970	Tussen 1970 en 2007	Na 2007
Aantal gemeenten	1389	275	98
Aantal provincies	24	14	0
Aantal regio's	0	0	5

Tabel 1: Aantal gemeenten, provincies en regio's in Denemarken

Natuurlijk waren deze schaalhervormingen geen losstaand gegeven. Ze werden telkens gekoppeld aan een uitgebreide decentralisatie van bevoegdheden, met als doel een efficiëntere overheid en de burger korter bij het bestuur te brengen. De eerste grote schaalhervorming van 1970 kenmerkte zich door de overheveling van enkele belangrijke bevoegdheden zoals onderwijs, transport, infrastructuur en vele sociale voorzieningen van het centraal niveau naar de lokale besturen (K. De Ceuninck, 2012). De tweede schaalhervorming (2007) ging verder de ingeslagen weg van decentralisatie in. Deze kenmerkt zich door een verdere uitbreiding van de bevoegdheden van de lokale overheden. De gemeenten werden vanaf 2007 immers bevoegd voor onder andere preventieve gezondheidszorg, sociale voorzieningen, openbaar vervoer, werkgelegenheid, ruimtelijke ordening en een groot pakket van welzijn (Tratsaert, 2011).

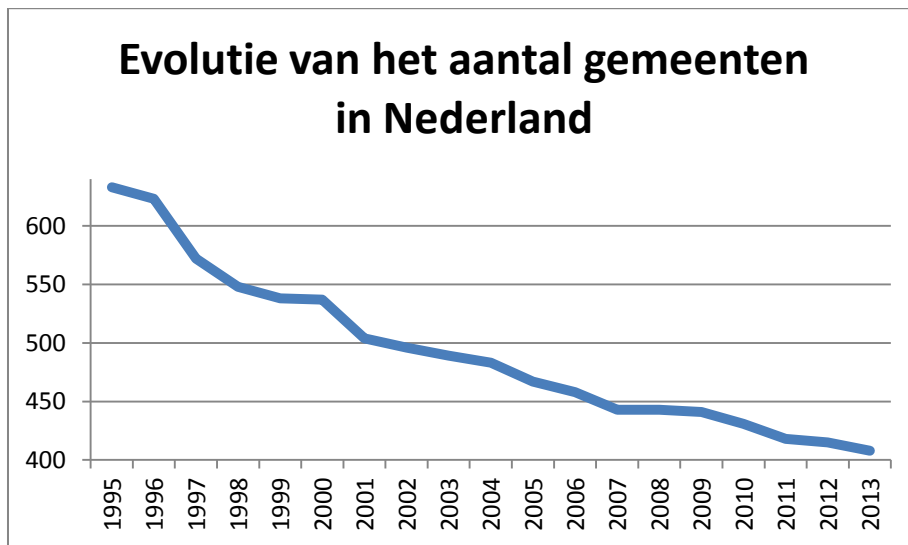
Het is interessant om even stil te staan bij de onderlinge verhoudingen tussen de drie huidige Deense bestuursniveaus, namelijk de gemeenten, de regio's en de centrale overheid. Een eerste opvallend punt is dat de gemeenten gelijkwaardig zijn aan de regio's. De regio's zijn met andere woorden niet de hiërarchische meerdere van de gemeenten. De regio's en gemeenten zijn wel ondergeschikt aan de centrale overheid. Deze heeft echter enkel taken die zeer moeilijk te decentraliseren zijn, zoals onder andere defensie, openbare orde en justitie (Tratsaert, 2011). Ten tweede kunnen de regio's en gemeenten hun eigen bevoegdheden kiezen, zolang deze geen bevoegdheid zijn van de centrale overheid. Een laatste opvallend punt is dat gemeenten wel en de regio's niet over de bevoegdheid beschikken tot het innen van belastingen (Tratsaert, 2011).

3.1.3 Samenvoeging van gemeenten in Nederland

Een tweede case in het licht van schaalhervormingen in Europa die we gaan bekijken is Nederland. Nederland verschilt in twee opzichten wezenlijk van Denemarken wat betreft schaalvergrotingen. Een eerste verschilpunt is het tijdsbestek. Terwijl er in Denemarken sprake is van enkele fusiegolven die gekenmerkt worden door massale fusies van gemeenten op een bepaald ogenblik in de tijd, betreft dit in Nederland een continu, geleidelijk proces door de jaren heen. Onderstaande grafiek 1, gebaseerd op de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van Nederland, toont aan dat het aantal gemeenten in Nederland in de periode 1995 – 2013 met meer dan 200 is afgenomen.

Een tweede verschilpunt is het type benadering van de fusie. De samenvoeging van gemeenten in Denemarken gebeurde top – down. De centrale overheid besliste dat er een fusiegolf van gemeenten kwam, en de gemeenten moesten gehoorzamen. In Nederland is de benadering echter

bottom – up. Het initiatief tot fuseren komt hier van de gemeenten zelf in plaats van een hogere overheid.

Grafiek 1: Evolutie van het aantal gemeenten in Nederland (gebaseerd op cijfers van het CBS)

3.2 Welke bevoegdheden moet men decentraliseren en welke niet?

Vlaams minister Bourgeois pleit voor grotere, daadkrachtigere gemeenten met meer bevoegdheden dan waarover de huidige gemeenten nu beschikken (Bourgeois, 2011). Deze extra bevoegdheden zouden gedecentraliseerd worden van een hoger bestuursniveau naar de gemeenten.

Decentraliseren betekent dat de uitvoering en verantwoordelijkheid voor diverse wetten en regels wordt verplaatst van een hogere bestuurslaag naar een lagere bestuurslaag vanuit de verwachting dat een betere inzet van mensen en middelen mogelijk wordt gemaakt (TransitieBureau, 2012).

Bijgevolg stelt zich de vraag welke bevoegdheden men op een lager bestuursniveau beter zou kunnen uitvoeren dan op een hoger bestuursniveau. Het antwoord op deze vraag is echter niet eenduidig: er is namelijk niet over alle beleidsdomeinen consensus wat nu het optimale bestuursniveau is. Een hulpmiddel om dit optimale niveau te kunnen bepalen vinden we echter bij twee theoretische inzichten, namelijk het subsidiariteitsbeginsel en de "fiscal federalism" theory.

3.2.1 Het subsidiariteitsbeginsel

Het subsidiariteitsbeginsel houdt in dat zoveel mogelijk bevoegdheden op een zo laag mogelijk niveau, zo dicht mogelijk bij de burger, moeten worden uitgevoerd (Vlaamse Regering, 2011). Echter, wanneer we deze bevoegdheden op een bestuursniveau zo kort mogelijk bij de burger (de gemeenten) willen aanbieden, is er nood aan gemeentelijke opschaling opdat deze taken efficiënt uitgeoefend kunnen worden. Deze opschaling zorgt bijgevolg weer voor een grotere afstand tussen burger en bestuur. Dit fenomeen staat bekend als de subsidiariteitsparadox (Vlaamse Regering, 2011).

3.2.2 De fiscal federalism theory

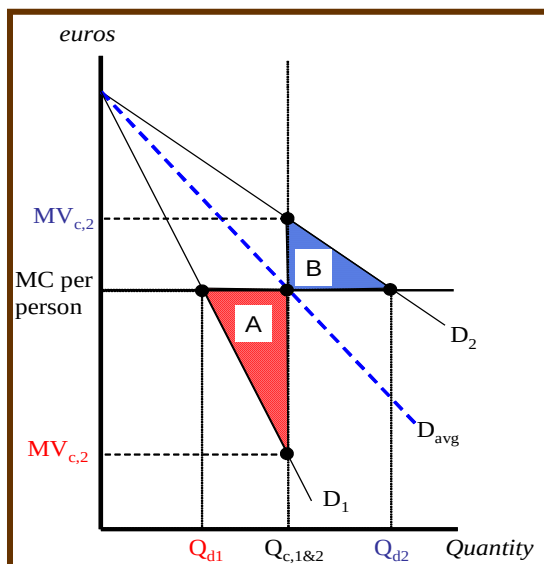
Een mogelijk gevolg van een samenvoeging der gemeenten zou de overheveling zijn van een aantal bevoegdheden van het federale, regionale of provinciale niveau naar het lokaal niveau. Bijgevolg stelt zich de vraag welke bevoegdheden men moet decentraliseren naar de gemeenten

en welke bevoegdheden op een hoger niveau behouden moeten blijven. Een hulpmiddel om deze vraag te beantwoorden is de "fiscal federalism" theorie (Baldwin & Wyplosz, 2012). Deze theorie stelt dat men de allocatie van bevoegdheden moet bepalen aan de hand van de volgende vijf trade – offs:

1. Diversiteit en informatievoordelen op lagere niveaus
2. Schaalvoordelen
3. Externaliteiten
4. Democratie als controle-instrument
5. Jurisdictionele competitie

3.2.2.1 Diversiteit en informatievoordelen op lagere niveaus

Wanneer er een grote diversiteit bestaat tussen de voorkeuren van burgers zullen gecentraliseerde beslissingen leiden tot inefficiëntie. Een gecentraliseerde bevoegdheid is immers vaak een compromisoplossing en dus per definitie niet de perfecte oplossing voor iedereen. Sommige burgers zullen vinden dat er teveel van een bepaalde overheidsdienst wordt aangeboden, andere burgers vinden dan weer dat er van deze dienst te weinig wordt aangeboden. Dit punt wordt geïllustreerd in onderstaande grafiek 2. De bewoners van regio 1 vinden dat er te veel wordt geproduceerd van een bepaalde overheidsdienst en kennen door de centralisatie een welvaartsverlies gelijk aan gebied A. De bewoners van regio 2 echter vinden dat er van deze overheidsdienst te weinig wordt geproduceerd. Hun welvaartsdaling staat gelijk met de oppervlakte van gebied B. Het totale welvaartsverlies ten gevolge van de centralisatie van de bevoegdheid is gelijk aan A + B.

Grafiek 2: Welvaartsverlies ten gevolge van centralisatie (Bron: Baldwin & Wyplosz, 2009)

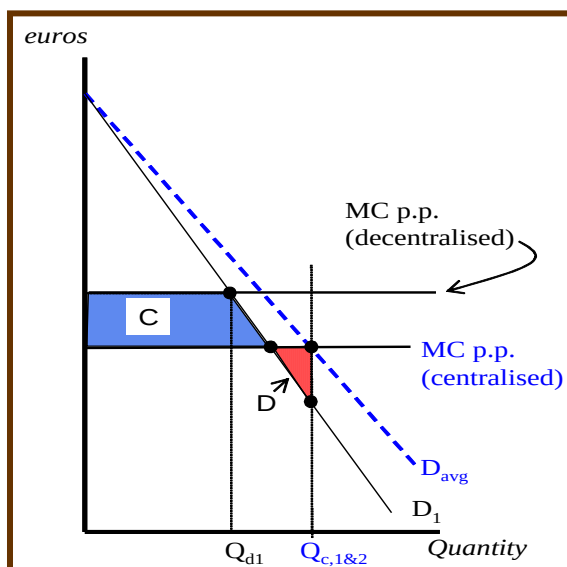
Zelfs in het geval dat de hogere overheid een hoeveelheid Q_{d1} zou aanbieden aan de inwoners van regio 1 en een hoeveelheid Q_{d2} aan de inwoners van regio 2 is er nog sprake van een inefficiëntie. Lagere overheden kunnen immers veel gemakkelijker en goedkoper de voorkeuren van hun

inwoners te weten komen. In het geval van een grote diversiteit van preferenties is het dus aan te raden om een bevoegdheid te decentraliseren (Baldwin & Wyplosz, 2012).

3.2.2.2 Schaalvoordelen

Wanneer een overheidsdienst op een hoger niveau wordt aangeboden is er sprake van schaalvoordelen ten opzichte van lagere niveaus (Baldwin & Wyplosz, 2012). Een hoger niveau telt immers meer inwoners dan een lager niveau. Bijgevolg daalt de gemiddelde kost per capita omdat men op een hoger niveau de (vaste) kosten over meer personen kan spreiden dan op een lager niveau. We kunnen dus stellen dat het bestaan van schaalvoordelen pleit voor gecentraliseerde beslissingsbevoegdheden.

Uit het bovenstaande kunnen we concluderen dat diversiteit en informatievoordelen pleiten voor decentralisatie van bevoegdheden en schaalvoordelen pleiten voor centralisatie van bevoegdheden. Bijgevolg stelt zich de vraag wat het meeste doorweegt op vlak van kostenefficiëntie: diversiteit en informatievoordelen of schaalvoordelen. Het antwoord op deze vraag (bij assumptie van perfecte informatie) kan men grafisch bepalen. Een illustratie hiervan bevindt zich in onderstaande grafiek 3.

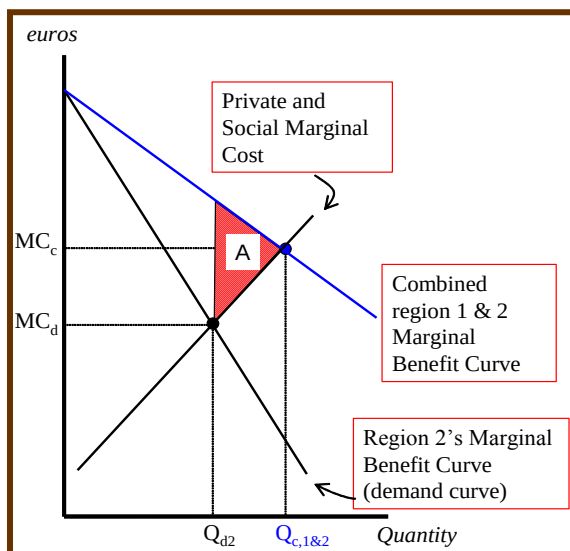

Grafiek 3: Schaalvoordelen ten gevolge van centralisatie (Bron: Baldwin & Wyplosz, 2009)

De bewoners van regio 1 kiezen minder van een bepaalde overheidsdienst dan hoeveelheid $Q_{c,1\&2}$. Bijgevolg kennen zij een welvaartsverlies gelijk aan oppervlakte D. Maar als gevolg van de schaalvoordelen door de centralisatie ondervinden zij een besparing (welvaartswinst) gelijk aan oppervlakte C. Gebied C is duidelijk groter dan gebied D dus in dit geval zou centralisatie een grotere welvaartswinst opleveren dan decentralisatie. Hierbij is het belangrijk om te vermelden dat schaalvoordelen niet altijd het effect van diversiteit in voorkeuren en informatievoordelen opheft. Indien de marginale kostencurve MC p.p. (centralised) korter bij de marginale kostencurve MC p.p. (decentralised) ligt en/of de gemiddelde vraagcurve (D_{avg}) verder verwijderd is van de vraagcurve van regio 1 (D_1) zou gebied D groter kunnen zijn dan gebied C en bijgevolg decentralisatie de efficiëntste oplossing zijn.

3.2.2.3 Externaliteiten

Externaliteiten komen voor wanneer een beslissing in regio 1 invloed heeft op de bewoners van één of meerdere andere regio's (Baldwin & Wyplosz, 2012). We onderscheiden hierbij twee types externaliteiten, namelijk positieve externaliteiten en negatieve externaliteiten. Positieve externaliteiten komen voor wanneer een beslissing in regio 1 een positieve invloed heeft op bewoners van één of meerdere andere regio's. Een voorbeeld van een positieve externaliteit is de aanplanting van een bos in regio 1, kortbij regio 2. Dit bos zorgt een betere luchtkwaliteit in zowel regio 1 als in regio 2. Kenmerkend aan positieve externaliteiten is dat er in geval van decentralisatie elke regio een productieniveau van publieke goederen kiest dat te laag is. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande grafiek 4. In het geval van decentralisatie zal regio 2 een hoeveelheid publieke goederen produceren dat gelijk is aan Q_{d2} , terwijl het wenselijk zou zijn om $Q_{c, 1\&2}$ te produceren als we ook rekening houden met de baten van regio 1. Als gevolg dan de decentralisatie wordt er dus slechts een hoeveelheid Q_{d2} geproduceerd en ontstaat er een welvaartsverlies ter grootte van de oppervlakte A.

Grafiek 4: Externaliteiten ten gevolge van (de)centralisatie (Bron: Baldwin & Wyplosz, 2009)

Negatieve externaliteiten komen voor wanneer een beslissing in regio 1 een negatieve invloed heeft op bewoners van één of meerdere andere regio's. Een voorbeeld van een negatieve externaliteit is een vervuillende fabriek in regio 1, kortbij regio 2. De fabriek vervuult niet enkel de lucht in regio 1, maar ook deze in regio 2. Kenmerkend voor negatieve externaliteiten is dat er in geval van decentralisatie elke regio een productieniveau van publieke goederen kiest dat te hoog is.

Uit het bovenstaande kunnen we concluderen dat (belangrijke) externaliteiten pleiten voor centralisatie van bevoegdheden. Hierbij moeten we wel opmerken dat het bestaan van externaliteiten op zich niet altijd pleiten voor centralisatie. Dit is het geval in twee situaties. De eerste situatie is als er in een bepaald beleidsdomein samenwerking tussen de lagere niveaus mogelijk is. De tweede situatie komt voor wanneer er zeer diverse voorkeuren bestaan tussen de lagere overheden.

3.2.2.4 Democratie als controle instrument

Democratie is een instrument dat er voor zorgt dat politici zoveel mogelijk in lijn handelen met de wensen van de burgers (Baldwin & Wyplosz, 2012). Indien een bepaalde politicus zijn handelen immers niet in lijn is met de verwachtingen en wensen van het volk, kan het volk deze politicus met de verkiezingen hiervoor afstraffen. Het afstraffen van politici op deze manier is op alle niveaus mogelijk. Er is echter een verschil in grootte van het programmapakket tussen de verschillende niveaus. In het algemeen kunnen we stellen dat het aantal programmapunten op een hoger niveau groter is dan op een lager niveau. Aangezien politici / politieke partijen zelden of nooit al hun programmapunten kunnen verwezenlijken impliceert dit dat politici op een hoger niveau meer speelruimte hebben om niet in lijn te handelen met de wensen en voorkeuren van de kiezer dan op een lager niveau (Baldwin & Wyplosz, 2012). Dit betekent dat democratie als controle instrument het beste functioneert op een zo laag mogelijk niveau. Hierbij wil ik wel nog de kanttekening plaatsen dat de kiezer op een lager niveau wel degelijk met zijn neus op het lokaal bestuur zit en bijgevolg het handelen van dit bestuur het best kan beoordelen. Maar dit lokaal bestuur heeft slechts een zeer geringe beleidsruimte waardoor de kiezer hen op een veel kleiner scala van beleidsverwezenlijkingen kan beoordelen dan op een hoger niveau.

3.2.2.5 Jurisdictionele competitie

De kiezer kan de overheid waarin hij leeft op twee verschillende manieren beïnvloeden, namelijk via “voice” en “exit” (Hirschmann, 1970). Onder de optie “voice” verstaan we de mogelijkheid van de kiezer om zijn voorkeur voor een bepaald type beleid kenbaar te maken. De meest courante methode om dit te doen is door te gaan stemmen. Hierbij kan de kiezer bepaalde politici / politieke partijen belonen door op hen te stemmen. Anderzijds kan de kiezer ook blanco stemmen met als doel een signaal van ontevredenheid en/of wantrouwen te geven aan de politiek. Onder de optie “exit” verstaan we de mogelijkheid van de kiezer om de jurisdictie waarin hij op dat moment woonachtig is te verlaten voor een andere jurisdictie die dichter bij zijn voorkeur aansluit. Door het verlaten van de jurisdictie uit de kiezer bijgevolg zijn ongenoegen over het huidig beleid. Aangezien het veranderen van jurisdictie op een lager niveau een eerder te overwegen optie is dan op een hoger niveau is dit instrument bijgevolg effectiever in geval van decentralisatie (Baldwin & Wyplosz, 2012). Een andere optie van de kiezer om haar “exit” te tonen is om bij de stembusgang thuis te blijven, dus niet te gaan stemmen.

3.2.2.6 Conclusie

Uit het bovenstaande kunnen we concluderen dat bij de aanwezigheid van externaliteiten en schaalvoordelen men pleit voor een centralisatie van bevoegdheden, in het geval van de aanwezigheid van diversiteit qua voorkeuren tussen de verschillende gebieden pleit men voor decentralisatie van bevoegdheden. Informatievoordelen bij lagere overheden, jurisdictionele competitie en democratie als controle instrument pleiten tevens voor een decentralisatie van bevoegdheden. Meestal zijn er echter elementen in het spel die enerzijds pleiten voor centralisatie van bevoegdheden en andere elementen die pleiten voor decentralisatie van bevoegdheden. Het is de taak van de politiek om een goede afweging te maken tussen de bovenstaande vijf trade – offs en bijgevolg de bevoegdheid op het meest geschikte niveau te laten uitvoeren.

3.3 De voor- en nadelen van een samenvoeging van gemeenten

3.3.1 De voordelen van een samenvoeging van gemeenten

A. Schaalvoordelen

Een van de meeste gehoorde argumenten die pleiten voor een samenvoeging van gemeenten is dat ze schaalvoordelen creëert (Korsten, 2012). Een schaalvoordeel is een schaaleffect dat optreedt wanneer er ten gevolge van een productiestijging van bijvoorbeeld 1%, de kosten van deze productiestijging met minder dan 1% stijgen. In het omgekeerde geval, wanneer een productiestijging van 1% de kosten met meer dan 1% doen stijgen, spreekt men van schaalnadelen. Wanneer een productiestijging van 1% gepaard gaat met een kostenstijging van exact 1% is de operatie schaalneutraal (van Hulst & de Groot, 2011).

Een samenvoeging van gemeenten kan schaalvoordelen genereren doordat de fusiegemeente bepaalde (vaste) kosten over meerdere personen kan spreiden, waardoor de kostprijs per capita voor bepaalde diensten of processen daalt. Deze schaalvoordelen zouden zich voornamelijk voordoen bij stafdiensten en de administratie (Finace, 2010). De Vlaamse gemeenten zijn er zich ook van bewust dat bepaalde taken op grotere schaal schaalvoordelen opleveren. Om die schaalvoordelen te verwezenlijken stappen ze momenteel in diverse intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, zoals afvalintercommunales, intercommunales betreffende mobiliteit, woonbeleid, Deze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden hebben echter een verrommeling van het Vlaamse bestuurlijk landschap tot gevolg. Een samenvoeging van gemeenten zou echter schaalvoordelen kunnen genereren zonder een toename van de bestuurlijke verrommeling.

Onderzoek van van Hulst & de Groot uit 2011, dat zich focust op de kostendoelmatigheid van burgerzaken in Nederlandse gemeenten, toont aan dat maar liefst 65 procent van de Nederlandse gemeenten nog schaalvoordelen kan realiseren op vlak van burgerzaken. Deze schaalvoordelen zouden gegenereerd kunnen worden door een samenvoeging van gemeenten. Ongeveer twintig procent van de Nederlandse gemeenten is schaalneutraal, terwijl vijftien procent schaalnadelen ondervindt. Hetzelfde onderzoek toont aan dat alle Nederlandse gemeenten onder de 17.000 inwoners nog schaalvoordelen kunnen realiseren en alle Nederlandse gemeenten boven de 65.000 inwoners schaalnadelen ondervinden. Het inwonersaantal waarbij de schaalvoordelen inzake burgerzaken omslaan naar schaalnadelen ligt op ongeveer 40.000 (van Hulst & de Groot, 2011). We kunnen hieruit echter niet concluderen dat deze 40.000 inwoners gelijk staat aan de optimale schaalgrootte van een gemeente. De optimale schaalgrootte van een gemeente bestaat immers niet (Divosa, 2007). Deze is immers taakafhankelijk (Boogers, 2013). De enige conclusie die men bijgevolg uit het onderzoek van van Hulst & de Groot (2011) kan trekken is dat de ideale schaal van een gemeente vandaag op het gebied van bestuurszaken ongeveer 40.000 inwoners is.

B. Daling van het free-rider gedrag

Het free-rider probleem stelt dat mensen kunnen genieten van bepaalde collectieve goederen en diensten zonder er (financieel) aan bij te dragen (Naert et al., 2007). Een samenvoeging van gemeenten kan dit probleem doen afnemen. Dit zal ik illustreren aan de hand van een voorbeeld.

Stel dat er een oogverblindend stadspark gelegen is in gemeente A. De inwoners van gemeente A kunnen hiervan genieten en dragen via hun gemeentebelastingen bij aan het onderhoud van het park. De bewoners van de naburige gemeente B bezoeken dit park echter ook regelmatig, maar in tegenstelling tot de inwoners van gemeente A dragen zij niet bij tot het onderhoud ervan. Indien de gemeenten A en B zouden fuseren tot fusiegemeente AB zou dit free-rider gedrag van de inwoners van de voormalige gemeente B in de kiem worden gesmoord. Zij zouden immers ook mee bijdragen aan de belastingen in gemeente AB en dus mee instaan voor het onderhoud van het park. Deze problematiek speelt vooral bij steden omdat deze vaak een centrumfunctie vervullen. Een stad heeft een centrumfunctie als ze zelf diensten levert die (ook) ten goede komen aan anderen dan de eigen inwoners (Leroy, 2011). Enkele voorbeelden van centrumfuncties zijn de aanwezigheid van bedrijven(terreinen), scholen, ziekenhuizen, winkels, ... Deze centrumfuncties zorgen voor een aantal kosten voor de stad die niet door alle veroorzakers van die kosten wordt betaald, zoals de aanleg / het onderhoud van wegen en de kosten van handhaving. Door een fusie van enkele omliggende kleinere gemeenten met een stad die een centrumfunctie vervult zou er een daling van het free – rider gedrag ontstaan doordat de mensen die voorheen vanuit een naburige gemeente kwamen genieten van de centrumfuncties van de stad door de fusie zelf inwoners zijn geworden van deze stad en bijgevolg mee de kosten dragen van haar centrumfuncties.

C. Ambtenarenapparaat met een hogere capaciteit

Een samenvoeging van gemeenten impliceert dat nieuwe fusiegemeenten meer inwoners zullen tellen. Bijgevolg zullen gemeenten ook meer inkomsten genereren in de vorm van belastingen, waardoor ze in staat zijn een ambtenarenapparaat te creëren met een hogere capaciteit dan voorheen.

Fraanje et al. (2008) onderzochten de invloed van de gemeentelijke herindelingen op het ambtelijke apparaat. Zij lieten de respondenten van hun onderzoek enerzijds enkele aspecten betreffende het ambtelijke apparaat rangschikken van belangrijk naar onbelangrijk en anderzijds peilden zij of deze aspecten ten gevolge van een samenvoeging van gemeenten waren toegenomen of afgenomen. Het resultaat van hun onderzoek ziet u in onderstaande tabel 2:

Rangorde aspecten	Aspecten	Toe- of afname
1	De professionaliteit van het ambtelijk apparaat	Sterke toename
2	De mate waarin de gemeente met zichzelf bezig is	Gelijk gebleven
3	De motivatie van het personeel	Gelijk gebleven
4	De tijd die we nodig hebben voor de aansturing en coördinatie van het ambtelijk apparaat	Sterke toename
5	Kwetsbaarheid van de gemeentelijke organisatie	Afname
6	Het aantal managementlagen	Gelijk gebleven
7	Persoonlijk contact tussen burgers en ambtenaren	Afname
8	De kwaliteit van het personeelsbeleid	Toename
9	De mate van specialisatie in functies	Sterke toename
10	Het gemak waarmee nieuw personeel kan worden geworven	Gelijk gebleven
11	Niet afhankelijk zijn van externen	Sterke toename
12	Kunnen beschikken over gespecialiseerde afdelingen	Toename
13	De omvang van het gemeentelijke takenpakket	Sterke toename

Tabel 2: de invloed van de gemeentelijke herindelingen op het ambtelijke apparaat (Bron: Fraanje et al. (2008))

In tabel 2 kunnen we zien dat een samenvoeging van gemeenten slechts twee negatieve gevolgen met zich meebrengt betreffende het ambtenarenapparaat: enerzijds een daling van het persoonlijk contact tussen burgers en ambtenaren en anderzijds een langere tijd die nodig is voor de aansturing en coördinatie van het ambtelijke apparaat. De onderzoekers vonden geen invloed van een samenvoeging van gemeenten op de mate waarin de gemeente met zichzelf bezig is, de motivatie van het personeel, het aantal managementlagen, en het gemak waarmee nieuw personeel kan worden geworven. De overige aspecten kenden allemaal een toename ten gevolge van de gemeentelijke herindelingen. Het belangrijkste aspect, namelijk de professionaliteit van het ambtelijke apparaat, kende een sterke toename.

D. Grotere gemeenten kunnen meer bevoegdheden aan

Het subsidiariteitsbeginsel stelt dat zoveel mogelijk bevoegdheden op een zo laag mogelijk niveau, zo dicht mogelijk bij de burger, moeten worden uitgevoerd (Vlaamse Regering, 2011). Het bestuursniveau dat het dichtste bij de burger gelegen is zijn de gemeenten, deze moeten volgens het subsidiariteitsprincipe dus zoveel mogelijk bevoegdheden krijgen. Het is natuurlijk onverstandig

om gemeenten blind een aantal extra bevoegdheden toe te kennen. De gemeenten moeten namelijk over voldoende bestuurskracht beschikken om die bevoegdheden (zelfstandig) uit te kunnen voeren. Zoals in deelvraag 1.3 reeds is aangegeven is de schaalgrootte van een gemeente één van de indicatoren van het concept bestuurskracht. (In het kader van deze masterproef slaat de schaalgrootte van een gemeente niet op de oppervlakte van de gemeente, maar op het inwonersaantal.) Een van de mogelijkheden om de bestuurskracht van gemeenten te vergroten is dus een schaalvergroting van gemeenten door middel van een samenvoeging van gemeenten (Vlaamse Regering, 2011). Deze schaalvergroting zou bijgevolg een decentralisatie van bevoegdheden mogelijk maken, wat in lijn zou zijn met het subsidiariteitsprincipe.

E. Minder externaliteiten

Een samenvoeging van gemeenten impliceert een daling in het aantal externaliteiten (Baldwin & Wyplosz, 2009). Dit zal een stijging van de maatschappelijke welvaart tot gevolg hebben. Deze maatschappelijke welvaart zal enerzijds ontstaan door een afname van de negatieve externaliteiten en anderzijds door meer rekening te houden met de positieve externaliteiten. Ik zal dit schetsen aan de hand van een voorbeeld. Stel drie gemeenten: A, B en C. Voor de fusie weigerde gemeente B een fietspad aan te leggen langs een drukke autoweg die begon in gemeente A, dwars door gemeente B en eindigde in gemeente C. Gemeente A en C hadden naast deze autoweg wel een fietspad aangelegd, maar indien hun inwoners naar gemeente B moesten stopte het fietspad op de grens met gemeente B. De inwoners van gemeenten A en C ondervonden bijgevolg dus een negatief effect ten gevolge van het gedrag van gemeente B. Een fusie kan deze negatieve externaliteit doen verdwijnen: indien fusiegemeente ABC beslist een fietspad aan te leggen langs deze autoweg in de voormalige gemeente B verdwijnen de negatieve effecten die gemeenten A en C ondervonden door het beleid van gemeente B. De nieuwe fusiegemeente ABC zal immers nu wel rekening houden met de wensen en noden van de inwoners van de voormalige gemeenten A en C, iets wat voordien door gemeente B niet werd gedaan. Eenzelfde redenering geldt bij positieve externaliteiten. Ik zal dit nogmaals schetsen aan de hand van een voorbeeld. Stel drie gemeenten: A, B en C. Gemeente B wil een bedrijventerrein aanleggen, zodat haar inwoners in hun eigen gemeente kunnen gaan werken. Maar indien gemeente B enkel rekening houdt met de (arbeids)wensen van haar eigen inwoners, zal het bedrijventerrein te klein worden. Inwoners van (buur)gemeenten A en C hebben er namelijk ook baat bij dat gemeente B een bedrijventerrein aanlegt, want zo kunnen zij ook dicht bij huis gaan werken. Een fusie van de gemeenten A, B en C zou ervoor zorgen dat de fusiegemeente ABC een bedrijventerrein ontwikkelt dat groot genoeg is om niet enkel inwoners van de voormalige gemeente B, maar ook deze van A en C tewerk te kunnen stellen.

F. Grotere gemeenten hebben meer onderhandelingskracht

Indien twee of meerdere gemeenten fuseren, telt de fusiegemeente meer inwoners dan een van de oorspronkelijke gemeenten voorheen. Daardoor vertegenwoordigt de fusiegemeente de belangen van een groter gedeelte van de bevolking. De daaruit ontstane macht komt op verschillende manieren tot uiting. Ten eerste zal de fusiegemeente meer macht hebben aan de onderhandelingstafel ten aanzien van de nationale overheid, de provincies en de buurgemeenten dan de voormalige gemeenten apart zouden hebben (Boogers, 2012). Ten tweede is er sprake van

een toename van de invloed van het gemeentebestuur op de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (Fraanje et al., 2008). Het is voor samengevoegde gemeenten ook gemakkelijker om afspraken te maken met maatschappelijke organisaties omtrent de aanpak van lastige problemen (Fraanje et al., 2008). Daarnaast beschikken grotere gemeenten ook over meer lobbymacht dan kleinere gemeenten (Korsten, 2012). Tot slot is het voor minder, maar sterkere, gemeenten gemakkelijker om met elkaar samen te werken om een gezamenlijke macht te vormen tegen de Vlaamse overheid (De Rynck, 2013).

G. Verminderd aantal lokale politici

Uit onderzoek van Diepenbeeks gemeenteraadslid Frank Keunen blijkt dat de lokale democratie in het jaar 2013 iedere Limburger gemiddeld €21,98 kostte (Keunen, 2014). Negentig procent van dit bedrag ging naar het college van burgemeester en schepenen, namelijk €19,76. De rest ging enerzijds naar zitpenningen voor gemeenteraadsleden (€2,14) en anderzijds naar fractietoelagen (€0,08). De hoogte van de zitpenningen mogen gemeenten zelf, binnen bij decreet bepaalde grenzen, bepalen. In Limburg kreeg ieder gemeenteraadslid in 2013 gemiddeld een zitpenning van €175 per gemeenteraad. De laagste zitpenningen waren te vinden in de gemeente Voeren (€80), terwijl negen Limburgse gemeenten het maximumbedrag van €201 uitkeerden.

Naast deze zitpenningen worden er in elf Limburgse gemeenten fractietoelagen gegeven aan de politieke partijen. De inwoners van de gemeente Herk – de – Stad moeten jaarlijks de hoogste fractietoelagen betalen, namelijk €0,62 per inwoner. De inwoners van Hasselt zijn daarentegen de hekkensluiters in Limburg met een jaarlijkse bijdrage van €0,12 per persoon. Merk op dat de gemiddelde jaarlijkse fractietoelage in Limburg (€0,08) kleiner is dan het bedrag dat de inwoners van Hasselt (€0,12) jaarlijks per persoon moeten betalen. De reden hiervoor schuilt in het feit dat er in 33 van de 44 Limburgse gemeenten niet met een fractietoelage gewerkt wordt, en deze dus €0,00 bedraagt.

Het college van burgemeester en schepenen kost iedere Limburger jaarlijks gemiddeld €19,76. Hierbij moeten we opmerken dat de gemiddelde kost per persoon voor het college van burgemeester en schepenen sterk varieert naargelang het aantal inwoners dat een gemeente telt. Een inwoner van Hasselt (de gemeente met het grootste aantal inwoners in Limburg) bijvoorbeeld draagt hier jaarlijks €10,26 aan bij, terwijl een inwoner van de gemeente Voeren (de gemeente Herstappe is niet opgenomen in de berekeningen van deze studie, bijgevolg is Voeren de gemeente met het kleinste aantal inwoners opgenomen in deze studie) hier jaarlijks €33,90 aan bijdraagt. De inwoners van de gemeente Voeren betalen dus meer als drie keer zoveel voor hun college van burgemeester en schepenen dan de inwoners van Hasselt. Diezelfde verhouding vinden we ook terug bij de totale kostprijs per inwoner voor de lokale democratie. Die totale kostprijs bedroeg voor het jaar 2013 voor een inwoner van Hasselt €11,25; terwijl een inwoner van Voeren maar liefst €36,23 moest bijdragen aan de lokale democratie.

Uit de studie van Keunen kunnen we twee zaken concluderen. Enerzijds kost de lokale democratie in gemeenten met een laag aantal inwoners veel meer dan in gemeenten met een hoog aantal inwoners. Anderzijds stellen we vast dat de lokale democratie een aanzienlijke kost per inwoner met zich meebrengt. Bijgevolg stelt zich de vraag of en hoe we hierop zouden kunnen besparen.

Een mogelijke oplossing hiervoor is een samenvoeging van gemeenten. Een samenvoeging van gemeenten zal immers leiden tot een kleiner aantal lokale politici. Het is immers niet het geval dat wanneer een gemeente A x aantal raadsleden en schepenen telt, en gemeente B y raadsleden en schepenen, dat de nieuwe fusiegemeente AB x + y raadsleden zal tellen. Het exacte aantal raadsleden en schepenen per gemeente (op basis van het inwonersaantal) kan u terugvinden in bijlage 1. De kostenbesparing die hieruit zou voortvloeien, zal ik illustreren met een fictief voorbeeld van een fusie. Indien een gemeente A (7000 inwoners) met één burgemeester, 19 raadsleden en vier schepenen zou fusioneren met een gemeente B (13 000 inwoners) met één burgemeester, 23 raadsleden en vijf schepenen zou de fusiegemeente AB (20 000 inwoners) geen twee burgemeesters, 42 raadsleden en negen schepenen tellen maar slechts één burgemeester, 27 raadsleden en 6 schepenen. Het geld dat de overheid jaarlijks zou uitsparen door het verminderd aantal gemeenteraadsleden zou in ons fictief voorbeeld gelegen zijn tussen €8.271 (15 x 45,95 x 12 maanden) en €36.183,60 (15 x 201,02 x 12 maanden). Er zouden immers 15 gemeenteraadsleden (42 – 27 = 15) minder betaald moeten worden, die vanaf 1 januari 2013 minimaal €45,95 en maximaal €201,02 moeten verdienen. De cijfers waarop we de besparing op het gebied van de verloning van schepenen en de burgemeester baseren kan u terugvinden in bijlage 2. In ons fictief voorbeeld zou er een jaarlijkse besparing op het brutoloon van de burgemeester bekomen worden van (€48.326,33 + €59.235,68 - € 75.635,50) €31.926,51 en een jaarlijkse besparing door het kleiner aantal schepenen van [(4 x € 28.995,80) + (5 x € 35.541,41) – (6 x € 38.074,93)] €65.240,49. De totale jaarlijkse besparing door het verminderd aantal lokale politici zou in dit voorbeeld dus gelegen zijn tussen (€65.240,49 + €31.926,51 + €8.271) € 105.438 en (€65.240,49 + €31.926,51 + €36.183,60) €133.335,06.

Graag wil ik hierbij opmerken dat het niet onlogisch zou zijn dat een eventuele samenvoeging der gemeenten gepaard zou gaan met een verhoging van het aantal gemeenteraadsleden en schepenen per inwoneraantal. Deze verhoging zou het draagvlak voor een fusie onder lokale politici immers kunnen verhogen. Het zou niet de eerste keer zijn dat men een verhoging van het aantal schepenen en gemeenteraadsleden zou toepassen. Dit is immers ook het geval geweest bij de grootschalige fusiegolf der gemeenten in 1976 (Ackaert & Dekiën, 1989).

H. Minder intergemeentelijke samenwerking en uitbesteding van activiteiten

Een opschaling van de gemeenten zal leiden tot minder intergemeentelijke samenwerking en uitbestedingen van activiteiten (Korsten, 2012). Dit komt enerzijds doordat gemeenten slagkrachtiger zullen zijn door een fusie en bijgevolg meer taken alleen kunnen uitvoeren (VVSG, 2014). Deze slagkrachtigere gemeente zal daardoor minder van haar activiteiten moeten uitbesteden. Anderzijds zullen bestaande intergemeentelijke samenwerkingen verdwijnen doordat de gemeenten die voor het fuseren samenwerkten nu één gemeente vormen. Een daling in het aantal intergemeentelijke samenwerkingen zal de huidige bestuurlijke verrommeling in het Vlaamse gewest doen verlagen.

I. Meer inhoud aan het politieke debat in de gemeenteraad

Grote gemeenten beschikken over de mogelijkheid om de lokale democratie zowel vorm als inhoud te geven (De Rynck, 2013). Kleine gemeenten daarentegen kunnen democratie wel vorm geven, maar niet altijd evenveel inhoud. Zij beschikken namelijk niet altijd over voldoende bestuurskracht

om alle problemen waarmee ze geconfronteerd worden het hoofd te bieden. Deze problemen worden bijgevolg op een ander bestuursniveau (of helemaal niet) behandeld, zodat het debat in de gemeenteraad enkel nog over marginale beleidsvragen gaat. De Rynck (2013) stelt zich bijgevolg de vraag of democratie niets virtueels is indien de beslissingen van de gemeenteraad nauwelijks nog inhoud hebben. Een samenvoeging van gemeenten zou gemeenten in staat stellen de vereiste bestuurskracht te ontwikkelen en zo het debat in de gemeenteraad te laten gaan over zaken die er echt toe doen. Onderzoek van Fraanje et al. (2008) stelt immers dat een samenvoeging van gemeenten leidt tot een toename van de aandacht voor zaken in de directe leefomgeving van de burgers, het grootschalig denken binnen de gemeente, de mate waarin de gemeente in staat is de grote opgaven uit te voeren en de omvang van de in exploitatie genomen nieuwbouwplannen.

3.3.2 De nadelen van een samenvoeging van gemeenten

A. Identiteitsverlies van de burger

Een nadeel van het samenvoegen van gemeenten is dat sommige burgers het gevoel krijgen dat ze een stukje van hun identiteit verliezen. Zij associeerden zich in het verleden namelijk als fiere inwoner van gemeente Y, die nu slechts een gedeelte is van de fusiegemeente XYZ waarmee ze zichzelf minder of zelfs niet mee associëren. Dit identiteitsverlies wordt tevens in de hand gewerkt door het verdwijnen van het gemeentehuis, de burgemeester, ... Een daling van het voorzieningenniveau in hun deelgemeente wordt bij bepaalde inwoners ook als een aanslag op hun identiteit gepercipieerd (Fraanje et al., 2008). Voor de herkenbaarheid van een gemeente is het dus belangrijk dat de lokale voorzieningen op hetzelfde niveau blijven als voor de samenvoeging van gemeenten, al gaat dit natuurlijk ten koste van de efficiëntie van de gemeente. Het argument van het identiteitsverlies wordt vaak geopperd bij lokale politici die een tegenstander zijn van een fusie der gemeenten. De Rynck (2013) vindt dit echter frappant omdat het overgrote deel van de huidige 308 Vlaamse gemeenten het product zijn van de grote fusiegolf van 1976, die destijds op heel wat weerstand kon rekenen. De auteur stelt zich bijgevolg de vraag of we dat identiteitsverlies niet moeten relativiseren indien de bevolking zich nu zo sterk zou identificeren met een gemeente waar men twee generaties eerder zo op tegen was dat ze ontstond.

B. Welvaartsverlies van de burger

Een samenvoeging van gemeenten kan een welvaartsverlies voor de burger betekenen wanneer twee of meerdere gemeenten moeten fusioneren waarvan de inwoners voordien zeer verschillende beleidspreferenties hadden (Baldwin & Wyplosz, 2012). Er zal zowel een welvaartsverlies optreden indien er een compromisoplossing gevormd wordt als indien het beleid van één van de gemeenten wordt voortgezet. De inwoners van de andere voormalige gemeenten zullen dan een welvaartsverlies kennen. Ik zal dit illustreren aan de hand van een voorbeeld. Veronderstel dat gemeenten bevoegd zijn voor het aantal bussen dat er per dag in hun gemeente passeren. Voor de samenvoeging van gemeenten reden er in gemeente A weinig bussen en in gemeente B veel bussen. De nieuwe fusiegemeente AB heeft drie mogelijkheden: ten eerste kan ze veel bussen op haar grondgebied laten rijden en kennen de inwoners van de voormalige gemeente A een welvaartsdaling. Ten tweede kan ze weinig bussen op haar grondgebied laten rijden en kennen de inwoners van de voormalige gemeente B een welvaartsdaling. Ten derde kan ze kiezen voor een aantal bussen, gelegen tussen weinig en veel, waardoor zowel de voormalige inwoners van

gemeente A als de voormalige inwoners van gemeente B een welvaartsdaling zullen ondergaan. Welke optie fusiegemeente AB ook zal kiezen, er zullen altijd inwoners zijn die een welvaartsverlies ten gevolge van de fusie zullen ondervinden.

C. Minder toegankelijke dienstverlening

Een samenvoeging van gemeenten impliceert de centralisatie van bepaalde diensten / loketten. De toegang tot deze diensten / loketten zou bijgevolg voor bepaalde burgers van de nieuwe fusiegemeente minder toegankelijk worden dan voorheen het geval was (Fraanje et al., 2008). Door deze verlaagde toegankelijkheid ondervinden zij hogere transactiekosten dan voorheen, bijvoorbeeld in de vorm van tijd en transportkosten. Ik zal dit illustreren aan de hand van een voorbeeld. Voor de samenvoeging van de gemeenten beschikten zowel gemeente A als gemeente B over een gemeentehuis. Ten gevolge van de samenvoeging der gemeenten zal er logischerwijs nog slechts één gemeentehuis in gebruik genomen worden voor de fusiegemeente AB, namelijk het voormalige gemeentehuis van de gemeente A. De inwoners van de voormalige gemeente B zullen dus telkens tot in de voormalige gemeente A moeten rijden om bijvoorbeeld een nieuwe identiteitskaart te gaan afhalen, wat hen meer tijd en brandstof kost dan voorheen.

D. Grotere afstand tussen de burgers en de politici

Een samenvoeging van gemeenten gaat gepaard met het vergroten van de afstand tussen het lokale bestuur en de inwoners (Korsten, 2012). Inwoners van een gemeente komen door een opschaling minder vaak in contact met lokale politici om hun beleidswensen over te brengen. De reden hiervoor is simpelweg dat er door een samenvoeging van gemeenten minder lokale politici per inwoner zullen zijn. Daarnaast zal de fysieke afstand tussen de burgers en het bestuur, namelijk de afstand van de woning van de burger tot aan het gemeentehuis, voor een aantal inwoners groter worden (Finace, 2010). Voor een aantal inwoners betekent deze grotere afstand zelfs dat het gemeentebestuur quasi onzichtbaar wordt, omdat het opereert in een deelgemeente waarin zij niet of nauwelijks komen (Fraanje et al., 2008). De grotere afstand zorgt er ook voor dat burgers hun lokale politici moeilijker kunnen beoordelen.

De politici zullen het op hun beurt moeilijker hebben om zich bewust te worden van enerzijds de wensen van de inwoners van hun gemeente en anderzijds de problemen die zich voordoen in de gemeente (Boogers, 2012). Daarnaast zullen de bestuurders van de gemeente, doordat ze per persoon meer inwoners moeten vertegenwoordigen, het drukker krijgen waardoor hun beschikbaarheid en toegankelijkheid zal afnemen (De Ceuninck, 2009). Het vergaren van informatie door politici over / bij de burgers zal, als gevolg van een schaalvergroting van gemeenten, ook kostenintensiever worden.

3.4 Leidt een samenvoeging van gemeenten tot besparingen?

Indien we de (in de wetenschappelijke literatuur) gevonden voordelen van een samenvoeging van gemeenten bekijken, zien we dat een aantal van deze voordelen een kostenbesparing impliceren. Een kostenbesparing is dan ook een veel gehoorde drijfveer voor een samenvoeging van gemeenten. Er bestaat echter geen eensgezindheid over het feit dat een samenvoeging van gemeenten tot besparingen leiden. Het (Nederlandse) Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden, kortweg COELO, stelt bijvoorbeeld dat gemeentelijke schaalvergrotingen geen geld opleveren (COELO, 2010). Uit hun onderzoek blijkt zelfs dat gemeenten na een fusie

meer geld gaan uitgeven (Allers & Geertsema, 2012). Hiervoor zijn twee oorzaken: enerzijds zou er sprake zijn van geldverspilling omdat sommige gemeenten gewoonweg te groot zouden zijn en bijgevolg te veel geld moeten geven aan afstemming en bureaucratie, anderzijds is ten gevolge van een schaalvergroting de bestuurskracht van gemeenten toegenomen, waardoor ze allerlei ambitieuze taken op zich kunnen nemen die voordien onmogelijk waren. Ackaert & Dekien (1989) stellen echter dat gemeentelijke fusies na enkele jaren wel tot een kostenbesparing leiden. Zij stelden vast dat gemeenten die in 1977 gefuseerd waren de eerste jaren een grotere groei van personeel en uitgaven kenden als niet gefusioneerde gemeenten. Vijf jaar later bleken de uitgaven per capita in gefusioneerde gemeenten echter lager te liggen dan in de gemeenten die in 1977 niet gefusioneerd waren geweest.

Graag zou ik hierbij twee dingen willen opmerken. Een eerste opmerking is dat een kostenbesparing zeker niet de hoofddreden is om over te gaan tot een samenvoeging van gemeenten. Het Witboek Interne Staatshervorming (2011) vermeldt bijvoorbeeld zelfs expliciet dat een (eventuele) interne staatshervorming geen besparingsoperatie is. De hoofddoelen zouden immers het versterken van de lokale democratie en het verhogen van de slagkracht van de overheid zijn (ABB, 2014). Een tweede opmerking die ik hierbij wil geven is dat een stijging van de kosten te rechtvaardigen is indien de (procentuele) toename van de baten gepaard met een samenvoeging van gemeenten groter zijn dan de (procentuele) toename van de kosten. Een kosten – batenanalyse van de samenvoeging der gemeenten is dan ook een suggestie voor verder onderzoek.

3.5 Provincie Limburg

3.5.1 De Limburgse gemeenten

De provincie Limburg telt 44 gemeenten. Deze gemeenten hebben een gemiddelde oppervlakte van 5.500 ha en telden op 1 januari 2013 gemiddeld 19.392 inwoners (FOD Economie, 2013). Deze gemiddelden zijn echter weinigzeggend omdat de Limburgse gemeenten onderling zeer verschillend zijn qua oppervlakte en inwonersaantal, maar ook op gebied van economische activiteit, vergrijzing, toerisme, ... Zo heeft de gemeente Herstappe bijvoorbeeld een oppervlakte van 135 ha en telde het op 1 januari 2013 85 inwoners. Hasselt daarentegen beschikt over een oppervlakte van 10.224 ha en over 76.070 inwoners (FOD Economie, 2013).

In het kader van deze masterproef is het nuttig om de Limburgse gemeenten op te delen in verschillende categorieën, om zo meer genuanceerde uitspraken te kunnen doen betreffende de attitude van gemeenteraadsleden ten aanzien van de samenvoeging der gemeenten. De opdeling die ik zal gebruiken ziet u in tabel 3.

0 – 9.999 inwoners	10.000 – 19.999 inwoners	20.000 – 29.999 inwoners	30.000 – 39.999 inwoners	40.000 – 49.999 inwoners	Meer dan 50.000 inwoners
Herstappe	Opglabbeek	Dilsen - Stokkem	Houthalen - Helchteren	Sint - Truiden	Genk
Voeren	Ham	Zonhoven	Tongeren	Beringen	Hasselt
Nieuwerkerken	Borgloon	Maaseik	Bilzen		
Zutendaal	Alken	Lanaken	Heusden - Zolder		
Heers	Hechtel – Eksel		Lommel		
Wellen	Kinrooi		Maasmechelen		
As	Herk – de – Stad				
Gingelom	Bocholt				
Kortesseem	Meeuwen – Gruitrode				
Halen	Hamont – Achel				
Hoeselt	Lummen				
	Overpelt				
	Leopoldsburg				
	Bree				
	Peer				
	Riemst				
	Neerpelt				
	Tessenderlo				
	Diepenbeek				

Tabel 3: Opdeling van de Limburgse gemeenten naar inwonersaantal (1 januari 2013)

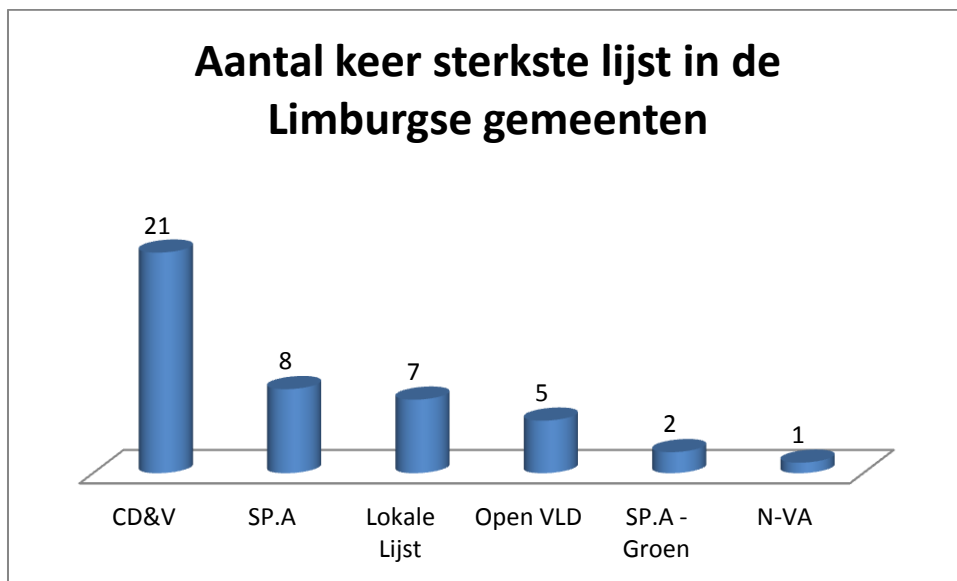
3.5.2 De Limburgse gemeenteraadsleden

De 44 Limburgse gemeenten tellen samen 1080 gemeenteraadsleden. Elke (Limburgse) gemeente heeft echter niet evenveel raadsleden. Artikel 5, §3 van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005 stelt immers dat het aantal gemeenteraadsleden afhankelijk is van het aantal inwoners dat een gemeente telt. De stad Hasselt is met haar 41 gemeenteraadsleden de koploper in Limburg, gevolgd door Genk (39), Beringen (35), Sint – Truiden (33) en Maasmechelen (33). De gemeente Herstappe daarentegen telt slechts 7 gemeenteraadsleden en is daarmee de hekkensluiter in Limburg, gevolgd door Voeren (15) en Nieuwerkerken (17). De volledige lijst kan u vinden in bijlage 3. In het onderstaande zal ik de Limburgse gemeenteraadsleden categoriseren op basis van zes kenmerken, namelijk politieke partij, geslacht, leeftijd, meerderheid of oppositie, hoogste politieke functie binnen de gemeente en grootte van de gemeente. Voor de kenmerken politieke anciënniteit en hoogste diploma van alle Limburgse gemeenteraadsleden heb ik helaas geen

gegevens gevonden. Onderstaande gegevens zijn overgenomen van de website www.vlaanderenkiest.be.

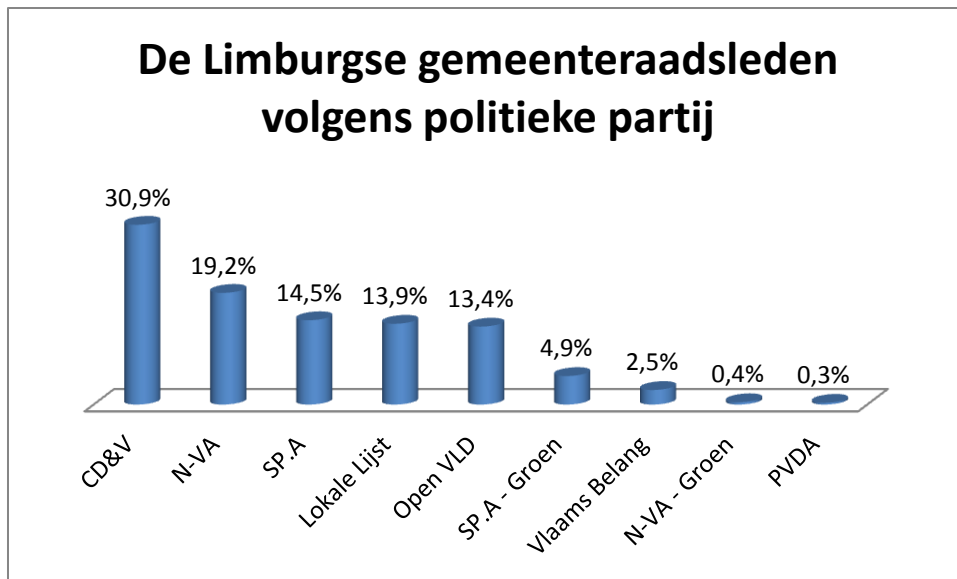
A. Politieke partij

Het lokale politieke landschap in Limburg wordt, sinds de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2012, gedomineerd door de CD&V. Deze politieke partij is immers in 21 van de 44 gemeenten de sterkste lijst (de lijst die het meeste stemmen kreeg bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2012), op ruime afstand gevolgd door SP.A (8), Lokale Lijsten (7) en Open VLD (5). Het kartel SP.A – Groen was in twee gemeenten de sterkste lijst en N-VA in slechts één gemeente (Agentschap voor Binnenlands Bestuur, 2014). Bovenstaande cijfers kan u terugvinden in grafiek 5.

Grafiek 5: Aantal keer sterkste lijst in de Limburgse gemeenten

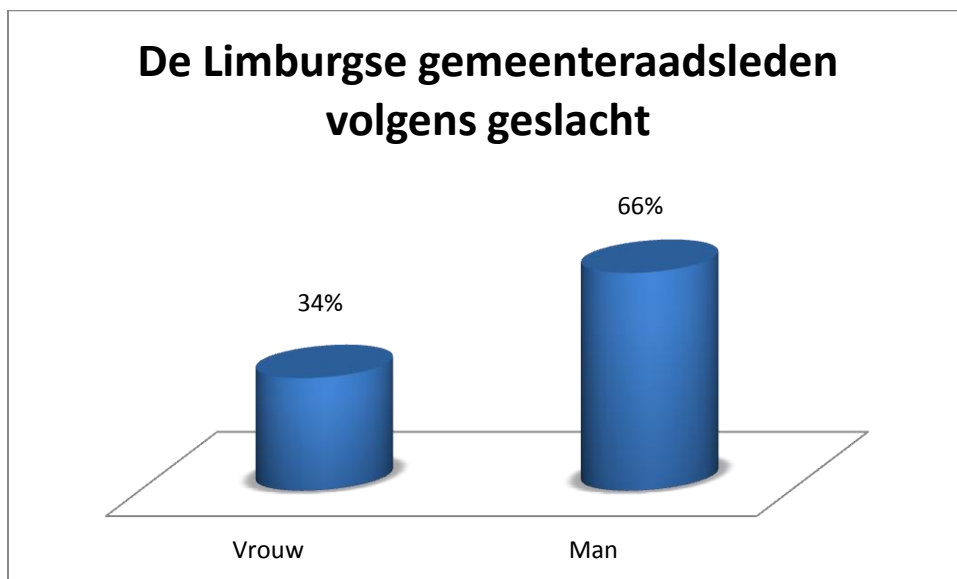
Daarnaast is de CD&V, met haar 334 verkozen raadsleden, de politieke partij met het meeste gemeenteraadsleden in Limburg. Procentueel staat dit gelijk aan 30,9 procent van de Limburgse gemeenteraadsleden. De N-VA staat, met haar 207 gemeenteraadsleden, in deze rangschikking op de tweede plaats. Zij zijn dus goed voor 19,2 procent van de Limburgse raadsleden. De SP.A vervolledigt de top drie met haar 157 gemeenteraadsleden, wat overeenkomt met 14,5% van de Limburgse gemeenteraadsleden. De volledige procentuele lijst kan u terugvinden in grafiek 6.

Grafiek 6: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens politieke partij

B. Geslacht

De provincie Limburg telt momenteel 368 vrouwelijke gemeenteraadsleden, wat overeenkomt met 34% van alle Limburgse gemeenteraadsleden (ABB, 2014). De overige 712 Limburgse gemeenteraadsleden zijn mannen, wat overeenkomt met 66% van de totale populatie. Deze verdeling kan u terugvinden in grafiek 7.

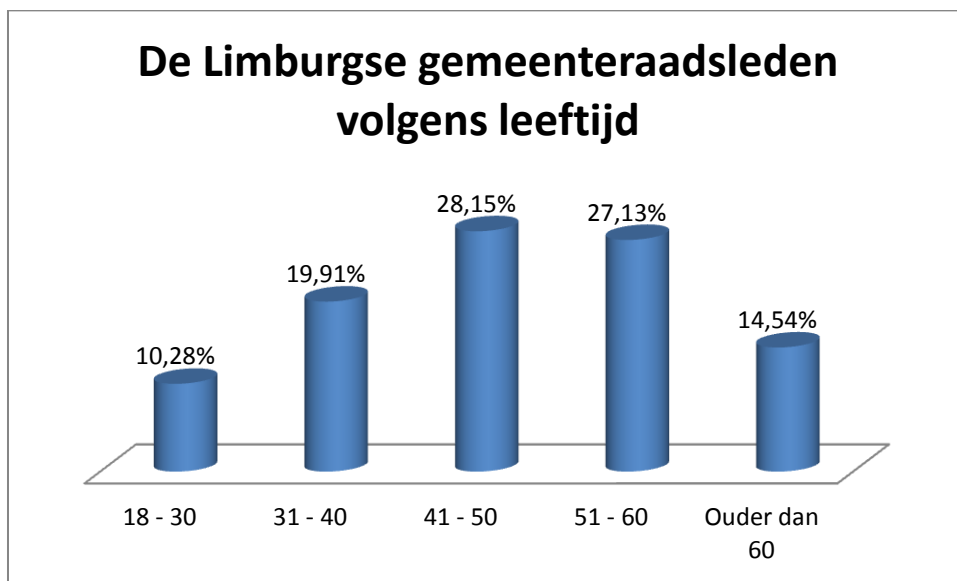
Grafiek 7: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens geslacht

C. Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de Limburgse gemeenteraadsleden bedraagt 47 jaar (ABB, 2014). De gemeenteraad van Neerpelt is gemiddeld de jongste van Limburg. De gemiddelde leeftijd bedraagt er 41 jaar. In Heers zijn de gemeenteraadsleden gemiddeld 54 jaar oud, wat gemiddeld het oudste is in Limburg.

Indien we de Limburgse gemeenteraadsleden opdelen qua leeftijdscategorie, zien we een duidelijke

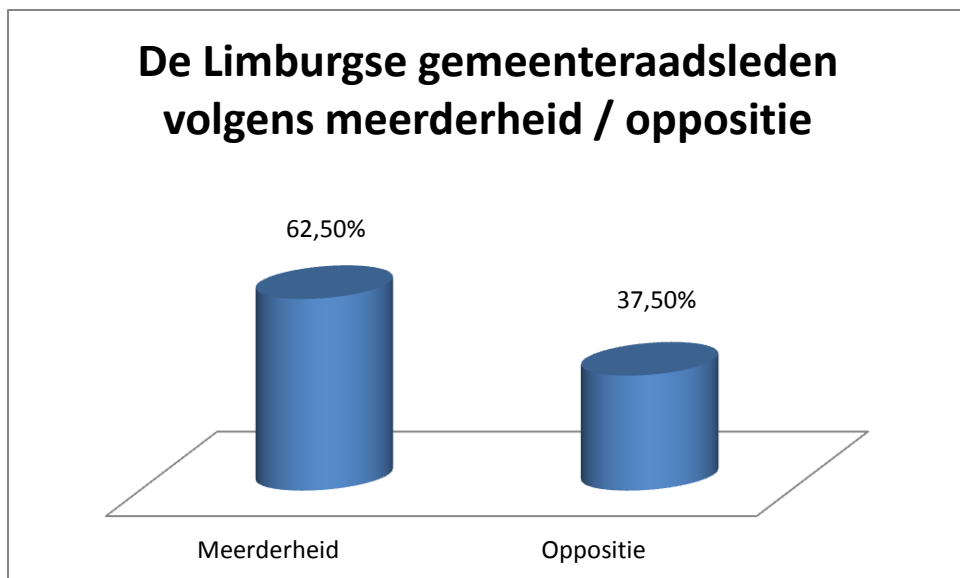
dominantie van de leeftijdsgroepen tussen de 41 en 50 jaar en tussen de 51 en 60 jaar in de gemeenteraden. Deze groep vertegenwoordigt net geen zestig procent van het totale aantal Limburgse gemeenteraadsleden. Slechts tien procent van de gemeenteraadsleden zijn 30 jaar of jonger. Het hoogste aantal gemeenteraadsleden van 30 jaar of jonger vinden we terug in Hasselt, die er zo zeven telt. Procentueel telt Meeuwen – Gruitrode echter het meeste raadsleden van deze leeftijdscategorie, namelijk 26%. Het meeste zestigplussers vinden we terug in de gemeenteraden van Dilsen – Stokkem en Heers, die er beiden zeven tellen. Procentueel is Heers hier ook de koploper met een percentage zestigplussers dat gelijk is aan 37%. De volledige verdeling van de Limburgse gemeenteraadsleden naargelang hun leeftijdscategorie, op basis van de cijfers van het ABB, kan u terugvinden in grafiek 8.

Grafiek 8: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens leeftijd

D. Meerderheid of oppositie

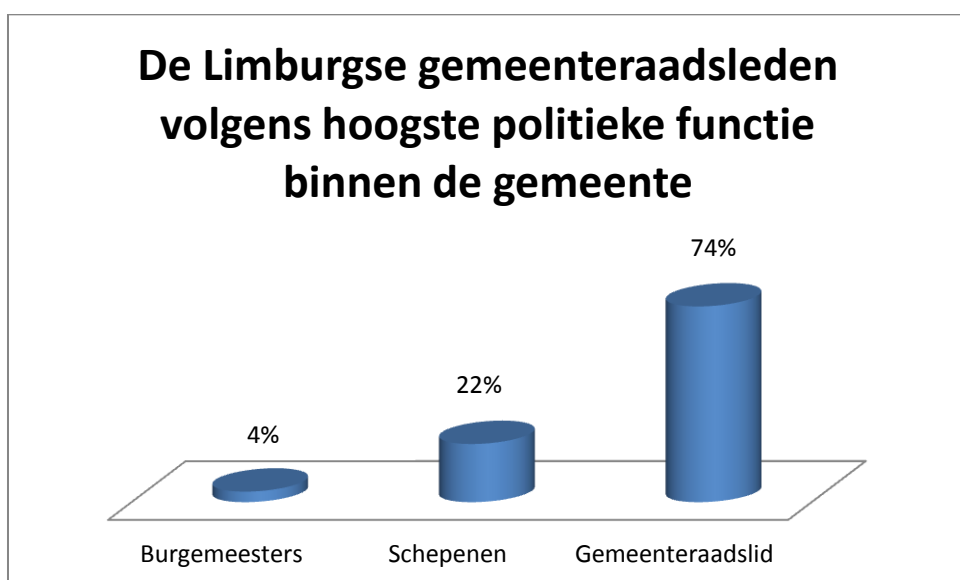
Indien we de Limburgse gemeenteraadsleden opdelen naar meerderheid of oppositie, zien we dat 675 van de 1080 raadsleden tot de meerderheid behoren en bijgevolg 405 van de 1080 raadsleden tot de oppositie. In procenten uitgedrukt komt dit overeen met 62,5 % gemeenteraadsleden die in de meerderheid zitten en 37,5% oppositieleden. Deze verdeling kan u zien in onderstaande grafiek 9.

Grafiek 9: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens meerderheid / oppositie

E. Hoogste politieke functie binnen de gemeente

De provincie Limburg telt 44 gemeenten en bijgevolg dus ook 44 burgemeesters. Daarnaast tellen de Limburgse gemeenten ook nog 232 schepenen en 804 gemeenteraadsleden zonder uitvoerend mandaat. Het aantal gemeenteraadsleden dat lid is van het college van burgemeester en schepenen is gelijk aan 276. Indien we bovenstaande cijfers in percentages uitdrukken komt dit overeen met 4% burgemeesters, 22% schepenen en 74% gemeenteraadsleden zonder uitvoerend mandaat. Het percentage gemeenteraadsleden dat lid is van de uitvoerende macht, namelijk het college van burgemeester en schepenen, bedraagt 26%. De grafische weergave van deze cijfers vindt u in grafiek 10.

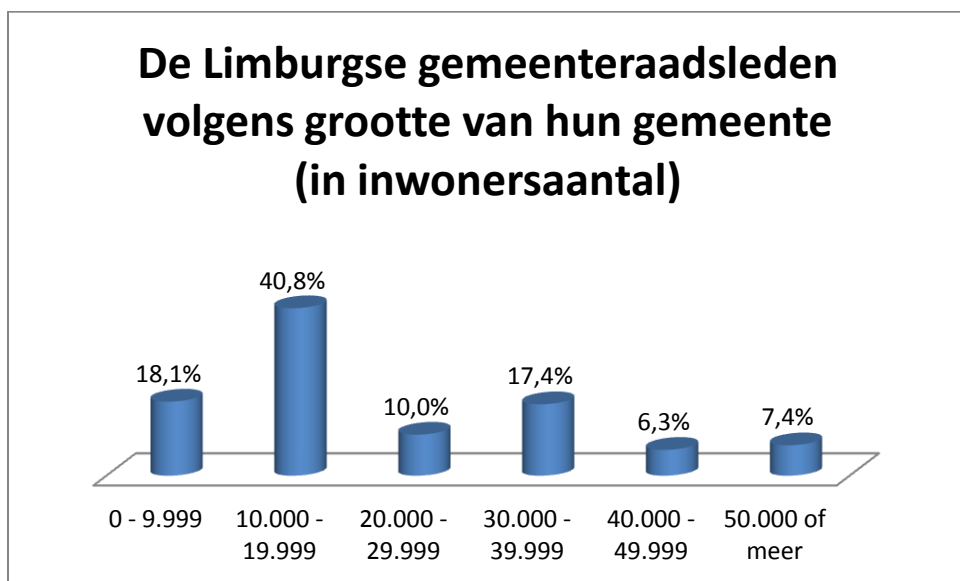
Grafiek 10: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens hoogste politieke functie binnen de gemeente

F. Grootte van de gemeente

In deelvraag 3.4.1 kon u lezen dat de Limburgse gemeenten in het kader van deze masterproef in zes categorieën zijn opgedeeld gebaseerd op het aantal inwoners. Deze zes categorieën zijn de volgende:

- Tussen de 0 en de 9.999 inwoners
- Tussen de 10.000 en 19.999 inwoners
- Tussen de 20.000 en 29.999 inwoners
- Tussen de 30.000 en 39.999 inwoners
- Tussen de 40.000 en 49.999 inwoners
- Meer dan 50.000 inwoners

De gemeenten met minder dan 10.000 inwoners tellen samen 195 gemeenteraadsleden, de gemeenten met een inwonersaantal van 10.000 tot en met 19.999 tellen samen 441 gemeenteraadsleden. Het totale aantal raadsleden voor gemeenten met een inwonersaantal van 20.000 tot en met 29.999 bedraagt 108, voor gemeenten met 30.000 tot 39.999 inwoners is het totale aantal raadsleden gelijk aan 188, voor gemeenten met 40.000 tot 49.999 inwoners is het totaal aantal raadsleden gelijk aan 68 en voor gemeenten met 50.000 of meer inwoners is het totale aantal raadsleden gelijk aan 80. De procentuele verdeling van de Limburgse gemeenteraadsleden over deze zes verschillende categorieën kan u terugvinden in grafiek 11.

Grafiek 11: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens grootte van hun gemeente (in inwonersaantal)

G. Politieke anciënniteit

Over de politieke anciënniteit van de Limburgse gemeenteraadsleden heb ik geen gegevens.

H. Opleidingsniveau

Over het opleidingsniveau van de Limburgse gemeenteraadsleden heb ik geen gegevens.

4. Onderzoek

4.1 Methodologie

Om mijn centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, namelijk of er al dan niet een draagvlak bestaat onder Limburgse gemeenteraadsleden voor een samenvoeging der gemeenten, heb ik een enquête uitgevoerd bij Limburgse gemeenteraadsleden om zo te kunnen peilen naar hun attitudes betreffende dit onderwerp. Deze enquête heb ik, op aanraden van mijn promotor prof. Dr. Johan Ackaert, opgesteld in samenwerking met een andere masterstudent Toegepaste Economische Wetenschappen aan de Universiteit Hasselt, namelijk Sven Ector. Zijn masterproef handelt over de beleids- en beheerscyclus bij lokale politici, waar hij net als ikzelf een draagvlakanalyse zou uitvoeren. Onze samenwerking had twee voordelen. Enerzijds werden de Limburgse gemeenteraadsleden hierdoor slechts met één enquête geconfronteerd in plaats van met twee enquêtes, waar wellicht ook enkele vragen zouden overlappen. Anderzijds heeft deze samenwerking ervoor gezorgd dat we enkele tijdrovende taken, zoals het verzamelen van de e-mailadressen van de gemeenteraadsleden, hebben kunnen verdelen.

Onze enquête, die terug te vinden is in de bijlage 4 van deze masterproef, bestaat uit vier delen. In het eerste deel stellen we de gemeenteraadsleden enkele vragen die tot doel hebben een profiel van hen op te kunnen stellen. Deze vragen peilen onder andere naar politieke anciënniteit, politieke partij waarvan men lid is, de gemeente waar hij / zij gemeenteraadslid is, ... Het tweede deel bestaat uit enkele vragen die betrekking hebben op de BBC. Dit gedeelte van de enquête is cruciaal voor de masterproef van collega Sven Ector. De relevantie van deze vragen voor mijn masterproef is echter beperkt.

Het derde deel van de enquête bestaat uit enkele vragen met betrekking tot de bestuurskracht van gemeenten. Deze vragen proberen, op basis van de indicatoren schaalgrootte, personeel en financiële capaciteit, de gepercipieerde bestuurskracht te achterhalen die de respondent zijn eigen gemeente toedicht. De respondenten moest deze vragen beantwoorden aan de hand van een vijfpuntenschaal met de antwoordmogelijkheden helemaal niet akkoord, eerder niet akkoord, neutraal, eerder akkoord en helemaal akkoord. Zij hadden ook de mogelijkheid te zeggen dat zij hieromtrent geen mening hadden of het antwoord niet wisten.

Het laatste deel van de enquête peilt naar de attitudes van de gemeenteraadsleden ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten. In dit deel werden ze enerzijds rechtstreeks geconfronteerd met de vraag of ze voorstander zijn van een samenvoeging van gemeenten. Anderzijds werd er onrechtstreeks, aan de hand van een aantal stellingen pro en contra samenvoegingen van gemeenten, gekeken of er een verschil bestaat tussen de voor – en tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten betreffende hun antwoorden op de stellingen pro en contra een fusie. De antwoordschalen in dit vierde deel van de enquête zijn identiek aan die in het derde deel.

De enquête werd op 20 maart 2014 verstuurd naar alle Limburgse gemeenteraadsleden die beschikken over een openbaar e-mailadres. De enquête werd afgesloten op 10 april 2014. In die periode vulden 296 Limburgse gemeenteraadsleden de enquête in. De resultaten in het onderstaande zijn gebaseerd op deze enquête.

4.2 De respondenten van het onderzoek

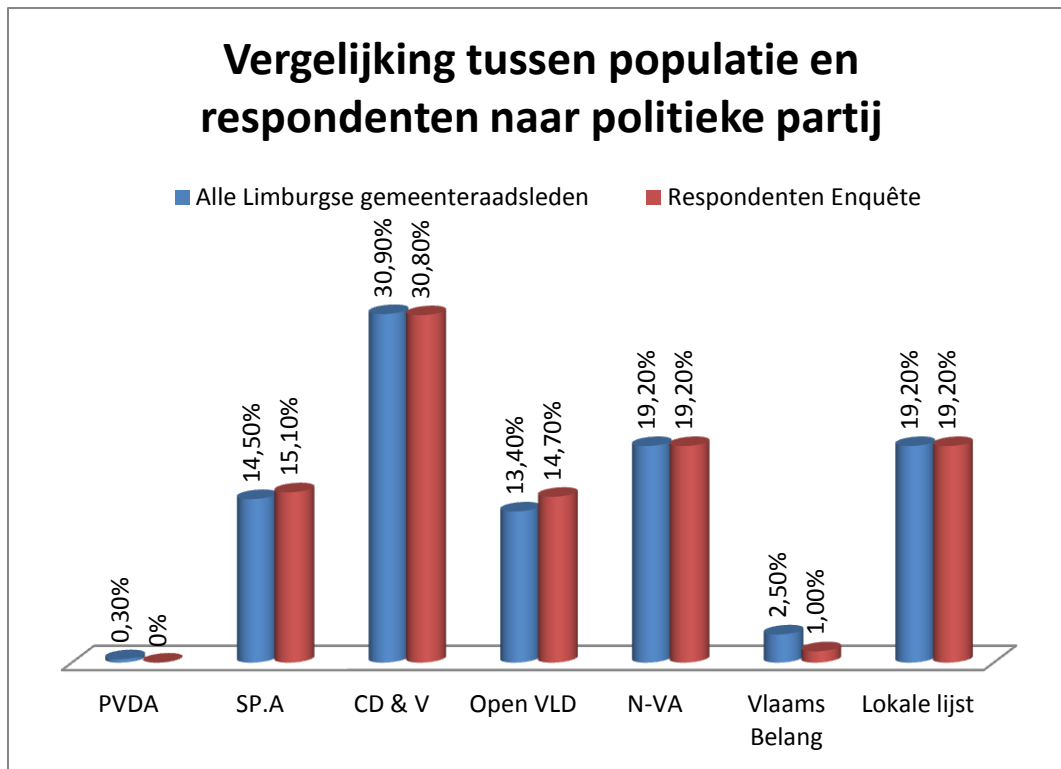
In het kader van deze masterproef heb ik, in samenwerking met Sven Ector, een enquête uitgevoerd onder Limburgse gemeenteraadsleden. Ieder Limburgs gemeenteraadslid dat over een openbaar e-mailadres beschikt heeft deze enquête ontvangen. De e-mailadressen van het merendeel van de Limburgse raadsleden stonden op de website van hun gemeente en zijn dus openbaar. Indien dit niet het geval was hebben we de gemeentesecretaris gecontacteerd om ons deze gegevens te verschaffen. In het overgrote deel van de gevallen hebben we de e-mailadressen bijgevolg van de gemeentesecretaris gekregen. In een drietal gevallen kon deze ons deze e-mailadressen niet bezorgen omwille van het feit dat het desbetreffende raadslid zijn / haar e-mailadres niet openbaar wou maken. Deze raadsleden zijn bijgevolg niet met onze enquête geconfronteerd. Hetzelfde geldt voor de raadsleden van de gemeente Herstappe, waar wij evenmin gegevens van te pakken konden krijgen.

Het invullen van deze enquête was vrijwillig. Bijgevolg waren wij niet in de mogelijkheid om onze respondenten te kiezen zodat zij representatief waren voor de volledige populatie. In het onderstaande zal ik daarom beschrijven welke respondenten aan dit onderzoek hebben meegewerkt en deze gegevens vergelijken met de gegevens van de totale populatie, namelijk alle Limburgse gemeenteraadsleden.

A. Politieke partijen

Grafiek 12 toont ons dat er een goede match bestaat tussen de respondenten van de enquête en de totale populatie Limburgse gemeenteraadsleden. Deze match wordt bevestigd door het significantieniveau van chi – kwadraat. Deze is immers gelijk aan 0.

Graag wil ik nog twee zaken opmerken bij onderstaande grafiek 12. Ten eerste zijn alle kartels ingedeeld onder de categorie lokale lijst. Ten tweede zijn de respondenten van de enquête die zich bij Groen of als onafhankelijke hebben geïdentificeerd ook onder de categorie lokale lijst geplaatst. De reden hiervoor is enerzijds omdat de partij Groen in de Limburgse gemeenteraden enkel in een kartel of als lokale lijst zetels heeft kunnen bemachtigen, anderzijds omdat de respondenten die zich als onafhankelijke geïdentificeerd hebben allemaal op een lokale lijst verkozen zijn geraakt.

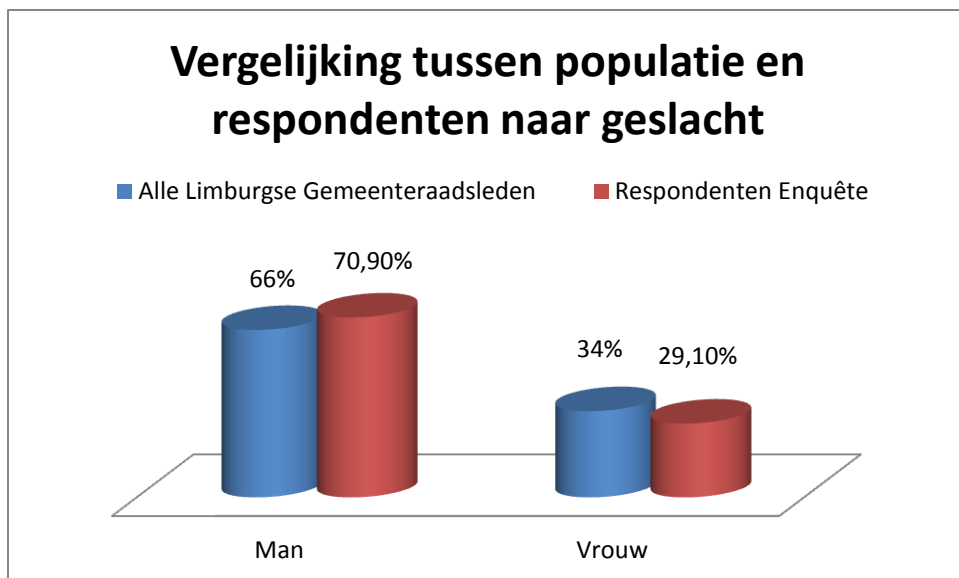

Grafiek 12: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar politieke partij

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0

B. Geslacht

Het geslacht van de gemeenteraadsleden die mijn enquête ingevuld hebben was in 70,9 % van de gevallen mannelijk en in 29,1 % vrouwelijk. De werkelijke verdeling van de gemeenteraadsleden in Limburg is 66% mannelijk en 34% vrouwelijk. Er is dus sprake van een oververtegenwoordiging aan mannen in dit onderzoek. Deze oververtegenwoordiging aan mannen maakt dat het significantieniveau van chi – kwadraat niet significant is op het 0,05 niveau (maar echter wel op het 0,10 niveau). De vergelijking tussen de respondenten en het totale universum kan u terugvinden in grafiek 13.

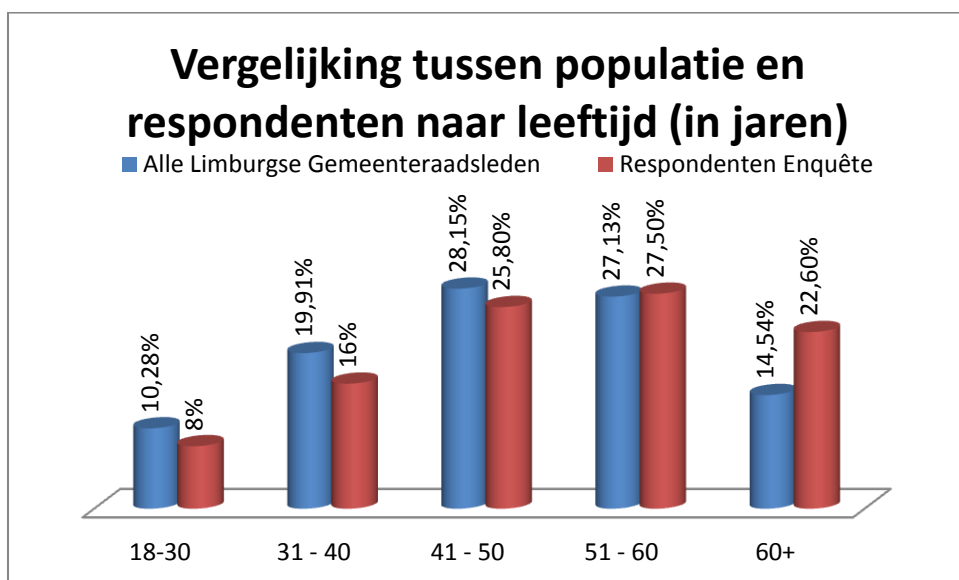

Grafiek 13: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar geslacht

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,082

C. Leeftijd

Het significantieniveau van chi – kwadraat, namelijk 0, stelt dat er een significant verband bestaat tussen de respondenten van de enquête en het totale universum aan Limburgse gemeenteraadsleden betreffende hun leeftijdscategorie. In grafiek 14 zien we dat er sprake is van een ondervertegenwoordiging van gemeenteraadsleden onder de vijftig jaar die deelgenomen hebben aan de enquête. In de leeftijdscategorie tussen de 51 en de 60 jaar is er sprake van een behoorlijk goede verhouding, bij de zestig plussers is er sprake van een oververtegenwoordiging aan respondenten.

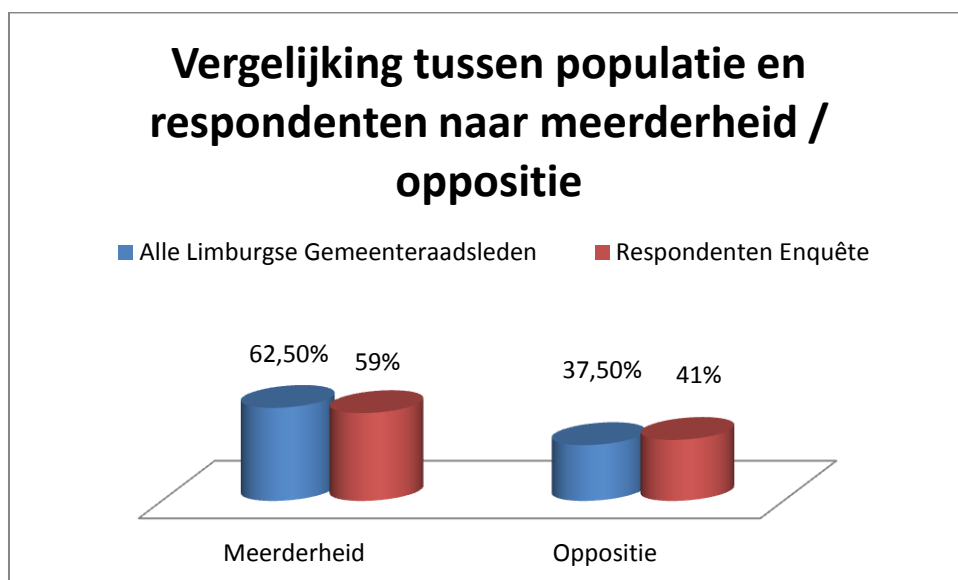
Grafiek 14: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar leeftijd

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0

D. Meerderheid of oppositie

Het percentage respondenten die in hun gemeente deel uit maken van de meerderheid bedraagt 59%. De overige 41% van de respondenten zit bijgevolg in de oppositie. In werkelijkheid zit 62,5% van de Limburgse gemeenteraadsleden in de meerderheid en 37,5% in de oppositie. Er is bijgevolg sprake van een kleine oververtegenwoordiging aan oppositieleden onder de respondenten. De grafische voorstelling van deze vergelijking tussen de Limburgse gemeenteraadsleden en de respondenten van de enquête ziet u in grafiek 15.

Het significantieniveau van chi – kwadraat vertelt ons echter dat de verhouding tussen het universum en de respondenten niet significant is op het 0,05 niveau (maar echter wel op het 0,10 niveau).

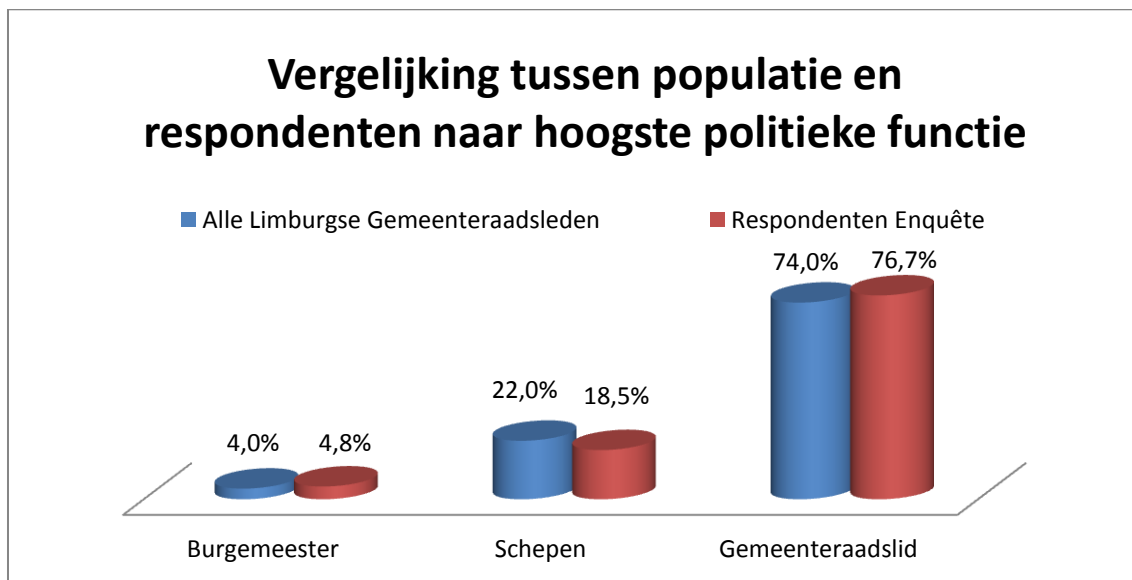
Grafiek 15: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar meerderheid / oppositie

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,058

E. Hoogste politieke functie binnen de gemeente

De hoogste politieke functie die de respondent binnen de gemeente bekleedt is voor 4,8% van de respondenten burgemeester. Schepenen zijn goed voor 18,5% van de respondenten. De overige 76,7% van de respondenten zijn gemeenteraadsleden zonder uitvoerend mandaat. In werkelijkheid bestaan de Limburgse gemeenteraadsleden uit 4% burgemeesters, 22% schepenen en 74% gemeenteraadsleden die geen uitvoerend mandaat hebben. Er is dus sprake van een zeer kleine oververtegenwoordiging aan burgemeesters (0,8%), een ondervertegenwoordiging van schepenen

(3,5%) en een oververtegenwoordiging van gemeenteraadsleden zonder uitvoerend mandaat (2,7%). Ondanks deze kleine verschillen in de verdeling volgens hoogste politieke functie binnen de gemeente is er sprake van een statistisch significant verband (significantieniveau van chi – kwadraat = 0,004) tussen de respondenten en het totale universum aan Limburgse gemeenteraadsleden betreffende hun functie. De grafische voorstelling van deze vergelijking tussen de Limburgse gemeenteraadsleden en de respondenten van de enquête ziet u in grafiek 16.

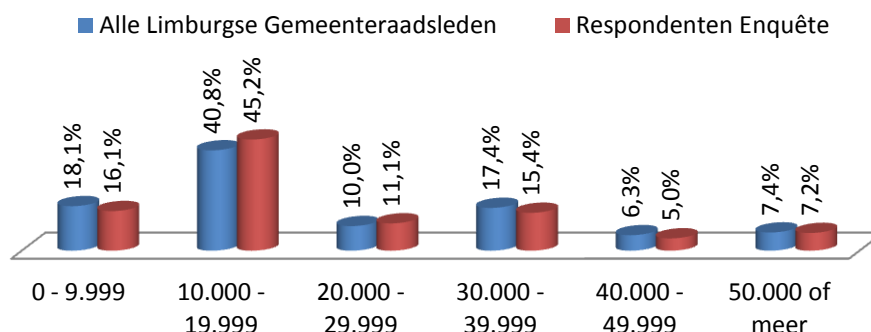
Grafiek 16: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar hoogste politieke functie

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,004

F. Grootte van de gemeente

Indien we het aantal gemeenteraadsleden per categorie van gemeente van de respondenten vergelijken met de totale populatie aan Limburgse gemeenteraadsleden, zien we dat er een statistisch significant verband bestaat (significantieniveau van chi – kwadraat = 0) tussen de respondenten en het totale universum aan Limburgse gemeenteraadsleden. Dit is ook zichtbaar in grafiek 17, waar het verschil tussen de respondenten en de totale populatie van Limburgse gemeenteraadsleden enkel voor gemeenten met 10.000 tot 19.999 inwoners meer dan twee procent bedraagt. In die categorie is er sprake van een oververtegenwoordiging aan respondenten.

Vergelijking tussen populatie en respondenten naar grootte van gemeente (in inwonersaantal)

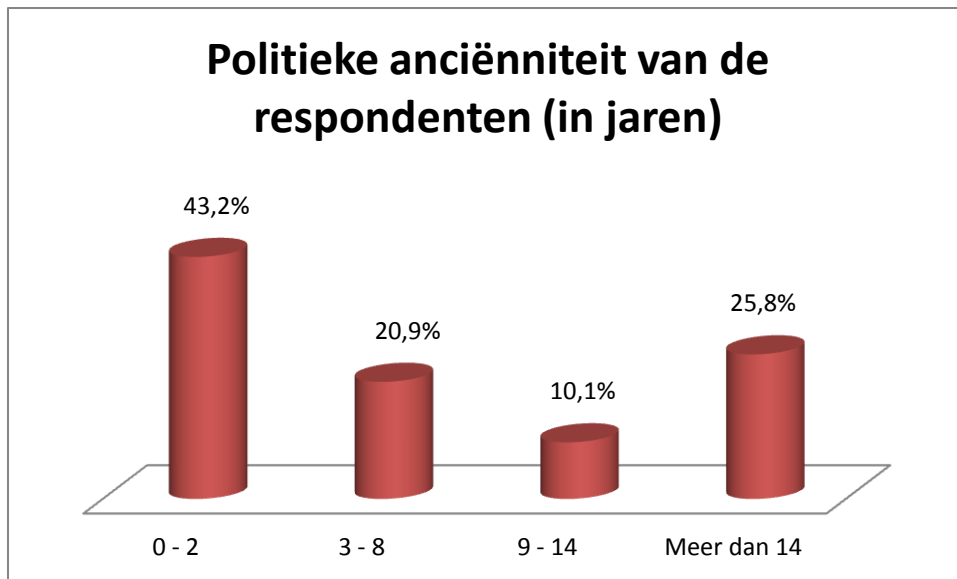

Grafiek 17: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar grootte van gemeente (in inwonersaantal)

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0

G. Politieke anciënniteit

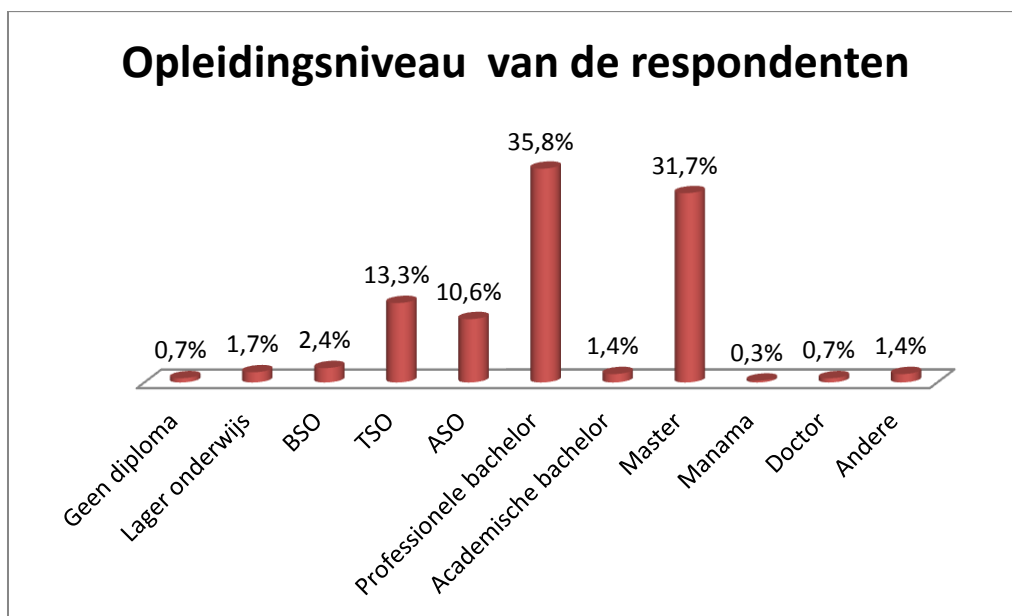
Maar liefst 43% van de respondenten heeft minder dan 2 jaar ervaring als gemeenteraadslid. Het overgrote deel, zo niet allemaal, van deze raadsleden zal waarschijnlijk op 1 januari 2013 aan zijn / haar eerste legislatuur begonnen zijn. Bijna 21% van de respondenten heeft een politieke anciënniteit (op lokaal vlak) tussen de drie en de acht jaar, 10% heeft een politieke anciënniteit van negen tot veertien jaar en bijna 26% van de respondenten heeft meer dan veertien jaar ervaring in de gemeentepolitiek. Deze cijfers kan u terugvinden in onderstaande grafiek 18. De gegevens van de respondenten kan ik echter niet vergelijken met de totale populatie omdat ik niet over de gegevens beschik betreffende de politieke anciënniteit van de Limburgse gemeenteraadsleden.

Grafiek 18: Politieke anciënniteit van de respondenten (in jaren)

H. Opleidingsniveau

Grafiek 19 toont aan dat de gemiddelde respondent een goede opleiding genoten heeft. Bijna 70 procent van de raadsleden beschikt immers over een diploma hoger onderwijs (dit is de som van de percentages professionele bachelor, academische bachelor, master, manama en doctor). Bij grafiek 19 wil ik nog opmerken dat een diploma hoger onderwijs van het verkorte type gelijk staat aan een professionele bachelor en een licentiaatdiploma gelijk staat aan een masterdiploma. De gegevens van de respondenten kan ik echter niet vergelijken met de totale populatie omdat ik niet over de gegevens beschik van het hoogst behaalde diploma van de volledige populatie Limburgse gemeenteraadsleden.

Grafiek 19: Opleidingsniveau van de respondenten

4.3 Resultaten

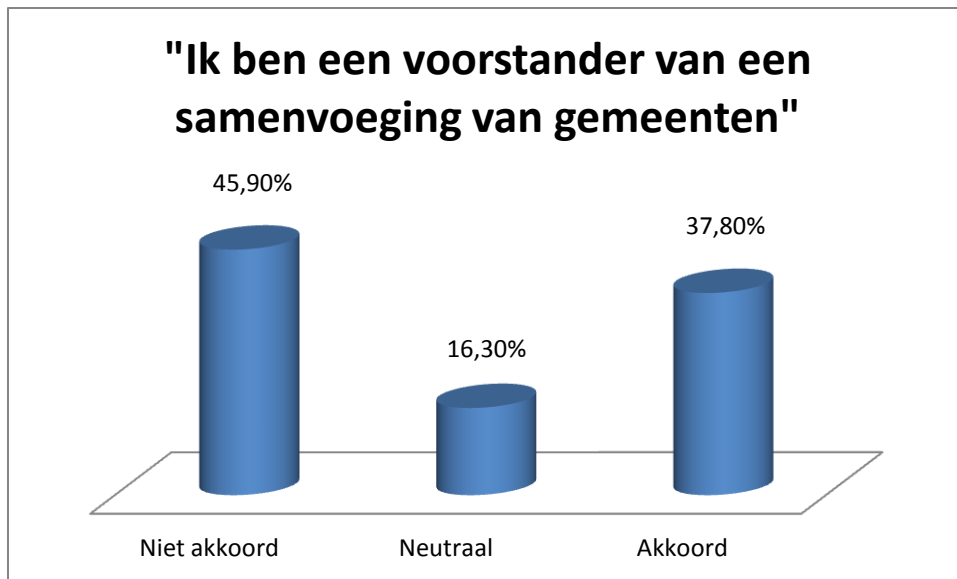
In het onderstaande zal ik de centrale onderzoeksvraag van deze masterproef beantwoorden aan de hand van zes deelvragen. De resultaten die in de deelvragen worden weergegeven zijn tot stand gekomen aan de hand van een enquête. Deze enquête is terug te vinden in bijlage 4. In deze enquête heb ik, op aanraden van mijn promotor Prof. Dr. Johan Ackaert, enkele concepten in “gewone mensentaal” uitgedrukt, zodat alle gemeenteraadsleden de stellingen zeker zouden begrijpen. Het is mogelijk dat, omwille van deze omzetting, sommige concepten niet exact gemeten zullen worden, maar ze zullen alleszins een goede indicatie geven. Daarnaast wil ik nog vermelden dat u in het onderstaande enkele malen de betrouwbaarheidswaarde van chi – kwadraat als nul aangegeven zal zien staan. Deze waarde is dan echter nooit exact gelijk aan nul. Omdat de betrouwbaarheidswaarde van chi – kwadraat in deze masterproef afgerond wordt tot op drie cijfers na de komma wil dit enkel zeggen dat de eerste drie cijfers na de komma gelijk zijn aan nul (en het vierde cijfer na de komma niet groter is dan vier). Ook wil ik opmerken dat in deze masterproef een statistiek als significant wordt beschouwd als hij een betrouwbaarheidswaarde van minstens 95% heeft, met andere woorden wanneer het significantieniveau niet groter is dan 0,05. Daarnaast zal u zien dat in de kruistabellen die zich in het onderstaande bevinden niet altijd evenveel respondenten in de analyse zijn meegenomen. Indien een respondent niet geantwoord heeft op een stelling is hij immers niet opgenomen in de analyse voor die stelling. Vandaar het (minimale) verschil in het aantal respondenten over de verschillende stellingen heen.

4.3.1 Invloed van enkele kenmerken van een gemeenteraadslid op de attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten

In het onderstaande zal ik nagaan wat de invloed is van enkele kenmerken van een gemeenteraadslid op zijn / haar attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten. De kenmerken die in het kader van deze masterproef onderzocht zullen worden zijn de volgende:

- Politieke partij
- Geslacht
- Leeftijd
- Meerderheid of oppositie
- Hoogste politieke functie binnen de gemeente
- Grootte van de gemeente
- Politieke anciënniteit
- Opleidingsniveau

Voordat we bovenstaande acht kenmerken kunnen koppelen aan de attitude van de raadsleden betreffende een samenvoeging van gemeenten moeten we eerst deze attitude weten. Deze attitude heb ik gemeten door hen de stelling voor te schotelen of zij zichzelf al dan niet als een voorstander van een samenvoeging van gemeenten zien. Het antwoord op deze stelling kan u lezen in grafiek 20.

Grafiek 20: "Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten"

In grafiek 20 zien we dat 45,9% van de respondenten niet akkoord is met deze stelling, 16,3% is neutraal en 37,8% van de respondenten is akkoord. In het volgende zal ik diegenen die akkoord zijn met deze stelling voorstanders van een samenvoeging van gemeenten noemen en diegenen die hier niet akkoord mee zijn tegenstanders. Op basis van bovenstaande stelling kunnen we dus al concluderen dat het merendeel van de Limburgse gemeenteraadsleden een tegenstander is van een samenvoeging van gemeenten, maar dat er ook een aanzienlijke groep van voorstanders bestaat.

A. Politieke partij

In tabel 4 kunnen we zien dat meer dan de helft van de gemeenteraadsleden van SP.A, CD&V en Open VLD tegenstanders zijn van een samenvoeging van gemeenten. Het merendeel van de N-VA gemeenteraadsleden is dan weer een voorstander van een samenvoeging van gemeenten. Dit is logisch omdat het Vlaams minister Geert Bourgeois, die het voorstel tot een vrijwillige samenvoeging van gemeenten lanceerde, tot de N-VA behoort. Bij het Vlaams Belang zien we evenveel voor- als tegenstanders van een fusie der gemeenten. Over de lokale lijsten ga ik geen uitspraken doen omdat deze lokale lijsten bestaan uit een verzameling van verschillende partijen, kartels en onafhankelijken. Het verschil onder de verschillende politieke partijen betreffende hun attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten is significant.

		Van welke politieke partij bent u lid?						Total
		SP.A	CD & V	Open VLD	N-VA	Vlaams Belang	Lokale lijst	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	23 52,3%	52 57,8%	24 55,8%	11 19,6%	1 33,3%	24 42,9%	135 46,2%
	Neutraal	4 9,1%	15 16,7%	9 20,9%	12 21,4%	1 33,3%	7 12,5%	48 16,4%
	Akkoord	17 38,6%	23 25,6%	10 23,3%	33 58,9%	1 33,3%	25 44,6%	109 37,3%
Total		44 100,0%	90 100,0%	43 100,0%	56 100,0%	3 100,0%	56 100,0%	292 100,0%

Tabel 4: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & politieke partij

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,001

B. Geslacht

In tabel 5 kunnen we zien dat er weinig verschil bestaan tussen mannelijke en vrouwelijke gemeenteraadsleden ten aanzien van hun attitude ten opzichte van een eventuele samenvoeging van gemeenten. Het significantieniveau van de chi – kwadraat bevestigt dit: man en vrouw zijn niet significant verschillend van mekaar betreffende hun attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten. Voor beide geslachten zijn er telkens meer tegenstanders dan voorstanders van een samenvoeging van gemeenten.

		Wat is uw geslacht?		Total
		Man	Vrouw	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	99 47,8%	36 42,4%	135 46,2%
	Neutraal	28 13,5%	20 23,5%	48 16,4%
	Akkoord	80 38,6%	29 34,1%	109 37,3%
Total		207 100,0%	85 100,0%	292 100,0%

Tabel 5: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & geslacht

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,111

C. Leeftijd

In tabel 6 zien we dat, op de leeftijdscategorie van raadsleden tussen de 51 en 60 jaar na, er in alle leeftijdscategorieën meer tegenstanders zijn van een samenvoeging van gemeenten dan voorstanders. Voor het overige lijken er geen patronen betreffende de relatie tussen de leeftijdscategorie van de respondent en zijn / haar attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten te zijn. De resultaten van het significantieniveau van de chi – kwadraat test bevestigen de afwezigheid van een significant verband tussen de leeftijd van het raadslid en de attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten.

		Leeftijdscategorie					Total
		18 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	60+	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	12 52,2%	26 56,5%	31 41,9%	28 35,4%	37 56,9%	134 46,7%
	Neutraal	1 4,3%	8 17,4%	14 18,9%	16 20,3%	8 12,3%	47 16,4%
	Akkoord	10 43,5%	12 26,1%	29 39,2%	35 44,3%	20 30,8%	106 36,9%
Total		23 100,0%	46 100,0%	74 100,0%	79 100,0%	65 100,0%	287 100,0%

Tabel 6: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & leeftijdscategorie

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,132

D. Meerderheid of oppositie

In tabel 7 zien we dat het merendeel van de gemeenteraadsleden die in de meerderheid zetelen tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten zijn, en het merendeel van de oppositieleden voorstanders zijn van een samenvoeging van gemeenten. Deze relatie is statistisch significant.

		Meerderheid of oppositie		Total
		Meerderheid	Oppositie	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	101 58,4%	33 27,5%	134 45,7%
	Neutraal	26 15,0%	22 18,3%	48 16,4%
	Akkoord	46 26,6%	65 54,2%	111 37,9%
Total		173 100,0%	120 100,0%	293 100,0%

Tabel 7: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & meerderheid of oppositie

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0

E. Hoogste politieke functie binnen de gemeente

In tabel 8 kunnen we lezen dat hoe hoger de politieke functie van een respondent in de gemeente is, hoe minder de respondent een voorstander is van een samenvoeging van gemeenten. Deze relatie is echter niet statistisch significant op het 0,05 niveau.

		Hoogste politieke functie in gemeente			Total
		Burgemeester	Schepen	Raadslid	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	11 78,6%	29 53,7%	94 42,0%	134 45,9%
	Neutraal	1 7,1%	8 14,8%	38 17,0%	47 16,1%
	Akkoord	2 14,3%	17 31,5%	92 41,1%	111 38,0%
Total		14 100,0%	54 100,0%	224 100,0%	292 100,0%

Tabel 8: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & hoogste politieke functie in de gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,066

F. Grootte van de gemeente

In tabel 9 kunnen we zien dat enkel in de categorie gemeenten met 50.000 of meer inwoners er meer gemeenteraadsleden voorstander van een samenvoeging van gemeenten zijn dan tegenstander. In deze categorie is 65% voorstander van een samenvoeging van gemeenten. Op basis van het significantieniveau van de chi – kwadraat test kunnen we stellen dat er sprake is van een statistisch verband tussen het aantal inwoners en de attitude van het raadslid betreffende een samenvoeging van gemeenten. Hoe groter de gemeente van het raadslid immers is, des te groter de kans dat hij een voorstander van een fusie is (en vice versa).

		Grootte van de gemeente (Inwoners)						Total
		0 - 9.999	10.000 - 19.999	20.000 - 29.999	30.000 - 39.999	40.000 - 49.999	Meer dan 50.000	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	26 57,8%	55 43,7%	17 54,8%	18 41,9%	8 57,1%	5 25,0%	129 46,2%
	Neutraal	6 13,3%	18 14,3%	9 29,0%	9 20,9%	2 14,3%	2 10,0%	46 16,5%
	Akkoord	13 28,9%	53 42,1%	5 16,1%	16 37,2%	4 28,6%	13 65,0%	104 37,3%
Total		45 100,0%	126 100,0%	31 100,0%	43 100,0%	14 100,0%	20 100,0%	279 100,0%

Tabel 9: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,042

G. Politieke anciënniteit

In tabel 10 zien we dat de positieve attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten onder raadsleden daalt naargelang ze over meer politieke anciënniteit in de gemeenteraad beschikken. Op basis van het significantieniveau van chi – kwadraat kunnen we echter stellen dat er geen sprake is van een statistisch significant verband tussen iemands attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten en zijn / haar politieke anciënniteit. We zullen dan ook niet verder op dit kenmerk ingaan.

		Politieke anciënniteit				Total
		Twee jaar of minder	Drie tot en met Acht jaar	Negen t.e.m. Veertien jaar	Meer dan Veertien jaar	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	49 39,5%	29 48,3%	15 51,7%	41 55,4%	134 46,7%
	Neutraal	24 19,4%	9 15,0%	4 13,8%	9 12,2%	46 16,0%
	Akkoord	51 41,1%	22 36,7%	10 34,5%	24 32,4%	107 37,3%
Total		124 100,0%	60 100,0%	29 100,0%	74 100,0%	287 100,0%

Tabel 10: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & politieke anciënniteit in de gemeenteraad

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,486

H. Opleidingsniveau

Op basis van het significantieniveau van chi – kwadraat kunnen we stellen dat er sprake is van een verband is tussen het diploma van het raadslid en zijn / haar attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten. In Tabel 11 is de richting van dit verband niet duidelijk te onderscheiden, maar op basis van de positieve correlatiecoëfficiënt (+0,244) kunnen we stellen dat hoe hoger het diploma van het raadslid is, hoe sterker zijn positieve attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten.

		Opleidingsniveau										Total
		Geen diploma	Lager Onderwijs	Secundair onderwijs BSO	Secundair onderwijs TSO	Secundair onderwijs ASO	Prof. Bachelor	Acad. bachelor	Master/licentiaat	Manama	Doctoraat	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet Akkoord	2 100 %	2 40,0 %	2 28,6 %	25 64,1 %	17 54,8 %	53 50,5 %	3 75,0 %	27 29,0 %	0 0,00 %	2 100 %	133 46,0 %
	Neutraal	0 0,00 %	1 20,0 %	1 14,3 %	8 20,5 %	7 22,6 %	17 16,2 %	0 0,00 %	14 15,1 %	0 0,00 %	0 0,00 %	48 16,6 %
	Akkoord	0 0,00 %	2 40,0 %	4 57,1 %	6 15,4 %	7 22,6 %	35 33,3 %	1 25,0 %	52 55,9 %	1 100 %	0 0,00 %	108 37,4 %
Total		2 100 %	5 100 %	7 100 %	39 100 %	31 100 %	105 100 %	4 100 %	93 100 %	1 100 %	2 100 %	289 100 %

Tabel 11: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & opleidingsniveau

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,007

I. Conclusie

Uit het bovenstaande kunnen we concluderen dat de kenmerken geslacht, leeftijd, politieke anciënniteit en hoogste politieke functie binnen de gemeente geen invloed hebben op de attitude van een raadslid betreffende een samenvoeging van gemeenten. De kenmerken politieke partij, meerderheid of oppositie, grootte van de gemeente en opleidingsniveau hebben dit wel.

- Politieke Partij
 - De meerderheid van de gemeenteraadsleden zetelend voor SP.A, CD&V of Open VLD zijn tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten.
 - De meerderheid van N-VA raadsleden zijn voorstander van een samenvoeging van gemeenten.
- Meerderheid of oppositie
 - Bij raadsleden zetelend in de meerderheid zijn er dubbel zoveel tegenstanders van een samenvoeging van gemeente dan voorstanders.
 - Bij raadsleden zetelend in de oppositie zijn er dubbel zoveel voorstanders van een samenvoeging van gemeenten dan tegenstanders.

- Grootte van de gemeente
 - Hoe groter de gemeente is waarin het gemeenteraadslid zetelt, hoe groter de kans dat hij / zij een voorstander is van een samenvoeging van gemeenten.
- Opleidingsniveau
 - Hoe hoger het diploma van het raadslid, hoe groter de kans dat hij / zij een voorstander is van een samenvoeging van gemeenten.

4.3.2 Hoe percipiëren de gemeenteraadsleden de bestuurskracht van hun gemeente?

In deze deelvraag zal ik nagaan hoe de Limburgse gemeenteraadsleden de bestuurskracht van hun eigen gemeente percipiëren. Dit zal ik doen door hen te bevragen naar factoren die de bestuurskracht van een gemeente beïnvloeden, namelijk de schaalgrootte, de financiële situatie, het aantal personeelsleden en de kwaliteit van het personeel. Deze antwoorden betreffende de gepercipieerde bestuurskracht zal ik ook koppelen aan zowel de attitude van het raadslid betreffende een samenvoeging van gemeenten als aan de grootte van de gemeente waarin het raadslid zetelt. Daarnaast heb ik hen ook bevraagd of zij denken of een samenvoeging van gemeenten de gemeentelijke bestuurskracht zal verhogen.

A. Bestuurskracht (Algemeen)

Indien we naar de onderste rij van tabel 12 kijken, zien we dat 46% van de respondenten niet akkoord is met de stelling dat een samenvoeging van gemeenten zijn / haar gemeente beter in staat zou stellen tegemoet te komen aan de verwachtingen van haar inwoners. Met deze stelling peilden we in deze enquête naar de gepercipieerde bestuurskracht van een gemeente, dus 46% van de respondenten is niet akkoord met de stelling dat een samenvoeging van gemeenten zal leiden tot een hogere bestuurskracht. Daarentegen was 35% van de respondenten wel akkoord met deze stelling.

Wanneer we kijken naar het verschil in gepercipieerde bestuurskracht op basis van iemands attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten zien we dat er een statistisch significant verschil bestaat tussen voor – en tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten. Tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten zijn namelijk in 83% van de gevallen niet akkoord met de stelling dat een fusie van gemeenten leidt tot een hogere bestuurskracht, terwijl 75% van de voorstanders van gemeenten wel akkoord is met deze stelling. Iemands attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten bepaalt dus in grote mate of hij een samenvoeging van gemeenten als een instrument ziet om de bestuurskracht van gemeenten te verhogen.

		Een samenvoeging van gemeenten zou mijn gemeente beter in staat stellen tegemoet te komen aan de verwachtingen van de inwoners.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	112 83,0%	12 8,9%	11 8,1%	135 100,0%
	Neutraal	15 31,3%	25 52,1%	8 16,7%	48 100,0%
	Akkoord	9 8,1%	19 17,1%	83 74,8%	111 100,0%
Total		136 46,3%	56 19,0%	102 34,7%	294 100,0%

Tabel 12: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie bestuurskracht van de eigen gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0

Op basis van het significantieniveau van chi – kwadraat kunnen we stellen dat het aantal inwoners dat de gemeente telt waarvoor het raadslid zetelt niet bepalend is voor het antwoord op de stelling dat een samenvoeging van gemeenten tot meer bestuurskracht van gemeenten zou leiden.

Bijgevolg gaan we tabel 13 niet bespreken.

		Een samenvoeging van gemeenten zou mijn gemeente beter in staat stellen tegemoet te komen aan de verwachtingen van de inwoners.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Grootte van de gemeente (Inwoners)	0 - 9.999	26 57,8%	6 13,3%	13 28,9%	45 100,0%
	10.000 - 19.999	50 39,7%	24 19,0%	52 41,3%	126 100,0%
	20.000 - 29.999	20 64,5%	6 19,4%	5 16,1%	31 100,0%
	30.000 - 39.999	17 39,5%	9 20,9%	17 39,5%	43 100,0%
	40.000 - 49.999	9 64,3%	2 14,3%	3 21,4%	14 100,0%
	Meer dan 50.000	7 35,0%	5 25,0%	8 40,0%	20 100,0%
Total		129 46,2%	52 18,6%	98 35,1%	279 100,0%

Tabel 13: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners & perceptie bestuurskracht van de eigen gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,163

B. Schaalgrootte

Indien we naar de onderste rij van tabel 14 kijken, zien we dat ongeveer 65 % van de respondenten akkoord is met de stelling dat de gemeente van het raadslid over een schaalgrootte beschikt die haar toelaat om haar opdrachten te verwezenlijken. Met deze stelling peilden we in deze enquête of gemeenteraadsleden vinden dat hun gemeente over een schaalgrootte beschikt om voldoende bestuurskracht te ontwikkelen. Slechts 18% van de respondenten was niet akkoord met deze stelling.

Wanneer we kijken naar het verschil in gepercipieerde schaalgrootte om voldoende bestuurskracht te ontwikkelen op basis van iemands attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten zien we dat er een statistisch significant verschil bestaat tussen voor – en tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten. Tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten vinden slechts in 9% van de gevallen dat hun gemeente niet de schaalgrootte heeft die haar toelaat om haar opdrachten te verwezenlijken, terwijl dit percentage bij de voorstanders 29% bedraagt.

		Mijn gemeente beschikt over een schaalgrootte die haar toelaat om haar opdrachten te verwezenlijken.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	12 8,9%	15 11,1%	108 80,0%	135 100,0%
	Neutraal	8 16,7%	12 25,0%	28 58,3%	48 100,0%
	Akkoord	32 28,8%	23 20,7%	56 50,5%	111 100,0%
Total		52 17,7%	50 17,0%	192 65,3%	294 100,0%

Tabel 14: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie schaalgrootte van de eigen gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0

In tabel 15 kunnen we zien dat hoe groter de gemeente is waarvoor het raadslid zetelt, hoe vaker het raadslid stelt dat de schaal van zijn / haar gemeente groot genoeg is om voldoende bestuurskracht te ontwikkelen. Deze relatie is echter niet statistisch significant op het 0,05 niveau.

		Mijn gemeente beschikt over een schaalgrootte die haar toelaat om haar opdrachten te verwezenlijken.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Grootte van de gemeente (Inwoners)	0 - 9.999	13 28,9%	5 11,1%	27 60,0%	45 100,0%
	10.000 - 19.999	23 18,3%	27 21,4%	76 60,3%	126 100,0%
	20.000 - 29.999	3 9,7%	5 16,1%	23 74,2%	31 100,0%
	30.000 - 39.999	6 14,0%	10 23,3%	27 62,8%	43 100,0%
	40.000 - 49.999	2 14,3%	0 0,0%	12 85,7%	14 100,0%
	Meer dan 50.000	1 5,0%	1 5,0%	18 90,0%	20 100,0%
	Total	48 17,2%	48 17,2%	183 65,6%	279 100,0%

Tabel 15: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners & perceptie schaalgrootte van de eigen gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,056

C. Financiële draagkracht

Indien we naar de onderste rij van tabel 16 kijken, zien we dat 33% van de gemeenteraadsleden van mening is dat zijn / haar gemeente niet over de nodige financiële draagkracht beschikt om haar opdrachten te verwezenlijken. Bijna 54% van de raadsleden is van mening dat dit voor zijn / haar gemeente wel het geval is. Het verschil tussen voor- en tegenstanders is statistisch significant. Ook kunnen we vaststellen dat er een omgekeerd evenredig verband bestaat tussen deze twee variabelen: voorstanders van een samenvoeging van gemeenten zijn in grotere getale niet akkoord met de stelling dat hun gemeente over de benodigde financiële draagkracht beschikt dan tegenstanders (en vice versa).

		Mijn gemeente beschikt over de nodige financiële draagkracht om haar opdrachten te verwezenlijken.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	34 25,2%	14 10,4%	87 64,4%	135 100,0%
	Neutraal	15 31,3%	14 29,2%	19 39,6%	48 100,0%
	Akkoord	48 43,2%	11 9,9%	52 46,8%	111 100,0%
Total		97 33,0%	39 13,3%	158 53,7%	294 100,0%

Tabel 16: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie financiële draagkracht van de eigen gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0

In tabel 17 zien we een kruistabel tussen de grootte van de gemeente waarin het raadslid zetelt (op basis van het aantal inwoners) en de gepercipieerde financiële situatie van de gemeente van het raadslid. Het significantieniveau van chi – kwadraat vertelt ons dat er een statistisch significant verschil bestaat tussen de raadsleden van gemeenten met een verschillende grootte en de gepercipieerde financiële draagkracht van de gemeente. Raadsleden van grotere gemeenten zijn immers vaker van mening dat hun gemeente over de nodige financiële draagkracht beschikt dan raadsleden die zetelen in kleinere gemeenten.

		Mijn gemeente beschikt over de nodige financiële draagkracht om haar opdrachten te verwezenlijken.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Grootte van de gemeente (Inwoners)	0 - 9.999	16 35,6%	4 8,9%	25 55,6%	45 100,0%
	10.000 - 19.999	35 27,8%	17 13,5%	74 58,7%	126 100,0%
	20.000 - 29.999	7 22,6%	5 16,1%	19 61,3%	31 100,0%
	30.000 - 39.999	23 53,5%	7 16,3%	13 30,2%	43 100,0%
	40.000 - 49.999	8 57,1%	2 14,3%	4 28,6%	14 100,0%
	Meer dan 50.000	3 15,0%	3 15,0%	14 70,0%	20 100,0%
	Total	92 33,0%	38 13,6%	149 53,4%	279 100,0%

Tabel 17: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners & perceptie financiële draagkracht van de gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,019

D. Personeel

a. Aantal personeelsleden

Indien we naar de laatste rij van tabel 18 kijken, zien we dat slechts 10,5% van de Limburgse gemeenteraadsleden van mening zijn dat zijn / haar gemeente over onvoldoende personeel beschikt om haar opdrachten te verwezenlijken. Maar liefst 76,5% van de raadsleden is echter van mening dat zijn / haar gemeente wel voldoende personeel heeft. Er is geen statistisch significant verschil tussen de voor- en tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten betreffende het aantal personeelsleden om als gemeente haar opdrachten te kunnen verwezenlijken.

		Mijn gemeente beschikt over voldoende personeel om haar opdrachten te verwezenlijken.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	11 8,1%	14 10,4%	110 81,5%	135 100,0%
	Neutraal	5 10,4%	6 12,5%	37 77,1%	48 100,0%
	Akkoord	15 13,5%	18 16,2%	78 70,3%	111 100,0%
Total		31 10,5%	38 12,9%	225 76,5%	294 100,0%

Tabel 18: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie aantal personeelsleden van de eigen gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,369

In tabel 19 kunnen we zien dat hoe groter de gemeente is waarvoor het raadslid zetelt, hoe meer raadsleden akkoord zijn met de stelling dat hun gemeente voldoende personeel bevat. Deze relatie is echter niet statistisch significant.

		Mijn gemeente beschikt over voldoende personeel om haar opdrachten te verwezenlijken.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Grootte van de gemeente (Inwoners)	0 - 9.999	6 13,3%	11 24,4%	28 62,2%	45 100,0%
	10.000 - 19.999	13 10,3%	12 9,5%	101 80,2%	126 100,0%
	20.000 - 29.999	0 0,0%	3 9,7%	28 90,3%	31 100,0%
	30.000 - 39.999	7 16,3%	10 23,3%	26 60,5%	43 100,0%
	40.000 - 49.999	1 7,1%	0 0,0%	13 92,9%	14 100,0%
	Meer dan 50.000	2 10,0%	1 5,0%	17 85,0%	20 100,0%
	Total	29 10,4%	37 13,3%	213 76,3%	279 100,0%

Tabel 19: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners & perceptie aantal personeelsleden van de eigen gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,018

b. Kwaliteit van het personeel

De laatste rij van tabel 20 vertelt ons dat 12% van de Limburgse gemeenteraadsleden van mening is dat het personeel van hun gemeente niet over de noodzakelijke kennis en vaardigheden beschikt om voldoende bestuurskracht te ontwikkelen. Daarentegen blijkt 71% van de raadsleden wel tevreden over het niveau van het gemeentelijk personeel.

Tabel 20 vertelt ons ook dat tegenstanders van een fusie vaker vinden dat het gemeentelijk personeel over de noodzakelijke kennis en vaardigheden beschikt dan de voorstanders van een fusie (en vice versa). Deze relatie is statistisch significant.

		Het personeel van mijn gemeente beschikt over de noodzakelijke kennis en vaardigheden om haar opdrachten te kunnen verwezenlijken.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	7 5,2%	20 14,8%	108 80,0%	135 100,0%
	Neutraal	5 10,4%	9 18,8%	34 70,8%	48 100,0%
	Akkoord	23 20,7%	20 18,0%	68 61,3%	111 100,0%
Total		35 11,9%	49 16,7%	210 71,4%	294 100,0%

Tabel 20: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie kwaliteit van het personeel van de eigen gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,003

Het significantieniveau van chi – kwadraat van tabel 21 vertelt ons dat er geen statistisch significant verschil bestaat tussen raadsleden van gemeenten van verschillende grootte betreffende hun mening ten aanzien van de kennis en vaardigheden van het gemeentelijk personeel.

		Het personeel van mijn gemeente beschikt over de noodzakelijke kennis en vaardigheden om haar opdrachten te kunnen verwezenlijken.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Grootte van de gemeente (Inwoners)	0 - 9.999	7 15,6%	7 15,6%	31 68,9%	45 100,0%
	10.000 - 19.999	11 8,7%	20 15,9%	95 75,4%	126 100,0%
	20.000 - 29.999	1 3,2%	7 22,6%	23 74,2%	31 100,0%
	30.000 - 39.999	10 23,3%	10 23,3%	23 53,5%	43 100,0%
	40.000 - 49.999	2 14,3%	3 21,4%	9 64,3%	14 100,0%
	Meer dan 50.000	1 5,0%	2 10,0%	17 85,0%	20 100,0%
Total		32 11,5%	49 17,6%	198 71,0%	279 100,0%

Tabel 21: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners & perceptie kwaliteit van het personeel van de eigen gemeente

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0,148

E. Conclusie

Uit het bovenstaande kunnen we concluderen dat 46% van de Limburgse gemeenteraadsleden van mening is dat een samenvoeging van gemeenten de gemeentelijke bestuurskracht van zijn of haar gemeente niet zal verhogen. Daarentegen zijn 35% van de Limburgse gemeenteraadsleden van mening dat dit wel het geval zal zijn. Het antwoord op deze vraag bleek afhankelijk te zijn van de attitude van het raadslid ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten: 83% van de tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten waren niet akkoord met de stelling dat een fusie de gemeentelijke bestuurskracht zou verhogen, terwijl 75% van de voorstanders van een fusie wel akkoord waren met deze stelling. De grootte van de gemeente waarin het raadslid zetelt bleek niet bepalend te zijn of het raadslid al dan niet akkoord was met deze stelling.

De bevraging naar de deelaspecten van het begrip bestuurskracht, namelijk schaalgrootte, de financiële draagkracht, het aantal personeelsleden en de kwaliteit van dit personeel, leverde de conclusie op dat voor elk deelaspect minstens de helft van de raadsleden van mening was dat deze in voldoende mate aanwezig was in zijn / haar gemeente om tegemoet te komen aan de verwachtingen van de inwoners.

4.3.3 Is een samenvoeging van gemeenten de oplossing voor de bestuurlijke verrommeling?

In deze deelvraag zal ik onderzoeken of de Limburgse gemeenteraadsleden de samenvoeging van gemeenten als een adequate oplossing beschouwen voor de huidige bestuurlijke verrommeling in Vlaanderen. Ook zal ik kijken of er een verschil bestaat tussen de voor- en tegenstanders van samenvoegingen van gemeenten betreffende het al dan niet akkoord gaan met deze stelling.

Indien we naar de laatste rij van tabel 22 kijken zien we dat 48,6% van de raadsleden een fusie als een adequate oplossing zien om het Vlaamse bestuurlijke landschap te vereenvoudigen tegenover 34,7% van de raadsleden die niet akkoord gaan met deze stelling. Tevens blijkt dat 85,6% van de voorstanders van een samenvoeging van gemeenten akkoord is met deze stelling tegenover slechts 18,5% van de tegenstanders. Uit deze cijfers blijkt dus dat de attitude van het raadslid ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten bepalend is of hij deze samenvoeging als een oplossing voor de huidige bestuurlijke verrommeling ziet. Dit wordt nog eens bevestigd door het significantieniveau van chi – kwadraat.

		Een samenvoeging van gemeenten zou het Vlaamse bestuurlijke landschap vereenvoudigen.			Total
		Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	
Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.	Niet akkoord	87 64,4%	23 17,0%	25 18,5%	135 100,0%
	Neutraal	5 10,4%	20 41,7%	23 47,9%	48 100,0%
	Akkoord	10 9,0%	6 5,4%	95 85,6%	111 100,0%
Total		102 34,7%	49 16,7%	143 48,6%	294 100,0%

Tabel 22: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & samenvoeging van gemeenten als oplossing voor de bestuurlijke verrommeling in Vlaanderen

Statistiek	Waarde
Significantieniveau Chi – kwadraat	0

4.3.4 Voordelen van een samenvoeging van gemeenten

In deze deelvraag wil ik nagaan in welke mate de Limburgse gemeenteraadsleden akkoord gaan met de in de literatuur gevonden voordelen van een samenvoeging van gemeenten. Ook zal ik kijken of er een verschil bestaat tussen de voor- en tegenstanders van samenvoegingen van gemeenten betreffende het al dan niet akkoord gaan met onderstaande voordelen van een samenvoeging van gemeenten. Graag wil ik hierbij nog opmerken dat er aan de raadsleden niet gevraagd is of een samenvoeging van gemeenten tot minder gemeenteraadsleden zal leiden, omdat dit een objectief gegeven is. Dit voordeel is bijgevolg ook niet opgenomen in de regressie in deelvraag 4.3.6.

Ook zal u merken dat in het onderstaande de (vele) kruistabellen die in SPSS gegenereerd zijn samengevat zijn in enkele overzichtstabellen. In deze tabellen heb ik de waarden voor de raadsleden die op een stelling "neutraal" geantwoord hebben weggelaten omwille van de beperkte relevantie hiervan.

A. Attitude van de raadsleden ten aanzien van de voordelen van een samenvoeging van gemeenten

Tabel 23 vertelt ons dat er slechts vier voordelen van een samenvoeging van gemeenten zijn waar de meerderheid van de respondenten het mee akkoord is. Het voordeel waar de meeste respondenten het mee eens zijn is dat grotere gemeenten meer onderhandelingskracht hebben (73,1%), gevolgd door schaalvoordelen (61,9%), minder externaliteiten (61,9%) en een ambtenarenapparaat met een hogere capaciteit (53,7%). De twee voordelen waarmee het hoogste percentage respondenten niet mee akkoord gingen zijn een daling van het free – rider gedrag (46,9%) en meer inhoud aan het politieke debat in de gemeenteraad (41,8%).

Voordeel	Aantal / percentage respondenten niet akkoord	Aantal / percentage respondenten akkoord
Schaalvoordelen	63 21,4%	182 61,9%
Daling van het free – rider gedrag	138 46,9%	74 25,2%
Ambtenarenapparaat met hogere capaciteit	67 22,8%	158 53,7%
Grotere gemeenten kunnen meer bevoegdheden aan	83 28,2%	143 48,6%
Minder externaliteiten	42 14,3%	182 61,9%
Grotere gemeenten hebben meer onderhandelingskracht	27 9,2%	215 73,1%
Minder intergemeentelijke samenwerkingen	80 27,2%	146 49,7%
Minder activiteiten uitbesteden aan derden	102 34,7%	131 44,6%
Meer inhoud aan het politieke debat in de gemeenteraad	123 41,8%	94 32,0%

Tabel 23: Attitude van de raadsleden ten aanzien van de voordelen van een samenvoeging van gemeenten

B. Attitude van de voor – en tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten ten aanzien van de voordelen van een samenvoeging van gemeenten

Tabel 24 vertelt ons dat er enkel voor de voordelen daling van het free – rider gedrag en minder intergemeentelijke samenwerkingen geen significant verschil bestaat tussen de voor – en tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten. Onder de significante verschillende voordelen zien we dat er onder de voorstanders altijd meer respondenten akkoord zijn met het in de literatuur vermeldde voordeel dan niet akkoord. De tegenstanders van een fusie zijn, op de voordelen minder externaliteiten, schaalvoordelen en meer onderhandelingskracht na in grotere getale niet akkoord met het voordeel dan wel akkoord.

Voordeel	Voor- of tegenstander van een fusie	Aantal / percentage respondenten niet akkoord	Aantal / percentage respondenten akkoord	Significantieniveau Chi - kwadraat
Schaalvoordelen	Tegenstander	52 38,5%	52 38,5%	0,000
	Voorstander	6 5,4%	95 85,6%	
Daling van het free – rider gedrag	Tegenstander	67 49,6%	32 23,7%	0,117
	Voorstander	49 44,1%	35 31,5%	
Ambtenarenapparaat met hogere capaciteit	Tegenstander	48 35,6%	47 34,8%	0,000
	Voorstander	13 11,7%	83 74,8%	
Grotere gemeenten kunnen meer bevoegdheden aan	Tegenstander	60 44,4%	40 29,6%	0,000
	Voorstander	15 13,5%	81 73,0%	
Minder externaliteiten	Tegenstander	25 18,5%	74 54,8%	0,020
	Voorstander	12 10,8%	81 73,0%	
Grotere gemeenten hebben meer onderhandelingskracht	Tegenstander	19 14,1%	86 63,7%	0,001
	Voorstander	4 3,6%	96 86,5%	
Minder intergemeentelijke samenwerkingen	Tegenstander	36 26,7%	66 48,9%	0,239
	Voorstander	34 30,6%	58 52,3%	
Minder activiteiten uitbesteden aan derden	Tegenstander	53 39,3%	47 34,8%	0,020
	Voorstander	31	62	

		27,9%	55,9%	
Meer inhoud aan het politieke debat in de gemeenteraad	Tegenstander	95	15	0,000
		70,4%	11,1%	
	Voorstander	18	62	
		16,2%	55,9%	

Tabel 24: Attitude van de voor – en tegenstanders ten aanzien van de voordelen van een samenvoeging van gemeenten

4.3.5 Nadelen van een samenvoeging van gemeenten

In deze deelvraag wil ik nagaan in welke mate de Limburgse gemeenteraadsleden akkoord gaan met de in de literatuur gevonden nadelen van een samenvoeging van gemeenten. Ook zal ik kijken of er een verschil bestaat tussen de voor- en tegenstanders van samenvoegingen van gemeenten betreffende het al dan niet akkoord gaan met onderstaande nadelen van een samenvoeging van gemeenten.

A. Attitude van de raadsleden ten aanzien van de nadelen van een samenvoeging van gemeenten

In tabel 25 zien we dat ieder nadeel van een samenvoeging van gemeenten door minstens de helft van de respondenten als nadeel wordt erkend. De twee nadelen waar de meeste respondenten akkoord mee gaan zijn het identiteitsverlies bij de burger (74,1%) en een grotere afstand tussen burgers en politici (70,4%).

Nadeel	Aantal / percentage respondenten niet akkoord	Aantal / percentage respondenten akkoord
Identiteitsverlies van de burger	40 13,6%	218 74,1%
Welvaartsverlies van de burger	58 19,7%	166 56,5%
Minder toegankelijke dienstverlening	70 23,8%	173 58,8%
Grotere afstand tussen burgers en politici	53 18,0%	207 70,4%

Tabel 25: Attitude van de raadsleden ten aanzien van de nadelen van een samenvoeging van gemeenten

B. Attitude van de voor – en tegenstanders van een samenvoeging van gemeenten ten aanzien van de nadelen van een samenvoeging van gemeenten

Op basis van de waarden van chi – kwadraat in tabel 26 kunnen we stellen dat er voor alle vier de nadelen een significant verschil bestaat tussen de voor – en de tegenstanders van een fusie. Onder de tegenstanders zien we altijd een overgrote meerderheid die akkoord gaat met het in de literatuur vermelde nadeel van een samenvoeging van gemeenten. Onder de voorstanders van een

fusie zijn er voor de nadelen identiteitsverlies van de burger en grotere afstand tussen burgers en politici ook meer raadsleden akkoord dan niet akkoord, terwijl dit bij de nadelen welvaartsverlies van de burger en minder toegankelijke dienstverlening niet het geval is.

Nadeel	Voor- of tegenstander van een fusie	Aantal / percentage respondenten niet akkoord	Aantal / percentage respondenten akkoord	Significantieniveau Chi - kwadraat
Identiteitsverlies van de burger	Tegenstander	3 2,2%	125 92,6%	0,000
	Voorstander	32 28,8%	55 49,5%	
Welvaartsverlies van de burger	Tegenstander	9 6,7%	101 74,8%	0,000
	Voorstander	43 38,7%	38 34,2%	
Minder toegankelijke dienstverlening	Tegenstander	10 7,4%	109 80,7%	0,000
	Voorstander	46 41,4%	39 35,1%	
Grotere afstand tussen burgers en politici	Tegenstander	14 10,4%	114 84,4%	0,000
	Voorstander	35 31,5%	56 50,5%	

Tabel 26: Attitude van de voor – en tegenstanders ten aanzien van de nadelen van een samenvoeging van gemeenten

4.3.6 Waarom is een gemeenteraadslid pro of contra een samenvoeging van gemeenten?

In het voorgaande hebben we gekeken wat de relatie was tussen iemands attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten en respectievelijk de kenmerken van het gemeenteraadslid, de gepercipieerde bestuurskracht, een fusie als oplossing voor de bestuurlijke verrommeling in het Vlaamse gewest en de voor- en nadelen van een samenvoeging van gemeenten. Nu wil ik, aan de hand van een regressie, nagaan wat nu bepaalt of iemand een voor- of een tegenstander van een samenvoeging van gemeenten is.

We starten met het uitvoeren van een factoranalyse om te kijken welke variabelen samen een groep vormen. De variabelen die we in deze factoranalyse gaan onderzoeken zijn de componenten van bestuurskracht en de voor- en nadelen van een samenvoeging van gemeenten. Het resultaat van deze factoranalyse ziet u in tabel 27.

	Factor				
	1	2	3	4	5
Een samenvoeging van gemeenten zal tot gevolg hebben dat de burgers zich minder herkennen in hun gemeente.	,759				
Indien twee of meerdere gemeenten worden samengevoegd dan zal deze samenvoeging leiden tot een dalende tevredenheid bij de inwoners van een of meerdere van de voorheen zelfstandige gemeenten.	,727				
Hoe groter een gemeente, hoe groter de afstand tussen burgers en politici.	,685				
Een schaalvergroting van gemeenten heeft tot gevolg dat bepaalde gemeentelijke diensten minder bereikbaar worden.	,567				
Hoe groter een gemeente is, hoe meer bevoegdheden ze aankan.		,601			
Een schaalvergroting van de gemeenten zal meer inhoud geven aan het politieke debat in de gemeenteraad.		,595			
Een samenvoeging van gemeenten zal leiden tot een ambtenarenapparaat met een hogere capaciteit.		,565			
Een samenvoeging van gemeenten zal leiden tot een daling van de kostprijs van bepaalde gemeentelijke diensten.		,537			
Mijn gemeente beschikt over de nodige financiële draagkracht om haar opdrachten te verwezenlijken.			,697		

Mijn gemeente beschikt over een schaalgrootte die haar toelaat om haar opdrachten te verwezenlijken.			,671		
Mijn gemeente beschikt over voldoende personeel om haar opdrachten te verwezenlijken.			,492		
Het personeel van mijn gemeente beschikt over de noodzakelijke kennis en vaardigheden om haar opdrachten te kunnen verwezenlijken.			,445		
Hoe groter een gemeente is, hoe minder activiteiten ze moet uitbesteden aan derden.				,693	
Hoe groter een gemeente is, hoe minder intergemeentelijke samenwerkingen ze moet aangaan.				,528	
Gemeenten houden momenteel te weinig rekening met de gevolgen van hun beleid op de inwoners van naburige gemeenten.					
Hoe meer inwoners een gemeente telt, hoe groter de onderhandelingskracht van een gemeente.					
Inwoners van kleinere gemeenten genieten momenteel te veel van de voordelen van de stad zonder er financieel aan bij te dragen.					

Tabel 27: Factoranalyse bestuurskracht en voor- en nadelen van een samenvoeging van gemeenten

In tabel 27 zien we dat de variabelen zich clusteren in vier groepen. De variabelen die zich clusteren onder groep 1 zullen we in het volgende aanduiden met dalende tevredenheid bij de bevolking. De variabelen die zich clusteren onder groep 2 met professionaliteit van gemeenten, de variabelen van groep 3 zullen we aanduiden als gepercipieerde bestuurskracht en de variabelen onder groep 4 als minder intergemeentelijke samenwerking en uitbesteding van activiteiten. In het onderstaande zal ik vier regressies uitvoeren, waarbij de verschillende groepen de afhankelijke variabelen zijn en de kenmerken van de gemeenteraadsleden de onafhankelijke variabelen. Het kenmerk politieke partij heb ik uit de regressie gelaten en vervangen door dummy's van de politieke partijen. De partij CD&V is de referentie en heeft dus geen dummy. Aandachtige lezers hebben wellicht ook opgemerkt dat de stelling dat een fusie zal leiden tot een daling van de

bestuurlijke verrommeling niet in de factoranalyse zit. Deze stelling clusterde onlogisch met een groep en bijgevolg heb ik ze uit deze analyse gelaten.

A) Regressies van de vier groepen

1) Dalende tevredenheid bij de bevolking

In tabel 28 zien we dat enkel de kenmerken grootte van de gemeente en het feit of het gemeenteraadslid al dan niet in de meerderheid zetelt significant zijn. Ook kunnen we in tabel 28 zien dat gemeenteraadsleden van grotere gemeenten (want hoe groter de gemeente qua inwoners is, hoe groter het label is) en oppositieleiden (meerderheid werd als 1 gelabeld en oppositie als 2) er het minst van overtuigd zijn dat een samenvoeging van gemeenten leidt tot een dalende tevredenheid bij de bevolking. De gecorrigeerde R^2 van dit model is 0,102.

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
1 (Constant)	22,674	1,441		15,733	,000
Grootte van de gemeente	-,836	,210	-,240	-3,988	,000
Meerderheid of oppositie	-1,770	,648	-,177	-2,730	,007
Opleidingsniveau	-,291	,173	-,098	-1,681	,094
Dummy Lokale Lijst	-1,260	,880	-,100	-1,433	,153
Dummy SP.A	,025	,901	,002	,028	,978
Dummy Open VLD	-,087	,903	-,006	-,096	,924
Dummy N-VA	-1,089	,909	-,087	-1,198	,232
Dummy Vlaams Belang	,502	3,442	,009	,146	,884

Tabel 28: Regressie met een samenvoeging van gemeenten leidt tot een dalende tevredenheid van de bevolking als afhankelijke variabele

2) Professionaliteit van gemeenten

In tabel 29 zien we dat enkel de kenmerken opleidingsniveau en of het raadslid al dan niet in de meerderheid zetelt statistisch significant zijn. Dit betekent dat gemeenteraadsleden die in de oppositie zitten of die een over een hoog diploma beschikken het meest overtuigd zijn dat een samenvoeging van gemeenten leidt tot een stijging van de professionaliteit van de gemeente. De gecorrigeerde R^2 van dit model is 0,06.

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	7,326	1,456		5,032	,000
	Grootte van de gemeente	,177	,212	,052	,836	,404
	Meerderheid of oppositie	1,600	,655	,162	2,443	,015
	Opleidingsniveau	,559	,175	,191	3,199	,002
	Dummy Lokale Lijst	-,092	,889	-,007	-,103	,918
	Dummy SP.A	,644	,910	,047	,707	,480
	Dummy Open VLD	-,879	,913	-,064	-,964	,336
	Dummy N-VA	,572	,918	,046	,623	,534
	Dummy Vlaams Belang	,793	3,477	,014	,228	,820

Tabel 29: Regressie met een samenvoeging van gemeenten leidt tot professionelere gemeenten als afhankelijke variabele

3) Gepercipieerde bestuurskracht

In tabel 30 zien we dat enkel de variabele of iemand al dan niet in de meerderheid zit statistisch significant is om de gepercipieerde bestuurskracht te bepalen. Oppositieleden percipiëren de bestuurskracht van hun gemeente lager dan raadsleden die in de meerderheid zetelen. De gecorrigeerde R^2 van dit model bedraagt 0,069.

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	18,881	1,370		13,785	,000
	Grootte van de gemeente	,245	,191	,080	1,284	,200
	Meerderheid of oppositie	-1,964	,648	-,224	-3,031	,003
	Opleidingsniveau	-,110	,157	-,042	-,701	,484
	Hoogste politieke functie in de gemeente	-,060	,164	-,025	-,367	,714
	Dummy Lokale Lijst	,808	,794	,073	1,018	,310
	Dummy SPA	-,007	,807	-,001	-,009	,993
	Dummy VLD	,876	,808	,073	1,084	,280
	Dummy NVA	-1,021	,816	-,093	-1,252	,212
	Dummy VB	,736	3,078	,015	,239	,811

Tabel 30: Regressie met gepercipieerde bestuurskracht als afhankelijke variabele

4) Minder intergemeentelijke samenwerking en uitbesteding van activiteiten

In onderstaande tabel 31 zien we dat geen enkel kenmerk significant is. De gecorrigeerde R^2 van dit model is -0,013.

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	7,531	,889	8,468	,000
	Grootte van de gemeente	-,135	,129	-,066	,300
	Meerderheid of oppositie	-,586	,400	-,101	,144
	Opleidingsniveau	,030	,107	,017	,781
	Dummy Lokale Lijst	,090	,543	,012	,868
	Dummy SP.A	,398	,556	,050	,475
	Dummy Open VLD	-,103	,557	-,013	,854
	Dummy N-VA	,524	,561	,072	,351
	Dummy Vlaams Belang	-,835	2,124	-,025	,694

Tabel 31: Regressie met minder intergemeentelijke samenwerking en uitbesteding van activiteiten als afhankelijke variabele

B. Regressie waarom is een raadslid pro of contra een samenvoeging van gemeenten

In tabel 32 kunnen we zien dat er vier significante kenmerken zijn die verklaren waarom een gemeenteraadslid pro of contra een samenvoeging van gemeenten is. Deze vier kenmerken zijn ten eerste of het raadslid in de meerderheid of oppositie zetelt, ten tweede dat een samenvoeging van gemeenten leidt tot een dalende tevredenheid bij de inwoners, ten derde dat een samenvoeging van gemeenten leidt tot professionelere gemeenten en ten vierde de gepercipieerde bestuurskracht van de gemeente. De kenmerken dat een samenvoeging van gemeenten leidt tot een daling van de tevredenheid bij de bevolking en de gepercipieerde bestuurskracht hebben een negatief effect op iemands attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten, het kenmerk dat een samenvoeging van gemeenten leidt tot professionelere gemeenten heeft een positieve invloed. Indien een raadslid in de oppositie zetelt is zijn attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten ook positiever dan wanneer een raadslid in de meerderheid zit. De gecorrigeerde R^2 van dit model is 0,545.

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	4,732	1,241		3,814	,000
	Grootte van de gemeente	-,171	,106	-,072	-1,613	,108
	Meerderheid of oppositie	,663	,330	,097	2,006	,046
	Opleidingsniveau	,137	,086	,067	1,591	,113
	Dummy Lokale Lijst	,274	,432	,032	,634	,527
	Dummy SP.A	,340	,440	,036	,773	,440
	Dummy Open VLD	-,080	,442	-,008	-,181	,856
	Dummy N-VA	,595	,446	,070	1,334	,183
	Dummy Vlaams Belang	3,068	1,678	,077	1,828	,069
	Dalende tevredenheid bij de bevolking	-,201	,032	-,294	-6,308	,000
	Professionelere gemeenten	,318	,032	,459	9,852	,000
	Minder intergemeentelijke samenwerking en uitbesteding van activiteiten	,021	,050	,017	,409	,683
	Gepercipieerde bestuurskracht gemeente	-,126	,034	-,161	-3,695	,000

Tabel 32: Regressie met voorstander van een fusie als afhankelijke variabele

5. Conclusie

We kunnen concluderen dat er momenteel geen draagvlak bestaat voor een samenvoeging van gemeenten bij de gemeenteraadsleden in Limburg. Slechts 37,8% van de gemeenteraadsleden is een voorstander van een samenvoeging van gemeenten, tegenover 45,9% tegenstanders van een gemeentelijke fusie. 16,3% van de respondenten was neutraal. De grootste groep van gemeenteraadsleden is dus van mening dat een samenvoeging van gemeenten een vloek is.

Vier kenmerken bleken te bepalen waarom iemand een voor- of een tegenstander van een samenvoeging van gemeenten blijkt te zijn. Het eerste kenmerk is dat een samenvoeging van gemeenten gepaard gaat met een dalende tevredenheid bij de bevolking. Gemeenteraadsleden die akkoord zijn met deze variabele hebben een sterkere attitude contra een samenvoeging van gemeenten dan gemeenteraadsleden die hier niet akkoord mee zijn.

Het tweede kenmerk is dat een samenvoeging van gemeenten leidt tot professionelere gemeenten. Gemeenteraadsleden die akkoord zijn met dit kenmerk hebben een sterkere attitude pro een samenvoeging van gemeenten dan gemeenteraadsleden die hier niet akkoord mee zijn.

Het derde kenmerk is de gepercipieerde bestuurskracht van de gemeente. Gemeenteraadsleden die de bestuurskracht van hun gemeente als hoog percipiëren hebben een sterkere attitude contra een samenvoeging van gemeenten dan gemeenteraadsleden die de bestuurskracht van hun gemeente als laag percipiëren.

Het vierde kenmerk is het feit of het gemeenteraadslid al dan niet in de meerderheid zit. Gemeenteraadsleden die in de meerderheid zitten hebben een sterkere attitude contra een samenvoeging van gemeenten dan gemeenteraadsleden die in de oppositie zitten. Dit vierde kenmerk bepaalde ook de attitude van het raadslid voor de eerste drie kenmerken: oppositieleden zijn er minder sterk van overtuigd dan raadsleden die zetelen in de meerderheid dat een samenvoeging van gemeente zal leiden tot een daling van de tevredenheid bij de bevolking. Ook percipiëren oppositieleden de bestuurskracht van hun gemeente lager dan raadsleden van de meerderheid. Oppositieleden zijn er meer van overtuigd dat een samenvoeging van gemeenten zal leiden tot professionelere gemeenten dan leden van de meerderheid.

Hieruit kunnen we dus besluiten dat iemands houding ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten niet enkel door rationele overwegingen (kenmerken 1,2 en 3), maar ook door een politiek motief (kenmerk 4) wordt bepaald. Gemeenteraadsleden die in de meerderheid zetelen staan immers veel afkeriger tegenover een fusie dan oppositieleden. Daaruit kunnen we afleiden dat een vrijwillige samenvoeging van gemeenten er wellicht niet van zal komen gezien de attitude van de (Limburgse) gemeenteraadsleden die in de meerderheid zetelen ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten.

Lijst van geraadpleegde werken

- Ackaert, J. & Dekien, C. (1989). *Samenvoeging van gemeenten: veranderingen in de gemeentelijke organisatie en beleidsvoering*. K.U. Leuven: Afdeling Bestuurswetenschap.
- Agentschap voor Binnenlands Bestuur (2010). *Vrijwillige fusies – Ondersteuningsaanbod van de Vlaamse regering*. Opgevraagd op 7 oktober, 2013, via http://binnenland.vlaanderen.be/sites/default/files/20100511_fusie_brief_gemeenten_def_0.pdf.
- Agentschap voor Binnenlands Bestuur (2012). *Regioscreening: Bestuurlijke regionale samenwerking in Vlaanderen – Inventarisatie en analyse*. Opgevraagd op 4 maart, 2014, via binnenland.vlaanderen.be/sites/.../Analyserapport_regioscreening.pdf
- Agentschap voor Binnenlands Bestuur (2014). *Gemeentelijke profielschets*. Opgevraagd op 22 april, 2014, via <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/pdf/gemeente-2014/Meeuwen-Gruitrode.pdf>.
- Allers, M. (2010, 28 mei). Gemeentelijke schaalvergroting levert geen geld op. *Binnenband*, nr. 95, 341 – 342.
- Allers, M. & Geertsema, B. (2012). *Kabinet rekent zich rijk met gemeentelijke opschaling*. Opgevraagd op 4 april, 2014, via <http://www.mejudice.nl/artikelen/detail/kabinet-rekent-zich-rijk-met-gemeentelijke-opshaling>.
- Baldwin, R. & Wyplosz, C. (2009). *The Economics of European Integration, 3th edition*. New York: McGraw Hill.
- Baldwin, R. & Wyplosz, C. (2012). *The Economics of European Integration, 4th edition*. New York: McGraw Hill.
- BDO Belgium (2013). *BBC – De financiële druk neemt toe voor steden en gemeenten*. Opgevraagd op 4 april, 2014, via <http://www.bdo.be/nl/news/bdo-news/2013/bbc-artikel/>.
- Belfius (2013). *Lokale financiën*. Brussel: Belfius bank.
- Belgische Federale Overheidsdiensten (2012). *De Gemeenten*. (2012). Opgevraagd op 10 oktober, 2013, via http://www.belgium.be/nl/over_belgie/overheid/gemeenten.
- Benelux (2011). *Grensoverschrijdende samenwerking. Almanak 2011 – 2015*. Brussel: Jan van Laarhoven.
- Boogers, M. (2013). *Hoe beoordelen inwoners hun gemeentebestuur en waar hangt dat oordeel van af?* Opgevraagd op 4 maart, 2014, via www.utwente.nl/mb/csd/research/Boogers%202013.pdf.
- Bourgeois (2010). *Nota aan de Vlaamse Regering*. Opgevraagd op 8 oktober, 2013, via http://binnenland.vlaanderen.be/sites/default/files/VR20103004DOC.0340TERVrijwillige_fusies_gegemeent_0.pdf.

Korsten, A.F.A. (2012). *Bestuurlijke fusie van gemeenten*. Opgevraagd op 4 oktober, 2013, via <http://www.arnokorsten.nl/PDF/Bestuurskracht,%20Gemeente/Voordelen%20en%20nadelen%20van%20fusie.pdf>.

Korsten, A.F.A., Abma, K. & Schutgens, J.M.L.R. (2007) *Bestuurskracht van gemeenten. Meten, vergelijken en beoordelen*. Delft: Eburon Delft.

Lambrix, Y. (2014, 3 april). Schuld OCMW's ontploft. *Het Belang van Limburg*, p.8.

Leroy, J. (2010). *De beleids- en beheerscyclus van de gemeenten, de OCMW's en de provincies. De nieuwe regels toegelicht in 60 vragen en antwoorden*. Brussel: Politeia nv.

Leroy, J. (2011). *De centrumfunctie van regionale steden*. Opgevraagd op 2 maart, 2014, via www.vvsg.be/Documents/20110920NotaCentrumfuncties.docx.

Liefooghe, M., & Uyttenhove, P. (2008). *Aanzetten voor een actief bouwkundig erfgoedbeleid in Oostende: een literatuurstudie in Vlaamse context*. Gent: Universiteit Gent, Vakgroep Architectuur en Stedenbouw.

Ministry of Foreign Affairs of Denmark (2012). *Facts and statistics*. Opgevraagd op 4 oktober, 2013, via <http://denmark.dk/en/quick-facts/facts/>.

Muskee, M. (2011). *Bestuurskracht zit in de burger, niet in herindeling*. Opgevraagd op 13 februari, 2014, via www.vp-baarle.nl/wp-content/uploads/2011/01/Bestuurskracht.pdf.

Naert, F., Matthijs, H., & Vuchelen, J. (2007). *Handboek openbare financiën (4th ed.)*. Oxford: Intersentia.

Transitiebureau (2012). *Decentralisatie betekent transitie & transformatie. Nieuwe Verantwoordelijkheden, rollen en opgaven in maatschappelijke ondersteuning*. Opgevraagd op 4 oktober, 2013, via http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/120038-01%20Boekje%20decentralisatie_DEF_LR2.pdf.

Tratsaert, F. (2011, december). Denemarken geeft voorrang aan het lokaal bestuur. *Binnenband*, nr. 75, 21-23.

Van Hulst, B. & de Groot, H. (2011). *Benchmarking Burgerzaken. Een empirisch onderzoek naar de kostendoelmatigheid van burgerzaken*. Delft: TU Delft

Verbeken, D. (2002). *Bestuurskracht, meer dan schaalgrootte alleen. Naar een beter bestuur: liber amicorum Prof.Dr. B. Van Hooland*. (pp. 17-26). Academia Press.

Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (2013). *Burger zal besparingen lokale besturen goed voelen, ook al saneren gemeenten en OCMW's eerst in eigen huis*. Opgevraagd op 10 april, 2014, via http://www.vvsg.be/Werking_Organisatie/Financien/Documents/20131105%20-%20Persbericht%20VVSG-enqu%C3%AAte%20lokale%20financi%C3%ABn.pdf.

Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (2014). *Naar een slagkrachtige lokale overheid*. Opgevraagd op 12 maart, 2014, via www.steunpunt.be/media/document/71453.

Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken (2010). *Vlaamse interne staatshervorming – een methodologisch kader voor de regioscreening*. Opgevraagd op 4 maart, 2014, via http://www.provincieantwerpen.be/binaries/7_VLABEST%2027%20mei%202010_tg_tcm7-138519.pdf

Vlaams netwerk van ondernemingen (2012). *Lokale besturen moeten tering naar de nering zetten*. Opgevraagd op 20 november, 2013, via http://www.voka.be/media/211761/voka_verkiezingsmemorandum_2012.pdf.

Vlaamse Regering (2011). *Witboek Interne Staatshervorming*. Opgevraagd op 8 oktober, 2013, via binnenland.vlaanderen.be/sites/default/files/Witboek_0.pdf.

Lijst van grafieken

Grafiek 1: Evolutie van het aantal gemeenten in Nederland (gebaseerd op cijfers van het CBS)

Grafiek 2: Welvaartsverlies ten gevolge van centralisatie (Bron: Baldwin & Wyplosz, 2009)

Grafiek 3: Schaalvoordelen ten gevolge van centralisatie (Bron: Baldwin & Wyplosz, 2009)

Grafiek 4: Externaliteiten ten gevolge van (de)centralisatie (Bron: Baldwin & Wyplosz, 2009)

Grafiek 5: Aantal keer sterkste lijst in de Limburgse gemeenten

Grafiek 6: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens politieke partij

Grafiek 7: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens geslacht

Grafiek 8: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens leeftijd

Grafiek 9: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens meerderheid / oppositie

Grafiek 10: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens hoogste politieke functie binnen de gemeente

Grafiek 11: De Limburgse gemeenteraadsleden volgens grootte van hun gemeente (in inwonersaantal)

Grafiek 12: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar politieke partij

Grafiek 13: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar geslacht

Grafiek 14: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar leeftijd

Grafiek 15: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar meerderheid / oppositie

Grafiek 16: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar hoogste politieke functie

Grafiek 17: Vergelijking tussen populatie en respondenten naar grootte van gemeente (in inwonersaantal)

Grafiek 18: Politieke anciënniteit van de respondenten (in jaren)

Grafiek 19: Opleidingsniveau van de respondenten

Grafiek 20: "Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten"

Lijst van tabellen

Tabel 1: Aantal gemeenten, provincies en regio's in Denemarken

Tabel 2: de invloed van de gemeentelijke herindelingen op het ambtelijke apparaat (Bron: Fraanje et al. (2008))

Tabel 3: Opdeling van de Limburgse gemeenten naar inwonersaantal (1 januari 2013)

Tabel 4: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & politieke partij

Tabel 5: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & geslacht

Tabel 6: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & leeftijdscategorie

Tabel 7: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & meerderheid of oppositie

Tabel 8: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & hoogste politieke functie in de gemeente

Tabel 9: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners

Tabel 10: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & politieke anciënniteit in de gemeenteraad

Tabel 11: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & opleidingsniveau

Tabel 12: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie bestuurskracht van de eigen gemeente

Tabel 13: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners & perceptie bestuurskracht van de eigen gemeente

Tabel 14: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie schaalgrootte van de eigen gemeente

Tabel 15: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van h& perceptie schaalgrootte van de eigen gemeente

Tabel 16: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie financiële draagkracht van de eigen gemeente

Tabel 17: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners & perceptie financiële draagkracht van de gemeente

Tabel 18: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie aantal personeelsleden van de eigen gemeente

Tabel 19: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners & perceptie aantal personeelsleden van de eigen gemeente

Tabel 20: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & perceptie kwaliteit van het personeel van de eigen gemeente

Tabel 21: Kruistabel grootte van de gemeente op basis van het aantal inwoners & perceptie kwaliteit van het personeel van de eigen gemeente

Tabel 22: Kruistabel attitude ten aanzien van een samenvoeging van gemeenten & samenvoeging van gemeenten als oplossing voor de bestuurlijke verrommeling in Vlaanderen

Tabel 23: Attitude van de raadsleden ten aanzien van de voordelen van een samenvoeging van gemeenten

Tabel 24: Attitude van de voor – en tegenstanders ten aanzien van de voordelen van een samenvoeging van gemeenten

Tabel 25: Attitude van de raadsleden ten aanzien van de nadelen van een samenvoeging van gemeenten

Tabel 26: Attitude van de voor – en tegenstanders ten aanzien van de nadelen van een samenvoeging van gemeenten

Tabel 27: Factoranalyse bestuurskracht en voor- en nadelen van een samenvoeging van gemeenten

Tabel 28: Regressie met een samenvoeging van gemeenten leidt tot een dalende tevredenheid van de bevolking als afhankelijke variabele

Tabel 29: Regressie met een samenvoeging van gemeenten leidt tot professionelere gemeenten als afhankelijke variabele

Tabel 30: Regressie met gepercipieerde bestuurskracht als afhankelijke variabele

Tabel 31: Regressie met minder intergemeentelijke samenwerking en uitbesteding van activiteiten als afhankelijke variabele

Tabel 32: Regressie met voorstander van een fusie als afhankelijke variabele

Bijlagen

Bijlage 1: Aantal gemeenteraadsleden en schepenen per gemeente (naar inwonersaanta)

Gemeenten	raadsleden	schepenen
van minder dan 1000 inwoners	7	2
van 1000 inwoners tot 1999 inwoners	9	3
van 2000 tot 2999 inwoners	11	3
van 3000 tot 3999 inwoners	13	3
van 4000 tot 4999 inwoners	15	3
van 5000 tot 6999 inwoners	17	4
van 7000 tot 8999 inwoners	19	4
van 9000 tot 9999 inwoners	21	4
van 10.000 tot 11.999 inwoners	21	5
van 12.000 tot 14.999 inwoners	23	5
van 15.000 tot 19.999 inwoners	25	5
van 20.000 tot 24.999 inwoners	27	6
van 25.000 tot 29.999 inwoners	29	6
van 30.000 tot 34.999 inwoners	31	7
van 35.000 tot 39.999 inwoners	33	7
van 40.000 tot 49.999 inwoners	35	7
van 50.000 tot 59.999 inwoners	37	8
van 60.000 tot 69.999 inwoners	39	8
van 70.000 tot 79.999 inwoners	41	8
van 80.000 tot 89.999 inwoners	43	8
van 90.000 tot 99.999 inwoners	45	8
van 100.000 tot 149.999 inwoners	47	9
van 150.000 tot 199.999 inwoners	49	9
van 200.000 tot 249.999 inwoners	51	10
van 250.000 tot 299.999 inwoners	53	10
van 300.000 inwoners en meer	55	10

Bijlage 2: Verloning van de burgemeester en schepenen

Het inwonersaantal van de gemeente	Het toegepaste percentage ten opzichte van de parlementaire vergoeding, zijnde 53.511,00 euro.	niet-geïndexeerde bruto jaarwedde	De bruto-jaarwedde van de burgemeester op datum van 1 januari 2013 (geïndexeerd)	De bruto-jaarwedde van de OCMW-voorzitter en de schepenen op datum van 1 januari 2013 (geïndexeerd)
300 inwoners en minder	25,8788%	€ 13.848,00	€ 22.273,13	€ 13.363,88
van 301 tot 500 inwoners	28,6168%	€ 15.313,14	€ 24.629,65	€ 14.777,79
van 501 tot 750 inwoners	31,3409%	€ 16.770,83	€ 26.974,20	€ 16.184,52
van 751 tot 1.000 inwoners	34,9962%	€ 18.726,82	€ 30.120,21	€ 18.072,13
van 1.001 tot 1.250 inwoners	38,6376%	€ 20.675,37	€ 33.254,26	€ 19.952,56
van 1.251 tot 1.500 inwoners	39,7772%	€ 21.285,18	€ 34.235,08	€ 20.541,05
van 1.501 tot 2.000 inwoners	40,9169%	€ 21.895,04	€ 35.215,99	€ 21.129,59
van 2.001 tot 2.500 inwoners	42,3902%	€ 22.683,42	€ 36.484,01	€ 21.890,41
van 2.501 tot 3.000 inwoners	44,0997%	€ 23.598,19	€ 37.955,33	€ 22.773,20
van 3.001 tot 4.000 inwoners	46,0316%	€ 24.631,97	€ 39.618,06	€ 23.770,84
van 4.001 tot 5.000 inwoners	47,7411%	€ 25.546,74	€ 41.089,38	€ 24.653,63
van 5.001 tot 6.000 inwoners	52,7445%	€ 28.224,11	€ 45.395,66	€ 27.237,39
van 6.001 tot 8.000 inwoners	56,1496%	€ 30.046,21	€ 48.326,33	€ 28.995,80
van 8.001 tot 10.000 inwoners	60,0412%	€ 32.128,65	€ 51.675,72	€ 31.005,43
van 10.001 tot 15.000 inwoners	68,8250%	€ 36.828,95	€ 59.235,68	€ 35.541,41
van 15.001 tot 20.000 inwoners	73,7311%	€ 39.454,25	€ 63.458,21	€ 38.074,93
van 20.001 tot 25.000 inwoners	87,8797%	€ 47.025,31	€ 75.635,50	€ 45.381,30
van 25.001 tot 35.000 inwoners	93,6475%	€ 50.111,71	€ 80.599,68	€ 48.359,81
van 35.001 tot 50.000 inwoners	99,1374%	€ 53.049,41	€ 85.324,68	€ 51.194,81
van 50.001 tot 80.000 inwoners	116,2602%	€ 62.212,00	€ 100.061,77	€ 75.046,33
van 80.001 tot 150.000 inwoners	140,1516%	€ 74.996,52	€ 120.624,41	€ 90.468,31
meer dan 150.000 inwoners	151,0897%	€ 80.849,61	€ 130.038,51	€ 97.528,88

Bijlage 3: Aantal gemeenteraadsleden per gemeente

Naam Gemeente	Aantal inwoners (1 oktober 2013)	Aantal gemeenteraadsleden
Herstappe	85	7
Voeren	4.165	15
Nieuwerkerken	6.769	17
Zutendaal	7.125	19
Heers	7.143	19
Wellen	7.437	19
As	8.017	19
Gingelom	8.315	19
Kortesseem	8.416	19
Halen	9.443	21
Hoeselt	9.650	21
Opglabbeek	10.205	21
Ham	10.532	21
Borgloon	10.611	21
Alken	11.385	21
Hechtel - Eksel	12.166	21
Kinrooi	12.367	23
Herk-de-stad	12.391	23
Bocholt	12.882	23
Meeuwen - Gruitrode	13.049	23
Hamont - Achel	14.282	23
Lummen	14.493	23
Overpelt	14.742	23
Leopoldsburg	15.232	25
Bree	15.552	25
Peer	16.182	25
Riemst	16.511	25
Neerpelt	16.849	25
Tessenderlo	18.239	25
Diepenbeek	18.694	25
Dilsen - Stokkem	20.003	25
Zonhoven	21.148	27
Maaseik	24.997	27
Lanaken	25.969	29
Houthalen - Helchteren	30.605	31
Tongeren	30.803	31
Bilzen	31.486	31
Heusden - Zolder	32.625	31
Lommel	33.763	31
Maasmechelen	37.405	33
Sint-Truiden	40.282	33
Beringen	44.267	35

Genk	65.389	39
Hasselt	76.070	41

Bijlage 4: Enquête

Q116 PERSOONLIJKE ACHTERGRONDINFORMATIE

Q3 In welke gemeente bent u gemeenteraadslid?

Q1 Wat is uw geslacht?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw

Q2 Wat is uw geboortejaar?

Q4 Hoeveel jaren bent u al gemeenteraadslid?

Q5 Van welke politieke partij bent u lid?

- ☐ PVDA
- ☐ Groen
- ☐ SP.A
- ☐ CD & V
- ☐ Open VLD
- ☐ LDD
- ☐ N-VA
- ☐ Vlaams Belang
- ☐ Lokale lijst
- ☐ Andere

Q6 Indien u in voorgaande vraag de keuze lokale lijst of andere heeft aangeduid, gelieve deze hier te specificeren.

Q7 Zetelt u momenteel in de meerderheid of in de oppositie?

- ☐ Meerderheid
- ☐ Oppositie

Q8 Wat is uw hoogst behaalde diploma?

- ☐ Geen diploma
- ☐ Lager onderwijs
- ☐ Secundair onderwijs ASO
- ☐ Secundair onderwijs TSO
- ☐ Secundair onderwijs BSO
- ☐ Professionele Bachelor/Hoger onderwijs verkort type
- ☐ Master/licentiaat
- ☐ Andere

Q9 Indien u in voorgaande vraag de keuze andere heeft aangeduid, gelieve deze hier te specificeren.

Q10 Wat is de hoogste functie die u momenteel bekleedt in de gemeente?

- ☐ Burgemeester
- ☐ Schepen
- ☐ Voorzitter Gemeenteraad
- ☐ Raadslid
- ☐ OCMW-voorzitter

Q118 GELIEVE DE VOLGENDE VRAGEN EN STELLINGEN BETREFFENDE DE NIEUWE BELEIDS- EN BEHEERSCYCLUS VANUIT DE EIGEN ERVARINGEN TE BEANTWOORDEN.

Q18 Ik zou mijn inhoudelijke kennis van de beleids- en beheerscyclus (BBC) omschrijven als ...?

- ☐ Slecht
- ☐ Onvoldoende
- ☐ Voldoende
- ☐ Goed
- ☐ Zeer goed

Q20 Ik heb invloed gehad op de beslissingen omtrent de wijze van implementatie van de BBC.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q21 Ik was betrokken bij de voorbereiding tot implementatie van de BBC.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q22 Werden er intern reeds opleidingen of infosessies gegeven over de BBC?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik weet het niet

Q23 Indien ja: de gevolgde opleiding/infosessie betekende voor mij een meerwaarde.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q24 Werden er extern reeds opleidingen of infosessies gegeven over de BBC?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik weet het niet

Q25 Indien ja: De gevolgde opleiding/infosessie betekende voor mij een meerwaarde.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q19 BBC draagt bij tot een versterking van de gemeenteraad inzake het bepalen van het beleid.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q73 BBC draagt bij tot een versterking van de gemeenteraad inzake het controleren van het beleid.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q74 Als gemeenteraadslid vind ik het een belangrijke taak om de inwoners te vertegenwoordigen.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q75 Als gemeenteraadslid vind ik het een belangrijke taak om mee het beleid te kunnen bepalen.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q76 Als gemeenteraadslid vind ik het een belangrijke taak om de beleidsuitvoering mee te controleren.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q65 Door de invoering van de BBC is mijn rol inzake het bepalen van het beleid toegenomen.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q77 Door de invoering van de BBC is mijn rol inzake controle van de beleidsuitvoering toegenomen.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q66 Als gemeenteraadslid raadpleeg ik het meerjarenplan...

- ☐ Nooit
- ☐ Zelden
- ☐ Soms
- ☐ Vaak
- ☐ Zeer vaak
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q85 Als gemeenteraadslid raadpleeg ik het budget...

- ☐ Nooit
- ☐ Zelden
- ☐ Soms
- ☐ Vaak
- ☐ Zeer vaak
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q138 Als gemeenteraadslid raadpleeg ik de jaarrekening...

- ☐ Nooit
- ☐ Zelden
- ☐ Soms
- ☐ Vaak
- ☐ Zeer vaak
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q104 Als gemeenteraadslid vind ik het belangrijk het meerjarenplan te raadplegen.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q105 Als gemeenteraadslid vind ik het belangrijk het budget te raadplegen.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q49 Als gemeenteraadslid vind ik het belangrijk de jaarrekening te raadplegen.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q108 Door de invoering van het meerjarenplan vind ik dat er in mijn gemeente doelmatiger gewerkt wordt.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q107 Door de invoering van het budget vind ik dat er in mijn gemeente doelmatiger gewerkt wordt.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q137 Door de invoering van de jaarrekening vind ik dat er in mijn gemeente doelmatiger gewerkt wordt.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q29 Het meerjarenplan biedt in mijn gemeente een duidelijk zicht op de belangrijkste politieke voornemens van een bestuur.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q78 Het meerjarenplan biedt in mijn gemeente een duidelijk zicht van de verwachte financiële ontwikkelingen.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q30 Het meerjarenplan wordt in mijn gemeente gebruikt om te achterhalen welke van de beleidsdoelstellingen ook effectief werden gerealiseerd.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q80 Het meerjarenplan biedt in mijn gemeente informatie over de financiële gevolgen van het geplande beleid.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q132 Het meerjarenplan biedt mij een voldoende goed zicht op het gevoerde beleid.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q34 De staat van het financiële evenwicht geeft in mijn gemeente een duidelijk overzicht van de financiële situatie van het lokaal bestuur.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q38 Als gemeenteraadslid geeft het goedkeuren van het budget mij het gevoel dat ik mee het beleid bepaal.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q40 Ik kan de evolutie van de financiële toestand tijdens het komende jaar afleiden uit het budget.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q133 Het budget biedt mij een voldoende goed zicht op het gevoerde beleid.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q110 In mijn gemeente zorgt de BBC voor meer duidelijkheid van de budgetbesprekingen binnen de gemeenteraad.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q111 In mijn gemeente zorgt BBC voor een hogere kwaliteit van de budgetbesprekingen binnen de gemeenteraad.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q134 De boekhouding biedt mij een voldoende goed zicht op het gevoerde beleid.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q48 Ik begrijp de veranderingen die de nieuwe boekhouding met zich meebrengt.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q136 Ik ondersteun de veranderingen die de nieuwe boekhouding met zich meebrengt.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q135 De jaarrekening biedt mij een voldoende goed zicht op het gevoerde beleid.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q50 Ik kan uit de financiële nota van de jaarrekening aflezen of het bestuur binnen de door de raad toegekende kredieten is gebleven.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q46 De gegevens in de verplichte rapporten (meerjarenplan/budget/boekhouding/jaarrekening) zijn van goede kwaliteit in mijn gemeente.

- ☐ Helemaal niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ In redelijke mate
- ☐ In hoge mate
- ☐ In zeer hoge mate
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q117 GELIEVE DE VOLGENDE VRAGEN EN STELLINGEN BETREFFENDE BESTUURSKRACHT VANUIT DE EIGEN ERVARINGEN TE BEANTWOORDEN.

Q12 Mijn gemeente beschikt over een schaalgrootte die haar toelaat om haar opdrachten te verwezenlijken.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q13 Mijn gemeente beschikt over de nodige financiële draagkracht om haar opdrachten te verwezenlijken.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q14 Mijn gemeente beschikt over voldoende personeel om haar opdrachten te verwezenlijken.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q15 Het personeel van mijn gemeente beschikt over de noodzakelijke kennis en vaardigheden om haar opdrachten te kunnen verwezenlijken.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q16 Een samenvoeging van gemeenten zou gemeenten beter in staat stellen om hun opdrachten uit te voeren.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q17 Een samenvoeging van gemeenten zou mijn gemeente beter in staat stellen tegemoet te komen aan de verwachtingen van de inwoners.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q119 GELIEVE DE VOLGENDE VRAGEN EN STELLINGEN MET BETREKKING TOT DE FUSIES VAN GEMEENTEN VANUIT DE EIGEN ERVARINGEN TE BEANTWOORDEN.

Q52 Mijn gemeente is financieel gezond.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q63 Ik ben een voorstander van een samenvoeging van gemeenten.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q56 Een samenvoeging van gemeenten zou het Vlaamse bestuurlijke landschap vereenvoudigen.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q57 Ik ben een voorstander van samenvoegingen van gemeenten indien gemeenten meer bevoegdheden toegewezen krijgen.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q60 Mijn gemeente zou er baat bij hebben om te fuseren met een andere gemeente.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q59 Sommige Limburgse gemeenten zouden er baat bij hebben om te fuseren met een of meer andere gemeenten.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q88 Een schaalvergroting van de gemeenten zal meer inhoud geven aan het politieke debat in de gemeenteraad.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q89 Een samenvoeging van gemeenten zal leiden tot een daling van de kostprijs van bepaalde gemeentelijke diensten.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q94 Een schaalvergroting van gemeenten heeft tot gevolg dat bepaalde gemeentelijke diensten minder bereikbaar worden.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q90 Een samenvoeging van gemeenten zal tot gevolg hebben dat de burgers zich minder herkennen in hun gemeente.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q91 Inwoners van kleinere gemeenten genieten momenteel te veel van de voordelen van de stad zonder er financieel aan bij te dragen.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q92 Een samenvoeging van gemeenten zal leiden tot een ambtenarenapparaat met een hogere capaciteit.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q93 Hoe groter een gemeente is, hoe meer bevoegdheden ze aankan.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q95 Hoe groter een gemeente, hoe groter de afstand tussen burgers en politici.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q96 Gemeenten houden momenteel te weinig rekening met de gevolgen van hun beleid op de inwoners van naburige gemeenten.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q97 Hoe meer inwoners een gemeente telt, hoe groter de onderhandelingskracht van een gemeente.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q98 Hoe kleiner een gemeente is, hoe gemakkelijker de burgers hun lokale politici kunnen beoordelen.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q100 Indien twee of meerdere gemeenten worden samengevoegd dan zal deze samenvoeging leiden tot een dalende tevredenheid bij de inwoners van een of meerdere van de voorheen zelfstandige gemeenten.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q101 Hoe groter een gemeente is, hoe minder intergemeentelijke samenwerkingen ze moet aangaan.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q102 Hoe groter een gemeente is, hoe minder activiteiten ze moet uitbesteden aan derden.

- ☐ Helemaal niet akkoord
- ☐ Eerder niet akkoord
- ☐ Neutraal
- ☐ Eerder akkoord
- ☐ Helemaal akkoord
- ☐ Geen mening
- ☐ Ik weet het niet

Q64 Heeft u nog enige opmerkingen betreffende deze vragenlijst?

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

Samenvoeging van gemeenten: vloek of zegen.

Richting: **master in de toegepaste economische wetenschappen-beleidsmanagement**

Jaar: **2014**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Thaens, Hans

Datum: **29/05/2014**